

Свети Лав Велики
Беседа на
Педесетницу

Владислав Ципин
Урош Костић
Марко Јефтић
Саша
Антонијевић
Јекатерина
Ткачова

*Освећена црква Светог архангела
Гаврила у Брезовицу*

фото репортажа

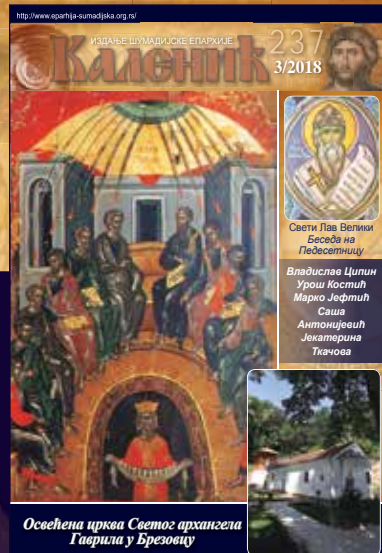
Освећена црква Светог архангела Гаврила у Брезовцу

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Каленик

237

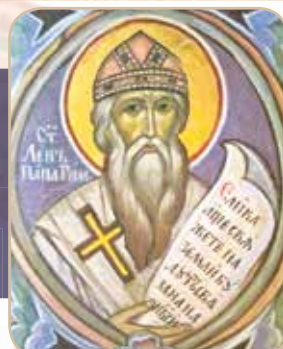

Освећена црква Светог архангела Гаврила у Брезовцу

Свети Лав Велики

Беседа на Педесетницу

стр. 2

Владислав Ципин, протојереј

Диптих

стр. 4

Урош Костић, Појам слободе на раскрићу модерног европског и хришћанског поимања.....	9
Марко Јефтић, Ако верујеш, видећеш славу Божију.....	15
Освећење цркве Светог архангела Гаврила у Брезовцу.....	21
Посета Епископа шумадијског Г. Јована Митрополији аркадијској, Антиохијска патријаршија.....	30
Саша Антонијевић, Свештеник Илија Павловић.....	37
Јекатерина Ткачова, Библијске раскрснице Синаја.....	39

Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Нова издања

Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована
Дечија страна

Излази са благословом
Његовог преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XXXIX,
Број 3, (237), 2018.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Излази:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

9 771820 616009

Главни и одговорни уредник: Никола Миловић, протојереј
Заменик главног и одговорног уредника: Негослав Јованчевић
Редакција: Др Зоран Крстић, протојереј - ставрофор, Миљин Марковић, протојереј,
Марко Митић протојереј, Рајко Стефановић, протојереј - ставрофор, Драган Икић, јереј,
Небојша Младеновић, протојереј, Владан Костадиновић, јереј, Гордана Јоцић

Уредништво и администрација: "Каленик", Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,
e-mail : n.milovic2@gmail.com

Дизајн и прелом: Дејан Манделц

Свети Лав Велики

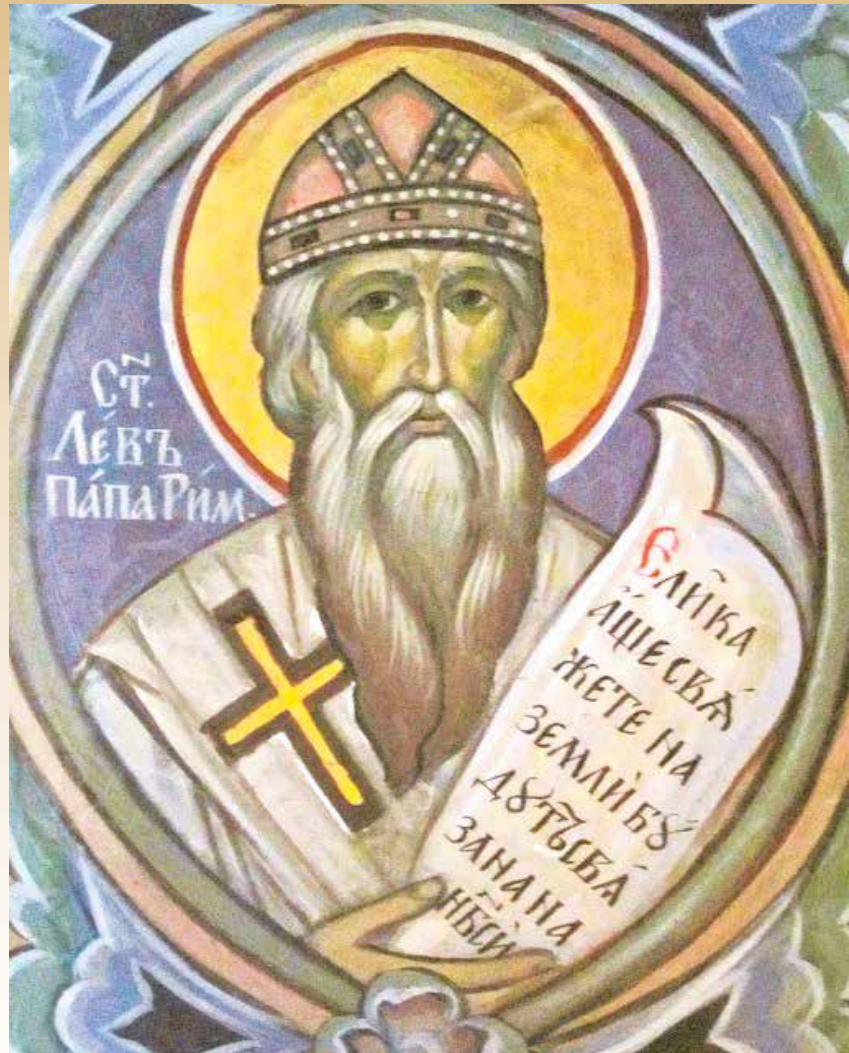
БЕСЕДА НА ПЕДЕСЕТНИЦУ

I. Срцима свих правоверних, вољени, добро је познато да данашње светковање треба поштовати подједнако са другим посебним празницима и да не посумњамо у том великом дивљењу, које је слично оном дану, јер га је сам Свети Дух осветио необичним чудом свога дара. Рачунајући од оног дана у којем се узео Господ изнад небеса, спремајући се да седне с десне стране Бога Оца, садашњи дан биће десети, али он нам је засијао још у онај дан, од којег водимо одбројавање – у дан Васкрсења. У њему се чувају велике тајне старих и нових мистерија, у којима је јасно показано да је милост била наговештена кроз закон, а закон био испуњаван кроз милост. Јер као што је некада јеврејски народ био изведен из Египта и у педесети дан после заклања јагњета био му је дат закон на гори Синају (Изл. 19, 17 и даље), тако је и после Христових страдања, када је био умртвљен истински Агнец Божији, у педесети дан после Његовог Васкрсења сишао Свети Дух на апостоле и остале који су поверовали; зато без нарочитог труда усрдни хришћанин може појмити да се почетак Старог Завета потчинио јеванђелским начелима и што је тамо Духом дат други Завет, као што је и први.

II. Дакле, као што сведочи апостолска повест: „И кад се наврши педесет дана бијаху сви апостоли једнодушно на окупу. И уједанпут наста шум са неба као хујање силнога ветра, и напуни сав дом где они сеђаху, и показаше им се раздвојени језици као огњени, и сиђе по један на свакога од њих. И испунише се сви Духа Светога и стадоше говорити другим језицима, као што им Дух даваше да казују” (Дап. 2, 1–4). О, колико се незадржива показала реч мудрости и колико се лако усвајало предавано тамо где је учитељ био сам Бог! Јер за усвајање овде није потребно додатно објашњење, искуство остварења и време за изучавања; и пошто „Дух истине душе где хоће” (Јн. 3, 8), тада је присвајања језика појединих народа постало општедоступно устима Цркве. Дакле, управо од тог дана огласила се труба јеванђелске проповеди; управо од тог дана потоци благодати, благословене реке напојиле су сваку пустињу и свако копно (Ис. 35, 6 и даље). И као што се ради обнављања лица земље (Пс. 103, 30) „Дух Божији носаше над водом” (Пост. 1, 2), и ради одагнања почетне таме буктале су муње нове светлости, тако је и у сијању огњених језика примана огњена красноречивост и блистава реч Господња, којом се ради уразумљивања и ради истребљивања греха давала способност да озари и сила да опече.

III. Иако је, вољени, чудесан сам спољашњи лик извршеног и не подлеже сумњи да у овом ликујућем сазвучју људских гласова присуствује величање Светог Духа, нека нико не помисли да се у виђеном телесним очима могла открити Његова Божанствена суштина. Јер природа, невидљива и заједничка за Оца и Сина, свој дар и дело показала је у оном облику у којем је пожелела, међутим оставивши притом скривеним својство суш-

тине у Божанственисти; јер, као што ни Оца, ни Сина, тако ни Светог Духа није у стању да додирне људски поглед. Јер у Божанственој Тројици нема ни несличности ни неједнакости; и у свему што је могуће помислити о Њеној суштини (то јест о сили, слави, вечности), не

може бити никакве поделе. И када, следећи својствима лица, један јесте Отац, други – Син, трећи – Свети Дух, тада знамо да у њима није различита Божанственост, и није различита природа. Јер као што је Син јединородан са Оцем и од Оца, тако је и Свети Дух – Дух од Оца и Сина, то јест не као некакву творевину Оца и Сина, него скупа с обојицом постојећи и владајући, Он вечно исходи из Оног што јесу Отац и Син. Зато Господ уочи дана свога страдања, објављујући својим ученицима долазак Светог Духа, говори: „Још вам имам много говорити, али сада не можете носити. А када дође Он, Дух Истине, увешће вас у сву истину; јер неће говорити од себе, него ће говорити оно што чује, и јавиће вам оно што долази... Све што има Отац моје је, зато рекох да ће од мојега узети, и јавити вам” (Јн. 16, 12-13, 15). У складу са тим, оно што је присутно у Оцу, Сину и Светом Духу нема различитих својстава, него све што има Отац, Има Син, има и Дух Свети; и увек је у Тројици било ово јединство, јер целовито пребивати тамо значи исто што и увек

постојати. И нека се овде не помишља ништа привремено, никакви ступњевци и никакве разлике; и пошто нико није у стању да протумачи оно што је својствено Богу, тада нико да не доводи у опасност да признаје оно што Њему није својствено. Јер опростивије је не говорити о

лишавају се милости, јер не припушта к себи Онај, кроз кога би се могли исповедити; и никада неће моћи да приступи исцељењу опраштањем онај ко нема себи Заступника, који би их штитио. Јер управо благодарећи [Светом Духу] могуће је и призивање Оца, и покајничке сузе, и молитвени уздаси: „И нико не може назвати Исуса Господом, осим Духом Светим” (1Кор. 12, 3). Једнака је свемоћ и истоветна божанственост Онога којег са Оцем и Сином са највећом очигледношћу проповеда апостол Павле, говорећи: „Различни су дарови, али је Дух исти. И различне су службе, али је Господ исти. И различна су дејства, али је исти Бог Који дејствује све у свима” (1Кор. 12, 4-6).

V. Овим и осталим сведочанствима, вољени, којима неизбројиво сија власт божанствених изрека, једнодушно се побуђујемо поштовању Педесетнице, ликујући у славу Светог Духа, кроз којег се освећује сва католичанска (саборна) Црква, испуњавајући сваку разумну душу; јер је Он надахнитељ вере, учитељ знања, извор љубави, знак целомудрености и основа сваког моралног савршенства. Нека се радују душе верних томе што је у целом свету један Бог – Отац, Син и Свети Дух, прослављан исповедањем свих народа; и још томе што се ово знамење, јављајући се у виду огња, и сада наставља у делима и даровима. Јер сам Дух истине настоји да сија дом славе Његове и Његове светлости, и хоће да у храму Његовом не буде ни таме ни хладноће. Његовом силом и учењем даровано нам је било очишћење помоћу поста и милостиње. Јер одмах за овим поштованим даном следи време исцелитељног поста. Његову велику корист искусили су на себи сви свети и за ревносно испуњавање његово обавештамо вас својим пастирским служењем, тако да ако сте у последње дане сагрешили небригом или лакомисленошћу, онда и то нека се исправи строгошћу поста и исцелићете се страхопоштовањем и

необјашњивој природи достојнога, него доказивати против ње. Зато све чиме се благочестива срца односе према вечној и непроменљивој слави Оца, нека је то исто неодвојиво и без разлике мислити истовремено и о Сину и о Светом Духу. Јер зато признајемо блажену Тројицу једним Богом, зато што у ова три лица нема никакве разлике у суштини, власти, вољи и дејству.

IV. Зато, упоредо са аријанцима, који хоће да буде неко растојање између Оца и Сина, једнако одбацујемо и македоњане, који, премда исказују једнакост Оца и Сина, међутим умањују природу Светог Духа; јер и не помишљају о томе да прекину ово богохуљење, које неће бити опрштено на суђењу ни у садашњем ни у будућем веку, јер говори Господ: „Ако рече ко реч против Сина Човечијега, опростиће му се; а који рече против Духа Светога, неће му се опростити ни у овоме веку, ни у будућем” (Мт. 12, 32). Пребивајући у овом безбожју,

љубављу. Хајде да постимо у среду и петак, а у суботу са свагдашњим вршењем обичаја обавићемо свеноћно бдење; захваљујући Исусу Христу, Господу нашем, који је са Оцем и Светим Духом – Један Бог, који живи и царује у векове векова. Амин.

Предео са руског Горан Дабетић

Владислав Ципин, протојереј

ДИПТИХ

У црквеној средини под термином „диптих“ чешиће од свега спомиње се у поредан списак помесних аутокефалних Цркава и, у складу с тим, редослед спомињања њихових предстојатеља за време богослужења. На основу диптиха распоређују се места приликом саслуживања поглавара и предстојатеља Цркве, а такође у време њиховог присуства на саборима, свеправославним форумима и другим заједничким подухватима. На тај начин диптих се појављује као један од основа црквене етикеције.

На формирање савременог диптиха имали су утицај различити фактори: старина Цркве, хронолошки редослед проглашавања аутокефалије, политички значај градова са катедром првих епископа. У данашње време диптиси, прихваћени у разним Црквама, понекад се разликују један од другог. Ово питање постаје понекад камен спотицања и предмет полемике

Првобитно су се диптисима (од грч. „дис“ – „двапут“ и „пти-со“ – „слажем“) називале две припремљене дашчице од дрвета, кости или метала, сложене заједно, слично књижевном повезу. Такве рукотворине биле су познате код Грка и Римљана одвајкада, али назив „диптих“ добиле су за време Светог Константина Великог, раније су се код Грка називале „пинакес“, а на латинском „tabulae, codices, codicilli“. Површина дашчице диптиха прекривала се воском и на њима је било погодно писати или урезивати челичном заостреном палицом – стиллом. Сличне диптихе употребљавали су стари Грци и Римљани у својству записних књижица.

Посебна врста диптиха били су такозвани конзулски диптиси; они су се одликовали знатним димензијама и правили су се од слонове кости. На унутрашњим површинама диптиха смештао се списак конзула, почињући од првог међу њима, Јунија Брута и завршавајући оним ко је био приказан на спољашњој страни диптиха, својеврсног омота, и по чијој је нарудбини био израђен такав диптих. Неки од конзулских диптиха били су коришћени касније у

својству књиговезачких дашчица за престоно Јеванђеље и друге свете књиге. Притом су их украшавали драгим камењем, златом и емајлом. Већина познатих конзулских диптиха сачувала се захваљујући сличној пракси. Крајем IV века почели су, налик конзулским диптисима, израђивати од почетка предвиђене за црквене потребе, диптихе са изображењима Исуса Христа, Мајке Божије, апостола, са илустрацијама догађаја из свештене историје. На унутрашњим капцима таквих диптиха нарочито често су се смештала имена хришћана ради њиховог црквеног спомињања. У средњем веку у Византији, у Руси, а такође на хришћанском Западу иконе Спаситеља, Богородице, апостола и других светитеља почеле су да се наносе не на спољашњу, већ на унутрашњу страну врата диптиха – то су били такозвани предмети на склапање, које су користили побожни хришћани ради молитве пред њима, нарочито на путу.

Али реч „диптих“ су почели да примењују у хришћанској Цркви већ од IV или V века не само на предмете одређеног изгледа, него и на сам садржај текста, смештеног у таквим рукотворинама, поготово на саме спискове за спомињање, независно од њиховог изгледа и оног материјала који се користио за њихово бележење. У Цркви су се слични спискови употребљавали, природно, од почетка, још у апостолском

веку, али диптисима су их почели називати од оног часа када су за њихова исписивања почели да користе двокрилне дашчице, то јест не пре IV века.

У Древној Цркви употребљавали су се диптиси разних врста:

- мартирологији – спискови мученика и других светих;
- крштењски диптиси, у које су се уносила имена новокрштених лица;
- спискови живих хришћана, у које су се уобичајено уносила имена епископа и других архијереја, а такође клирика и других чланова заједнице;
- спискови новопредстављених хришћана, у које су се уносила имена упокојених локалних епископа, затим такође епископа који су нарочито блиски епархији, а такође презвитера, ђакона и уопште свих клирика локалне заједнице, упокојених православних владара и других мирјана, који су оставили о себи добро хришћанско сећање;
- и, на крају, епископске спискове, у које су се уносила имена само епископа – одвојено упокојених и живих.

Сви такви диптиси читали су се на Божанственој Литургији. Укључивање у диптих имена клирика или

мирјана било је обележје црквеног признања његових хришћанских врлина; искључивање из диптиха, с обзиром на склоност према јересима, расколу, из разлога осталих црквених престапа или посебно тешких грехопада – актом, сличном одлучењу из Цркве, а приликом стварног одлучења искључење из диптиха изводило се обавезно.

Диптиси са именима упокојених и здравих хришћана, који су се водили у катедралним саборним црквама, манастирима и на парохијама и према којима се вршило њихово црквено помињање, почели су касније углавном да се називају синодичима. Као друга врста савремених диптиха јављају се помјаници који се дају за проскомидију ради помињања на Божанственој Литургији живих и упокојених сродника, пријатеља и осталих православних. Такви помјаници ретко се називају диптисима, иако је ово именоване етимолошки засновано зато што се слични помјаници образују од два списка, од којих је један предвиђен ради помињања за живе, а други за упокојене.

У садашње време термин „диптих“ првенствено је примењив на списак предстојатеља аутокефалних Православних Цркава и у вези с тим на сам попис ових Цркви, при чему посебно значење приликом употребе овог термина има континуитет спомињања првојерараха, условљен рангом аутокефалних Цркви на чијем су челу, тј. местом сваке од њих у овом попису или диптиху.

До времена Халкидонског Сабора образовали су се диптиси првих епископа хришћанске Цркве: Римски, Константинопољски, Александријски, Антиохијски, Јерусалимски. У оваквом поретку набројано је пет првих престола у 36. правилу Трулског Сабора: „Одређујемо да престо Константинопољски има једнако преимућство са престолом древног Рима и, као овај, да се узноси у делима црквеним, будући да је други после њега: после онога да се приброји престо великог града Александрије, потом престо града Антиохије, а за овим престо града Јерусалима”. Епископи ових пет првенствених престола тада су имали титуле патријараха. У IX веку образовало се својеврсно учење о пентархији, о томе да у Цркви може бити само пет патријараха (слично томе,

као што постоји само пет чула) и сва васељена треба да буде подељена међу њима. Теорију „пентархије” бранио је Антиохијски патријарх Петар; његово размишљање о овом предмету било је унесено у „Синописис” Стефана Едеског, а одатле, преко Аристана – у „Крмчију” светог Саве и, сходно томе, у нашу штампану „Крмчију” (гл. 40). Присталица овог учења био је и чувени Валсамон. Теорија „пентархије”, лишена канонских и историјских основа, давала је каснијим филетистима из Константинопољског Патријархата тобожње разлоге за обликовање црквене хегемоније над негрчким Православним Црквама. Тенденција која се изражава у овој теорији постоји и сада, она понекад служи као узрок усложњавања узајамних односа источних патријараха и помесних Цркава, које су стекле аутокефалност у другом миленијуму од Рођења Христовог.

Међутим, већ III Васељенски Сабор, потврдивши у свом 8. правилу аутокефалију Кипарске Цркве, коју је оспоравала Антиохија, није оставио никаквих разумних црквених основа за развој учења о посебним предностима првих пет престола хришћанског света. Поучна је поставка којом се завршава ово правило: „Исто да се испуњава и у другим областима, и посвуда у епархији, да нико не би од богољубазних епископа простирао власт на другу епархију, која претходно и од почетка није била под његовом руком или његових претходника; него ако још ко захтева и да насилно потчини себи какву епархију, нека преда ону: да не престапа правила отаца, да се не поткрада, под видом свештенодејстава, световна надменост власти и и да не губи постепено, неприметно, ону слободу коју нам је даровао својом Крвљу Господ наш Исус Христос, ослободитељ сваког човека”.

С тачке гледишта православне еклисиологије, све аутокефалне Цркве су равноправне, и место у диптиху не саопштава помесној Цркви никакве предности и привилегије у поређењу с оним Црквама које заузимају последње место у диптиху. У пуној мери ово се односи и на Цркве које имају првенство у диптиху. То је само првенство части, али не и власти, и изражава се само у првенству пред престолом приликом саслуживања првојерарха Помесних Цркава, у председавању на црквеним саборима и да другим званичним скуповима, на првом месту у потписима испод црквених аката, која прихватају све или неколико Помесних Цркава. На аналоган начин и место у диптиху сваке друге Цркве одређује место њеног предстојатеља у олтару приликом саслуживања са другим првојерарсима, а такође место његовог потписа у редоследу потписа његове преосвећене сабраће.

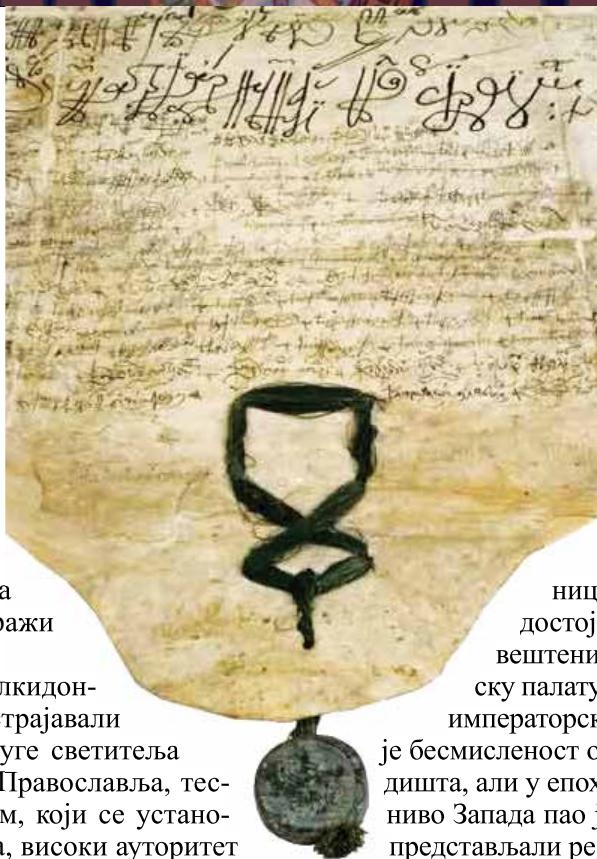
На делу, међутим, Римски епископи, који су имали првенство у древним диптисима, већ од VI века почеше да исказују претензије на власт над целом католичанском Црквом, засноване на њиховим тобожњим поглаварством првоврховног апостола Петра, „кнеза апостола”, како га називају на Западу, над другим апостолима. Али првенство части Римске катедре, међутим, с тачке гледишта православне еклисиологије лишено је догматског значења, а његово канонско значење ограничава се управо првенством у диптиху, које нема никакав однос према васељенској јурисдикцији. На Истоку, који је увек остављао за Римске епископе првенство части и видео у њима заштитнике и чуваре Православља, претензије на првенство у Цркви нису изазвале никакве црквено-прав-

не последице, а западне Цркве су постепено, једна за другом, стварно потпале под папску јурисдикцију.

Нарочито упорно противљење папским претензијама показала је западна Афричка Црква. Картагински Сабор укључио је у своја правила „Посланицу папи Римском Келестину” (424. године), која је ушла у све зборнике канона. У овој посланици сабор одбацује право Римског папе да прима апелације на судске одредбе сабора афричких епископа. Али после најезде Вандаларијанаца опустошена Афричка Црква била је принуђена да тражи заштиту од папе.

Мађутим, на Истоку (до Халкидонског Сабора) на првенству су истрајавали Александријски епископи. Заслуге светитеља Атанасија и Кирила у заштити Православља, тесни савез Александрије са Римом, који се установио од времена светог Атанасија, високи ауторитет александријске богословске школе, која превазилази по свом научном нивоу све остале хришћанске школе империје – све то је хранило амбиције Александријских папа. Али осуда и свргавање челника Александријске школе Диоскора од стране Халкидонског Сабора поставила је крај овим безвредним претензијама.

Од краја IV века на прво место на Истоку уздигао се Константинопољски патријарх. Захваљујући политичком значају престонице, Константинопољски патријарх, којем се првом од свих обраћао император, стекао је суштинска преимућства. Добио је статус посредника између императора и других патријараха. Појављујући се у престоници, Александријски, Антиохијски или Јерусалимски патријарси су се могли представљати цару тек после претходног пријема код патријарха Константинопоља. Крајем VI века, од времена Светог Јована Постника, Константинопољски првојерарси присвајају за себе титулу Васељенских патријараха, против чега је узалудно протествовао папа Римски Свети Григорије Велики. Још јаснији значај Константинопољских патријараха као првојерараха грчког Истока, сличним Римским патријарсима латинског Запада, испољио се након што је област Илирика (која је заузимала западни део Балканског полуострва), у којој је преовладало грчко становништво, заједно са Сицилијом и Јужном Италијом, у којима се у тој епохи првенствено говорило на грчком језику, била изузета из јурисдикције Рима од стране императора-иконоборца Лава Исавријанина и пренесена у састав Константинопољског Патријархата. Значај осталих источних патријараха био је поткопан христолошким јересима, када је већи део становништва Египта и Сирије отпао

од Православне Цркве, а потом и арапским освајањем ових земаља.

Као подршка претензијама Константинопољских патријараха за првенство у Цркви у другој половини XI века био је извршен грчки превод кривотворене даровнице, грамате Константина Великог папи Силвестру – такозване „Константинове даровнице” („Donatio Constantini”); у ствари је ова грамата била састављена у Риму не пре IX века. У њој се говори да император напушта Рим и Италију и преноси своју престоницу у Константинопољ, зато што није достојан да остане поред Римског првосвештеника, којем на дар предаје Латеранску палату, Рим, Италију и сав Запад скупа са императорским симболима власти. Очигледна је бесмисленост овог текста са историјске тачке гледишта, али у епохи стварања фалсификата културни ниво Запада пао је тако ниско да су тамо магловито представљали реалије IV stoleћа.

Међутим, после велике шизме 1054. године, у вези са отпадањем Римске Цркве од Васељенског Православља, првенствено место у диптиху Православних Помесних Цркава заузима Константинопољски Патријархат. Првенствени значај Константинопољског патријарха не само да се сачувао, него је чак порастао после пада Константинопоља 1453. године. Освајач престонице Ромејске државе, Мухамед II признао је патријарха Генадија Схоларија као поглавара свих православних поданика Порте – не само у духовним, него и у грађанским односима. Константинопољски патријарси добили су у Османској империји статус етнарха, на основу којег су остали православни патријарси на територији Османске империје стајали у грађанској подређености канонски им равноправном Константинопољском патријарху.

Међутим, с временом је нарастао утицај Руске Цркве у Васељенском Православљу. У вези са увођењем патријаршије у Москви 1589. године била је сачињена Законита грамата, испод које је на првом месту стављен потпис Константинопољског патријарха Јеремије. У Законитој грамати постоји место у којем се понавља идеја старца Филотеја о трећем Риму. У уста патријарха новог Рима у Законитој грамати умећу се речи: „Уистину у теби, благочестивом цару (има се у виду онај који је тада заузимао царски престо, Фјодор, син Ивана Грозног – В. Ц), Дух Свети пребива, и од Бога свака мисао тобом биће у дело спроведена (реч је о увођењу патријаршије у Москву – В. Ц.), прави и истинити почетак вашег благородија, а нашег смирења и целог освећеног сабора овог савршење превеликог дела. Јер до сада стари Рим паде од Аполинаријеве јереси, други Рим, који је Константинопољ, од безбожних Турака би освојен, твоје, о благочестиви царе, велико Руско царство, трећи Рим, благочешћем све превазиђе, и сва благочестива царства у једно твоје сабраше се, и ти једини под небесима хришћанским царем називаш се у целој васељени, за све хришћане, и по Божијем Промислу и милошћу Пречисте Богородице и ради молитава нових чудотвораца великог Руског царства Петра и Алексија и Јоне, и твојој царској молби од Бога, твојим царским саветом, испуни се ово превелико дело”. Наравно, документ састављан у московској канцеларији, на првом месту испод њега постављених потписа припада патријарху Константинопољском Јеремији, који је, на тај начин,

од лица своје Цркве признао законитост идеје о Москви као трећем Риму, како се касније нису односили према овом учењу у Константинопољском Патријархату.

Увођење патријаршијског престола у Москви било је одобрено на сабору сазваном 1590. године у Константинопољу, на којем су учествовали патријарси Константинопољски Јеремија, Антиохијски Јоаким и Јерусалимски Софроније. На дневном реду на природан начин било је постављено питање о месту Московског патријарха у диптиху – раније ово питање није постављано, зато што се аутокефални статус Руске Цркве, фактички установљен 1448. године, није признавао на православном Истоку. У Москви су тражили треће место за Руску Цркву у диптиху, одмах иза Александријског патријарха са његовим звучним титулама тринаестог апостола и васељенског судије. Али Константинопољски сабор је установио: „Подједан, признајемо и потврђујемо постављење у царском граду Москви патријарха Јова, да се поштује и именује одсад с нама, патријарсима, и да му ранг буде после Јерусалима; а на челу и почетку да подупире апостолски престо Константинограда, као што и други патријарси подупиру; под два, име патријаршије и част дати су и утврђени сада не само једном господину Јову, него изјављујемо да после њега Московски сабор поставља патријархе у Русији по правилима, као што се почело од овог саслужитеља нашег смирења и у Светом Духу возљубљеног брата нашег Јова”.

Као што се види из овог текста, источни патријарси нису пожелели да поставе Московског патријарха у диптиху испред себе – одмах иза Константинопољског патријарха или макар иза Александријског патријарха, како су то тражили у Москви. Њему је било указано пето место у диптиху – после источних патријараха. Међутим, сагласном 3. правилу II Васељенског Сабора, „Константинопољски епископ нека има првенство части после Римског епископа, зато што град онај јесте нови Рим”. На тај начин, у основу диптиха ставља се политички значај града, где се налази првенствена катедра Помесне Цркве. Официјално признање Москве као трећег Рима садржи се у Законитој грамати, коју је потписао патријарх Константинопољски Јеремија (ако следимо логику отаца II Васељенског Сабора и IV Васељенског Сабора, који је поновио одредбу у свом 28. канону – а било би природно следити их), требало би да послужи

као основа да би се Московском патријарху одредило друго место у диптиху после новог Рима, али ово, као што је већ речено, није било учињено. У Москви су били незадовољни одлуком Константинопољског сабора о месту Руске Цркве у диптиху, али су се ради црквеног мира с њом помирили.

Сада Васељенска Православна Црква укључује девет Патријархата. У поретку диптиха то су: Константинопољски, Александријски, Антиохијски, Јерусалимски, Московски, Грузијски, Српски, Румунски и Бугарски Патријархати; шест аутокефалних Цркви на чијем су челу тројица архиепископа: Кипарска, Грчка и Албанска и тројицу митрополита: Пољски, Чешких земаља и Словачке и Америкки. У Константинопољској Цркви признаје се неколико других диптиха: у њему

нема места за Америкку Православну Цркву, чији се аутокефални статус тамо одбацује, а Грузијској Цркви додељено је место после Бугарске – девето. Константинопољски диптих употребљава се и у другим Православним Црквама где се говори грчки.

Православна еклисиологија не оставља места не само римокатоличкој доктрини о намесништву Христа и непогрешивости Римског епископа, него и претензијама Константинопољских патријараха на посебна права у Васељенској Цркви. Скупа с тим у списковима Цркви – диптисима, а значи и приликом расподељивања места на саборима у оквирима међуцрквене етикеције, свакој Цркви одвојено је њено место у заједничком раду, и то се место чврсто оснажује; током столећа оно може остати неизмењено, иако је то место у диптиху називано другачије рангом части, лишено је догматског значаја, већ је условљено историјски. У основи диптиха леже разни принципи: древност Цркве, хронолошки континуитет проглашавања аутокефалије, политички значај градова са катедрама првих епископа.

Историја обликовања Помесних Цркава не оставља могућности за догматизацију преимућстава једних или других првосветитељских катедри. Сами канони (3. правило II Васељенског Сабора; 28. правило IV Васељенског Сабора) говоре о политичким и, сходно томе, историјски превазиђеним основама уздицања престола. Грађански положај града одредио је, сагласно овим канонима, његово место у диптиху. У 28. правилу Халкидонског Сабора недвосмислено је речено: „Јер су престолу старог Рима оци долично дали преимућство; пошто је то био царски град“. Здравни црквени конзервативизам, истина, пројављује се у томе што се предности катедри могу сачувати дуго времена и после опадања политичког значаја града, као што се то догодило са престолима источних патријараха.

Рим је одбацио у старини и одбацује сада политичку условљеност ранга црквених катедри. Још у епохи црквеног јединства Истока и Запада западни оци и епископи Рима основе за преимућство једних престола пред другима видели су, углавном – ако не искључиво – у апостолском пореклу Цркви. Појављивање ове доктрине објашњава се особеностима црквене историје Запада. Услед одсуства на Западу хришћанских заједница које су основали апостоли, уз изузетак Римске Цркве, првенствени положај Римског епископа – на почетку само на Западу, а потом и у Васељенској Цркви – почели су да изводе из оснивања Римске Цркве од стране апостола, а нарочито првоврховног апостола Петра, што није спорно са историјске тачке гледишта: на сличним основама било би природно поставити на прво место у диптиху Антиохијску Цркву, несумњиво основану од стране апостола Петра. Што се тиче хришћанског Истока, тада је на њега ово западно учење непримењиво: порекло Коринтске Цркве нимало није мање достојно него порекло Александријске Цркве; међутим Коринтски епископи никада нису претендовали на равну част са Александријским.

Међутим, општеприхваћена на Истоку тенденција да се објасни црквени ранг катедре политичким положајем раширила се и на Запад: Рим је први престони град империје, Картагина – престоница Африке, Равена – резиденција Западно-римских императора. На тај начин, источна тачка гледишта, непосредно изражена у 28. правилу Халкидонског Сабора, има све основе да претендује на општецрквени значај. Очигледно да с тачке гледишта учења које се садржи у 3. правилу II Васељенског Сабора и у 28. правилу Халкидонског Сабора, Московски патријаршијски престо могао би бити у своје време постављен на више поштовано место у диптиху, него што заузима сада. Очигледно је такође да ако би у основама диптиха лежао искључиво хронолошки принцип, другим речима, датум оснивања првенствених катедри или датум задобијања аутокефалног статуса Помесне Цркве, онда би диптих изгледао сасвим другачије, а за његово навођење у складу са сличним недоумицама принципијелно би се захтевала његова радикална ревизија, чији би резултат био померање са првенственог места Константинопољске Цркве. Очигледно да у данашње време нема потребе за сличним разматрањем диптиха, тим пре што само значење диптиха не треба преувеличавати.

Урош Костић, ђакон

ПОЈАМ СЛОБОДЕ НА РАСКРШЋУ МОДЕРНОГ ЕВРОПСКОГ И ХРИШЋАНСКОГ ПОИМАЊА

Савременим светом доминира идеологија интеграције или глобализације. Стиче се утисак да је велико отпочело стварање „планетарне цивилизације“ која се радикално разликује од свих претходних. Човечанству се пружају до сада неслућене могућности у областима образовања, информисања, комуникација,

научно-техничког и технолошког развоја и повећања животног стандарда. С друге стране, такође у до сада невиђеним размерама, ниподаштавају се основне вредности живота и темељно се доводи у питање идентитет појединца, народа, разноликост култура, цивилизација, језика, вредносних оријентација, виђења света, модела живљења, а угрожен је и интегритет човековог природног окружења – творевине Божије. Овакво стање у друштву мотивише постављање питања да ли смо и у којој мери данас слободни, шта заправо значи бити слободан и какву будућност можемо очекивати уколико је наша слобода на било који начин угрожена, ограничена или злоупотребљена.

Врло је важно расветлити и питања која се тичу опстанка хришћанских вредности, хришћанина као појединца, као и аутентичне хришћанске заједнице у данашњици. Неминовно је говорити и о европском идентитету и о пољу на ком се догађају сукоби, али и сарадња између хришћанства и институција које спроводе процес европских интеграција. Проблем настаје онда када нешто што је у савременом смислу „европско“, престаје да буде хришћанско. Слобода је управо један од појмова који је данас, условно речено, разапет између хришћанског и модерног европског поимања. Настојаћемо да препознамо примере у којима се тај расцеп манифестује.

Проблем слободе као способност личности за самоодређење рађа се, с једне стране, из искуства човековог доживљавања своје неслободе, и тежње ка слободи, с друге стране. Антиномија слободе и нужности чини основ разумевања тајне људске слободе. Од самог почетка постоје два аспекта овог проблема: унутрашња слобода човека (у општој философској поставци питања обично разматрана као слобода воље) и спољашња слобода, повезана с условима човековог постојања у свету.

Етимолошка анализа речи „слобода“ у различитим језицима, коју наводи митрополит Антоније Сурошки, сведочи о томе да је разлика првобитних значења условљена усмереношћу наше мисли. У овом смислу је интересантно поређење речи „слобода“ у санскриту и латинском језику. Санскритска реч „pṛiṣṭa“, од кога потиче немачко „Freiheit“ и енглеско „Freedom“, у глаголском облику значи „волет“, „бити вољен“, а као именица – „мој вољени“, „моја вољена“. У латинском „libertas“ (слобода) првобитно је означавало правни појам – положај детета које је рођено слободно зато што је рођено од слободних родитеља, а не од робова.¹ Изведеница ове речи означава у нашем садашњем животу политичке, друштвене слободе: моје право да располажем својом судбином, својом личношћу, својим животом. На тај начин је мисао паганског Рима од почетка окренута човековом земаљском социјалном постојању.

За религијску и философску мисао проблем унутрашње човекове слободе, слободе његовог понашања, је приоритет – у вези с питањем човекове одговорности за сопствене поступке. Слобода воље се јавља као могућност различитих делања, као слобода избора. При том се слобода не схвата једноставно као непостојање зависности од неког или нечег другог, већ као морално самоопредељење личности – стваралачко самоодређење – и самим тим се разликује од самовоље коју је Кант назвао „негативном слободом“, а Николај Берђајев „формалном слободом“: „Ја хоћу да буде оно што ја хоћу“.²

Дакле, могућа су два приступа промишљању људске слободе, религијски и рационалистички. У првом случају питање слободе није предмет апстрактног размишљања, већ религијско-морални проблем који нужно укључује односе између Бога и човека. У другом случају људска мисао, откинувши се од своје религијске основе, тежи

да проблем разреши сопственим напорима: путем логичких закључака („рационализам“), ослањајући се на стваралачко озарење („интуитивизам“) или позитивно знање („позитивизам“).

У овим координатама распростире се делокруг човечанске слободе. Обухвата прво унутрашњу свест, захтева слободу савести у најширем смислу, слободу мисли и чувства, безусловну слободу мњења и осећаје о свим стварима, практичним или спекулативним, научним, моралним или богословским. Слобода подразумева да свако може уживати и живети по својој вољи, како му се највише свиђа, и на свој рачун, ма шта из свега тога испало; да му његови ближњи не смеју сметати у томе, кад им он не чини штету, па мислили они да он ма како неразумно и неумесно живи. Човечанство више добија када пушта сваког да живи како му је воља, него кад сваког присили да живи како је другима воља.³ Ово промишљање британског филозофа Џ. С. Мила, неопходно је упоредити са чувеним речима Светог апостола Павла: „Све ми је слободно, али све не користи; све ми је слободно, али све не изграђује“ (Прва Коринћанима 10, 23).

Божије Откривење нам предочава да је човек створен по слици (образу) и прилици (подобљу) Божијој. Ово сведочанство улази у темељ светоотачког учења о суштини човека – хришћанске антропологије – и једино у њој налазимо веродостојно заснивање идеје слободе. Свети оци обраћају посебну пажњу на чињеницу да се стварање по слици Божијој разликује од стварања материјалног света, будући да је човек једино створење које поседује у себи лик Божији као онтолошку основу свог постојања, при чему се овај лик не ограничава на неку посебну страну или својство, већ прожима у његов целокупан живот. Човек има лик (образ) Божији, како у својој души, тако и у својој природи и у свом односу према свету (протојереј Сергеј Булгаков).

Из овог складног односа са Богом проистиче човеку својствена слобода, способност за самоодређење, услед које човек сам себи јесте начело својих делања. Слобода је својствена првобитном човеку, јер је његов

дух обасјан *Првом Светлошћу* која јесте Бог. Човек је слободан од нужности и као такав се не подређује владавини природе, већ може слободно да се самоодређује по сопственом нахођењу. Следи закључак да зло постаје

реалност само кроз вољу, кроз слободно самоодређење личности. Када говоримо о злу, односно греху, потребно је нагласити да са православног гледишта греховно стање не укида првобитну суштину човека: икона Божија је у човеку помрачена грехом, скривена у дубини људског духа, али не може да буде „укинута“ чак ни првородним грехом. Икона Божија је положена у човека као неуклидива основа његовог бивствовања, те зато и у палом човековом стању његова душа тражи Бога. То боготражење за крајњи циљ има уподобљавање човечије воље Божијој вољи, што човека неминовно доводи до обожења и испуњења идеала савршенства.

Захтев за слободом људског бића у православном предању усмерен је према другом, вишем нивоу, према постизању пре свега унутрашње слободе, која је предуслов саборног развоја људске личности. Постизање те слободе главна је одлика размишљања и доживљавања православног хришћанства. Због тога се наглашава самоудржавање, „подвиг“, ограничавање потреба, пост... Да би се човек преображавао у истинску личност и да не би на крају био доведен до расцепа сопствене личности, потребно је да се заштити од себелубивости, од сопственог *ја*. Зато за православну свест прототип човека и заокружене личности није добро ситуирани грађанин који је бедемом заштитио сопствена права и живи у углађеном друштвеном „достојанству“, већ светитељ, мученик, подвижник, човек слободан од страсти за новцем, власништвом, славом, признањем; онај који живи радост и пуноћу унутрашње слободе. То не значи да човек који живи „по Духу“, „у Христу“, не познаје своју телесност и рачуна само на некакав нематеријални елемент свог постојања. Напротив, он учествује у конкретном животу друштва покушавајући, руковођен Духом, да се ослободи сваке себелубивости. То је израз личне слободе, љубљени правац према разапетом и васкрелом Господу, уз уверење да оно што чини „наликује“ Богу; то је *слобода у љубави*.⁴ Слобода као таква је једна од средишњих идеја хришћанства: „Целокупно хришћанско учење о стварању света, паду и искупљењу људи ослања се на ту идеју о слободи. Без слободе немогућа је Божија правда и без смисла је светски развој“ (Н. Берђајев). Христов следбеник је, да закључимо, човек слободан, који тражи најпре Царство Божије и правду његову (Матеј 6, 33).

Православно Предање садржи целовито и доследно учење о слободи. У хришћанској свести су духовна слобода и светост живота вековима представљале суштински истоветне појмове, будући да истинска слобода – *слобода од греха* – и јесте светост. Изван религијско-моралног контекста, питање слободе нема смисла: „И познаћете истину, и истина ће вас ослободити“ (Јован, 8, 32). Ове Христове речи биле су полазна тачка сваког православног размишљања о слободи људске личности.

У наше време доминира либерална идеја да је слобода човеково право на аутономно постојање у друштву. Ова спољашња слобода је увек била и биће ограничена оним оквирима које друштво одређује за аутономију индивидуе. Либерали воде борбу једино за ширење ових оквира. У коначном исходу, „слободно друштво“ прелази у стање које социолози одређују термином „Permissive society“. Превод речи „permissive“ као „дозвољеност“, „допуштено“ (свега) не одражава суштину овог друшт-

веног процеса. Ниједан облик друштвеног уређења неће допустити дозвољеност свега. Тачан смисао енглеског „permissive“ преноси се речју „трпеливост“. Разуме се да је друштво које је изабрало овакав тип слободе за човека, осуђено не само на духовну, него и на физичку деградацију. Обележја ове деградације већ су видљива.

У свом зачетку узроци преласка из традиционалног у модерно друштво били су теолошки. Реформација и верски ратови су скоро 150 година потресали западну Европу и уништили јединство друштвеног поретка. Највећи број европских држава више није могао да хомогенизује своје друштво на хришћанским основама. То се јединство реформацијом распало. Излаз из конкретне ратне ситуације нађен је у закључку да јединство друштвеног поретка мора да буде засновано на темељима који нису верски.⁵ Релативизам, лаицизам, наука и све оно што се ставља на место вероисповести јесу отрови а не противотрови, вируси који нападају већ оболело тело, а не антитета која га бране. Велики оци класичног либерализма – од Лока до Канта – знали

су да без верског осећања ниједно друштво, а пре свега либерално друштво које чине слободни и јаки људи, не може да буде стабилно и јединствено, да не може да развије осећај идентитета и солидарности. Данас када је либерализам постао антихришћански, он је без основе. Модерна култура тумачи либералну независност као слободу прилагођену свакој појединачној групи или човеку који бирају и следе сопствено поимање добра. То је њена победа над старим стегама и границама: либерализам без темеља, Европа без идентитета, етика без истине представљају предмет свакодневног искуства милиона особа.⁶

Питање слободе свакако је срж, носећи концепт либералне доктрине. Међутим, поставља се питање да ли слобода означава слободу од принуде, мешања, обавеза, или означава слободу да се води сопствени живот у моралној и рационалној аутономији. Језгро око којег се окреће либерализам генерално је још увек отпорно и привлачно. Реч је о идеји природних права (која се другачије зову и *људска, основна, есенцијална*, итд): сви људи су слободни и једнаки по природи, а њихове основне слободе претходе држави и она их не може негирати. Главна карактеристика либерализма јесте да он неке основне слободе приписује сваком појединцу. Посебно гарантује људима веома широку слободу избора у вези с тим како воде свој живот.⁷ Индивидуална слобода замишљена као човеково право на аутономно постојање у друштву, претвара се у потврђивање самовоље, будући да за позитивно самоопредељење нема истинских оријентира. „Шта је истина“, скептично, са Понтијем Пилатом, пита се савремени човек и при том замишља себе слободним, будући у ропској зависности од своје грехом искварене природе, од таштине и незасите похлепе својих жеља.

Шта је човечанству понудила западна мисао новог и најновијег времена у замену за целовит и јасан хришћански поглед на свет који је утврдио Божанску основу људске слободе и достојанства?

Фројдова теорија, као један од одговора, противприродно стање људске природе прогласила је природним и озаконила грех, превевши га из болести воље у област подсвести. Тако психоаналитичар, који је заузео место свештеника – исповедника, не позива на покајање, већ напротив, уљуљукује савест, објашњавајући скривене „природне“ узроке грешних поступака и помисли. Даље, код Фридриха Ничеа рађа се чувена идеја „надчовека“ који одбацује све „етичке фикције“. Хришћанство за Ничеа представља апсолутно зло, религију декаденције, препреку на путу ка „надчовеку“. Карл Маркс истице утопијску идеју комунистичког друштва у коме се остварује прелазак из „царства нужности у царство слободе“. Човек тежи ка томе да не буде само карика у сплету ствари и догађаја, па слобода за Маркса јесте превладавање отуђења које се остварује кроз преображај света које ће довести до колективног човекобоштва. Самосвест личности, растварајући се у колективном „ми“, стиче увереност у своју свемоћ. Овде се јасно уочавају назнаке новог светског поретка као антитезе хришћанском Откривењу о спасењу.

Дакле, дехристијанизација друштвене свести у најновијој историји западног света открива мрачну духовну алтернативу: или пад у самообоготваравање или негативна слобода – произвољност усамљене душе која нема снаге да стекне истински мир и спокој, те зато гас-

не у непрекидној трци за материјалним и псеудо/духовним задовољствима, док живот, дарован човеку за вечност, протиче на граници хедонизма и очајања.

У таквим околностима, типично решење које су либерали предложили било је или супротстављање

религији или њено одвајање од јавног живота: две различите солуције, али обе заступљене у једначини „либералан једнако светован“. Световност и лаицизам су сматрани уточиштем добра, штитом против опасности по језгро учења: ако је друштво световно, онда је и држава такође световна, дакле, религија не задире у ту област, а ако не задире, онда и не представља фактор ризика за стабилност друштва. Међутим, иако је било веома распрострањено и могло да буде прихваћено као нека врста догме, то решење ипак није дало задовољавајуће резултате. То нефункционисање између заноса максималне слободе и перцепције беде која затим следи, између тражене слободе и постигнутог резултата, између осећаја господарења над собом и осећаја несигурности, потхрањује моралну или етичко-грађанску кризу Европе.⁸

То што се дешава у Европи јесте отпадништво од хришћанства, борба на свим фронтима, од политике до науке, од права до обичаја, у којој традиционална европска вера, она која ју је крстила и која ју је подизала вековима, преузима улогу оптуженог за грешке које долазе од претње световној држави, потешкоћама, друштвеној коегзистенцији, аверзији према научним истраживањима. Резултат је комплексан и говори нам да у Европи без Бога, Европљани живе без идентитета.

Расправа између Цркве и модерног доба оставила нам је слику коју ништа не описује боље од Токвилових речи: „људи који исповедају веру боре се за слободу, а пријатељи слободе нападају религију“.

Овако погрешно схваћена, или, боље речено, злоупотребљена слобода од стране модерних либера-

ла неминовно доводи слободу, и не само слободу већ и друштвену стабилност, до самоубиства или стања неodrживости. Да се не би претворила у насиље и да не би уништила друштво, индивидуална слобода захтева осећај границе: греха, забране, несавладивог и онога о чему се не може преговарати. Потребна је морална и верска граница. А то је хришћанска граница да се човек не постави на Божије место, да поштује Његову вољу или да не подстиче „бес Божији“. Платон је предвидео последице те злоупотребе и констатовао: „оно што ће уништити демократију јесте незаситост онога што она дефинише као добро (то јест) слободе“. Деферсон подвлачи да се слободе ипак морају осећати и чувати као „дар од Бога“.⁹

Намеће се закључак да модерна либерална држава ради све како би онемогућила уплив хришћанске мисли у савремене друштвене токове европских интеграција. Међутим, не можемо и не смемо заборавити чувену изјаву Жана Монеа: „Не уједињујемо државе него људе“, која ће заувек остати актуелна и која нас наводи на питање: какав је положај једног савременог хришћанина Европљанина у модерном друштву?

О томе шта је Европа и ко су Европљани, Пол Валери каже: „Европљанин није одређен ни расом, ни језиком, ни нацијом, пошто је Европа домовина многих језика, националности и традиција. Европљанин је свако ко је пригрлио романско поимање правде, ко је добро разумео грчко образовање и ко је прихватио и усвојио хришћанско учење.“¹⁰ Другим речима, Рим, Атина и Јерусалим представљају троделни темељ европског духовног живота, са нагласком на хришћанству.

Оно што већ годинама представља главни недостатак Европе јесте њена душа. Пре две и по деценије, 6. фебруара 1992. године, у катедрали у Стразбуру, Жак Делор, тадашњи председник Европске комисије, рекао је: „Европи је потребно дати душу... Ако за десет година не успемо да јој удахнемо душу, духовност, смисао, онда смо изгубили европску утакмицу.“ Делор је експлицитно рекао да је „хришћански допринос од есенцијалне важности, управо због мудрости којом се храни хришћанска визија човека и позива на обнову вере по наслеђеним вредностима Јеванђеља“.¹¹

А кад смо код хришћанске визије човека и човечанства, навешћемо интересантно поимање глобализације грчког теолога Анастасија Јанулатоса, архиепископа албанског: „Ми хришћани, а нарочито православни, не осећамо се збуњеним нити нас је изненадио процес глобализације. Димензија глобализације представља основни саставни део православља.“¹² Ово звучи крајње необично свима који у православној вери и Цркви виде ултраконзервативне „чуваре традиције“ и „заштитнике националних интереса“. Али позиција Цркве Христове, која се по правилу не одређује ни за саобраћавање свету, ни за повлачење из њега, јер би и једна и друга опција водиле њеној негацији и самоуништењу, радикално је другачија: „Назад не можемо. Модели и форме живота из прошлости не могу се више применити. Савремени православни хришћани не треба панично да негирају нити некритички да прихватају постојећи свет, културу и цивилизацију, већ треба да уложе стваралачки напор како би модерне процесе тумачили, објашњавали, и у том и таквом свету сведочили Јеванђеље Христово. Они треба да буду божанска љубав и доброта према савременицима, прецима и потомцима.“¹³

Путоказ дакле постоји, међутим нови проблем се јавља у виду тенденције да се говори о уједињењу Европе, а да се при том не поставља питање душе. Европске уставне смернице обећавају да ће дати Европи идентитет, а са њим и нацију која јој недостаје да би се ујединила, ослањајући се, при том, само на изворе који су стриктно политички. Лаицизам не нуди неки нови, позитиван идентитет, већ само онај негативан, говорећи нам оно што нисмо, што не желимо више да будемо, а не каже нам ко смо и у шта верујемо. Лаицизам води Европу и далеко од њене традиције, далеко од вере, далеко од Запада. Међутим, људи, будући да су по лику Божијем створени, почињу да осећају и схватају да отпадништво од хришћанства делује попут дроге: прво ствара занос свемоћи, а затим изазива изнемоглост од фрустрације. Ако Европа одбија хришћанство, биће кратког даха и неће више имати на шта би могла да се позове и око чега би могла да се уједини.¹⁴

Модерност, као епоха која још није завршена, има свој континуитет, али много више дисконтинуитет. Она није иста у свим својим фазама, а могла је, свакако, и другачије да се развије, јер је то, и раније као и данас, зависило од релативно слободних људских избора. Истина је да нас културе обликују, што више знамо богатији смо, што више упознајемо видици су нам шири, али човеку хришћанину, слободном Европљанину мора остати уре-зано у уму и срцу да је Црква Христова „шира од небеса“ и да је ни „врата пакла неће надвладати“. Стога је дужан да цео, дакле неподељен, не неодлучан, не колебљив, већ пун вере, сведочи Христа овде и сада и увек и свуда, била то Европа, Азија, Америка или неки други континент, јер све је то Божија творевина. За Цркву Европа представља одређени духовни узраст хришћанства, јер она у себи садржи римско наслеђе, као и јелинско образовање које је хришћанство временом пригрлило и ширило током средњег века, као и у каснијем периоду. Управо због тога подршка Цркве Европској унији није политички акт, већ духовна одговорност. То је одговорност заштите области и начина живота у смислу саветовања, спречавањем Европе да се заустави на ни-воу чисто политичко-економских релација.

Да би се тај циљ постигао, приоритет је заштита духовног идентитета сваке земље и поштовања њених посебности. Европски мото „јединство у различитости“ управо је проистекао из хришћанског аксиома да „Нема више ни Јудејца ни Јелина, нема више роба ни слободнога, нема више мушког ни женског, јер сте ви сви један (човек) у Христу Исусу“ (Галатима 3, 28). То јединство у Христу заправо је и једино могуће јединство „Јер темеља другог нико не може поставити осим постојећег, који је Исус Христос“ (Прва Коринћанима 3, 11).

„Дон Кенет Галбрајт, професор на Универзитету у Харварду, у својој књизи *Богато друштво*, говори да је данашњи човек своје интересовање за метафизику заменио потребом и бригом да се не поремете правила игре која просечном грађанину обезбеђују релативно благостање – у исхрани, забави, средствима превоза, у уредном функционисању градске инфраструктуре итд. Није тешко закључити да Галбрајт говори о томе да су друштва са хришћанским наслеђем широм света данас изразито секуларизована. У блиској будућности можемо очекивати само дубљи и шири наставак тог процеса. Секуларизација или посветовњачење у ужем смислу има два значења: секуларизација као нерелигиозност и удаљавање од Цркве, и секуларизација као раздвајање и разилажење свакодневног начина живота од захтева хришћанске вере.“¹⁵ Феномен подвојености – расцепљености хришћанина Европљанина нужно је детаљније појаснити.

Савремени човек углавном је религиозан и нецрквен. Статистички подаци у већини случајева показују дубок јаз између процента оних који себе сматрају религиозним и процента оних који сваке недеље иду у цркву. Ствара се једна вештачка, крајње неаутентична представа религиозности која се може назвати „потрошачким хришћанством“ у којем се верници осећају слободним да „купују“ само оно што им одговара и што сматрају пожељним. Долазимо до закључка да начела на којима почива савремени, секуларизовани свет продиру у Цркву, па постају и црквена начела. У тим међусобним односима Цркве и света чини се да се Црква већ одређено време налази у дефанзиви, односно да је много већи утицај који свет врши на њу од утицаја који би требало да она има на свет, преображавајући и уводећи га у Цркву. Историја Цркве нас учи да су најтежи непријатељи они „изнутра“ и да је од њих, у виду разних јереси и раскола, Црква имала много више штете неголи од самог света.

Тако су, на пример, јеретички богослови назвали православну Цркву погрдним именом „окамењена Црква“ и то због тога што, како кажу, ова Црква „не иде за временом“ или што се „не прилагођава времену“. Међутим, баш у томе је слава православља, што оно не иде за временом, нити се прилагођава времену, сходно заповести Светог апостола Павла: „Не владајте се према веку“. Како би вечност ишла за временом? И како би се апсолутно прилагођавало пролазном? Како би се Царство Небеско мирило са царством земаљским? И како би се скупо поистоветило са јефтиним? Ако сав свет у злу лежи, као што је речено, зар ћемо вечно добро ограђивати и подржавати злом, и небеску светлост појачавати димљивим огњем ћумура? Погрешно је питати, да ли се Христова наука може применити на модерни живот. Христос није дошао да примењује своју науку на један или други период времена, него на људе. А људи су и данас исти као у старо време. Да ли се људи возе фараонским двоколи-

цама или у авионима, то ни најмање не мења наш однос према Христу, како је говорио Свети владика Николај Жички.

Наш однос према Христу мора наћи потврду у Његовим речима „који љуби мене заповести моје држаће“. Такав однос према вери и Христу умножиће аутентичне хришћане у модерном свету, а онда би место хришћанске слободе свакако било утемељено у европском идентитету чији су корени у хришћанству. Док се не изврши реформа садашњег европског идентитета, који је више неодређен него што је одређен, немогуће је очекивати већи простор деловања Цркве у модерној либералној држави. Данас у Европи постоје цивилизације које су у обликовању људског живљења склоне да га потпуно одвоје од живог Бога и препусте га снази људског ума, науке и технике. На хришћанима је да одлучно прихвате отворено духовно надметање са онима који би хтели изграђивање Европе без хришћанске делотворне снаге, а нарочито без Цркве. То надметање не подразумева претежно монолошке изјаве или ауторитативне смернице, већ позив, аргументацију и уверљиво деловање. Црква је носилац „нове евангелизације“ која, по Бискупском синоду (13. децембар 1991), није план такозване „рестаурације“ Европе прошлости, него подстицај да се поново открију властити хришћански корени и успостави дубља цивилизација, доиста више хришћанска, те стога и пуније људска. Та нова евангелизација живеће од неисцрпног блага објаве што се једном заувек довршила у Исусу Христу. А намерно се зове новом евангелизацијом јер Дух Свети чини Божију реч увек новом и непрестано подстиче људе у њиховој унутрашњости (Прва Јованова 3, 2).¹⁶

И док се појам слободе налази између модерног европског и хришћанског поимања, подсетимо се основних начела хришћанске антропологије (поштења, искренности, правдољубивости, некористољубља). Живети у друштву које стреми овим вредностима сигурно би било много лепше од живота који сада познајемо.¹⁷

напомене:

¹ Протојереј Василије Попов, *Православље и слобода*, Светигора, Цетиње, 2006, 24.

² Исто, 24.

³ Џон Стјуарт Мил, *О слободи*, Београд, 2007.

⁴ Архиепископ Анастасије (Јанулатос), *Православље и права човека*, у: *Хришћанство и европске интеграције*, Београд 2003, 249-250.

⁵ Зоран Крстић, *Православље и модерност*, Београд, 2012, 42.

⁶ Марчело Пера, *Зашто се морамо звати хришћани*, Београд 2010, 13.

⁷ Исто, 156, Will Kymlicka, *Multicultural Citizenship*, Oxford university press, 1995, 80.

⁸ Марчело Пера, *Зашто се морамо звати хришћани*, 25.

⁹ Исто, 50.

¹⁰ Архиепископ Христодулос, *Реч и улога православља у Европској Унији*, у: *Хришћанство и европске интеграције*, Београд, 2010, 169.

¹¹ Марчело Пера, *Зашто се морамо звати хришћани*, 72.

¹² *Хришћанство и европске интеграције*, 83.

¹³ Исто, 84.

¹⁴ Марчело Пера, *Зашто се морамо звати хришћани*, 102.

¹⁵ Зоран Крстић, *Православље и модерност*, 13.

¹⁶ *Хришћанство и европске интеграције*, 193.

¹⁷ Зоран Крстић, *Православље и модерност*, 64.

Осип Манделштам (1891–1938)

ТА ДАРОНОСИЦА, КО СУНЦА СВЕТЛОСТ ЧИСТА

Та дароносица, к'о сунца светлост чиста,
Сада се уздиже – о, величанствен трен!
И језик јелински објавитељ је њен:
Сав свет у рукама к'о јабука се блиста.

Богослужење на торжанственом врхунцу,
Раскошно поткупоље јулски јавља сјај,
Да пуним грудима предухнемо рај,
Где време бескрајном је потчињено Сунцу.

И Евхаристија к'о вечно подне траје,
Сви се причешћују, свуд игра је и пој,
Верни приступају божанској Чаши тој,
Веселе непресушно свакоме се даје.

(1915)

Превели са руског
Иван С. Недић и Јелена Недић

Марко Јефтић, јереј

АКО ВЕРУЈЕШ, ВИДЕЋЕШ СЛАВУ БОЖИЈУ

У овом броју доносимо одломак из реферата јереја Марка Јефтића прочитаног након исповести свештенства Архијерејског намесништва младеновачког 30. марта 2018. године у парохијском дому храма Успења Пресвете Богородице у Младеновцу

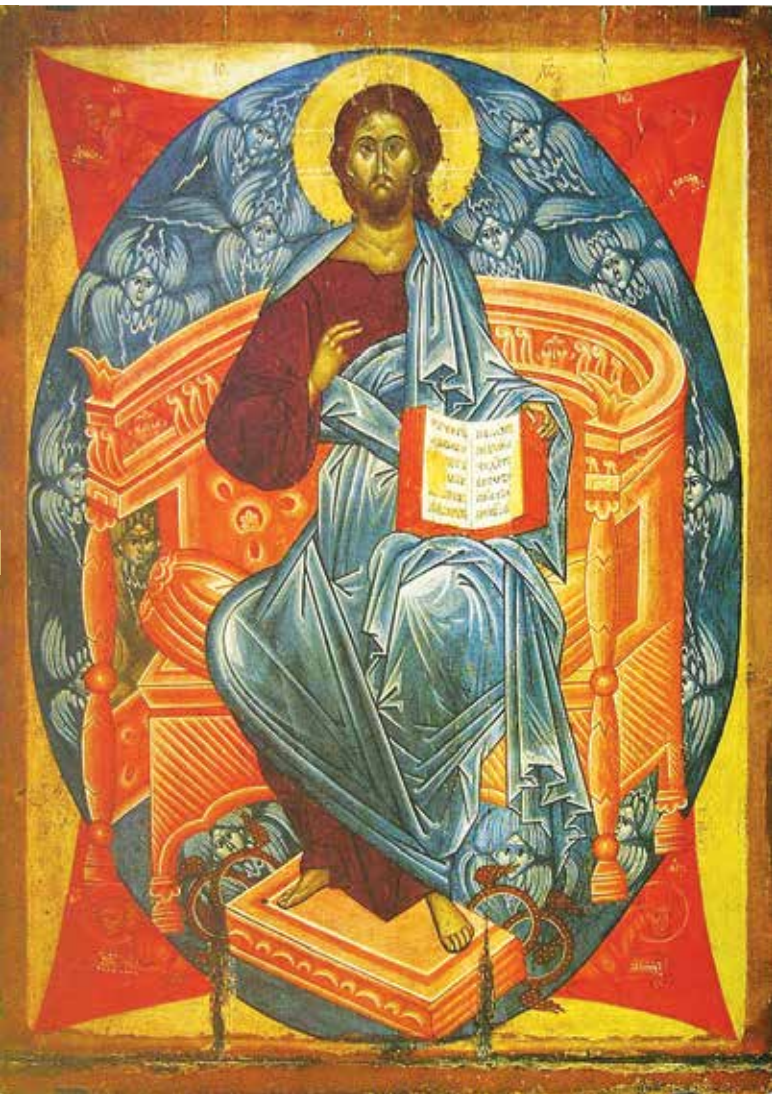
УВОД

У раду који је пред нама покушаћемо да дамо одговор на питање односа вере и богопознања. Сматрамо да је тема од изузетне важности и да је подједнако интересовала верне у време када је Господ изговорио насловне речи, као што интересује хришћане данас. У православном богословљу (које увек мора бити у Цркви и за Цркву) као аутентичној речи о Богу од суштинске је важности да промишљање буде поступно и да има откривењске

но преводи овај одломак: „Рече јој Исус: Не рекох ли ти да ако верујеш, видећеш славу Божију?“² Из контекста догађаја васкрсења Лазара (Јн 11, 1–44) видимо да су поменуте речи упућене његовој сестри Марти, која је дубоко погођена губитком брата. Дијалог између Христа и Марте је веома жив и активан. У овом дијалогу Марта чак исповеда Исуса за Христа, Сина Божијег Који долази у свет (Јн 11, 27). Јеванђелиста истиче да је Марта сестра покојникова, а не Лазарева. То је због тога што чињеница смрти доминира над заједницом. Приликом доласка на Лазарев гроб, Марта као последњи аргумент против скидања камена са гробнице користи то да је прошло четири дана од упокојења и да је наступио неповратни процес распадања. Стога се и осећа непријатан мирис. Речи које јој Господ упућује заправо значе да се у заједници са неразоривим Животом, способним смрт надвладати, пројављује слава Божија. Слава Божија у контексту аудиторинума и животних околности у којима се објављује на овоме месту представља живот над којим смрт више нема власт. Целина која представља предмет нашег истраживања завршава се речима упућеним Лазару, њему као живом човеку, јер царство мртвих није место за Христовог ученика. Ко је стао уз Христа, има Духа у себи, а Дух је Онај који оживотворава. А тамо где је Живот, не може бити смрти.

Речи гледање и веровање сусрећемо, такође, на сваком кораку у Јеванђељу по Јовану. Чујемо их већ у прологу: (Јн 1, 14), а књига достиже врхунац у приповести о апостолу Томи. Од изузетног је значаја чињеница да ово није случајно последња приповест оригиналног Јеванђеља, будући да је извесно како је 21. поглавље додаток, те да није довољно јасно уочено да су последње речи Исусове у Четвртог јеванђељу оне упућене Томи: „Зато што си ме видео, поверовао си; блажени који не видеше, а вероваше“ (Јн 20, 29). Јеванђелиста ставља ове речи на крај своје књиге као круну свог целокупног рада будући да његови читаоци припадају онима који нису видели, а опет позвани су веровати. Овим проблемом подицрано је читава Јеванђеље.

Писац не тврди да је сведочанство очију без значаја. Речи у прологу које се односе на оне који су видели славу су у складу са речима на крају Јеванђеља које смо управо поменули. Очигледно је како је у време Исусовог живота било оних који су најпре видели, те да сви који живе у каснијем периоду па тако сами нису видели, могу наћи подршку у сведочанствима очевидаца (1Јн 1, 1сс). Међутим, ма колико неопходно било, није довољно тражити само подршку очевидаца. Овоме се мора придодати чин вере, што претпоставља дубље разумевање Исусовог живота. С обзиром на ово, читаоци и Јеванђелиста су у потпуно истом положају. У том смислу, нема контрадикције у чињеници да је са једне стране наглашена неопходност виђења у телу, а са друге, неопходност вере. Заправо, однос који Јеванђелиста успоставља између два појма карактеристичан је за мисао четвртог

основе. То подразумева да одговор на било које теолошко питање има путању која се крећа од изворног текста, преко светоотачких тумачења, предањских учења до савременог значаја до којег морамо доћи сопственим опитом.

ЕГЗЕГЕТСКО-ЕРМИНЕВТИЧКА АНАЛИЗА (Јн 11, 40)

У изворнику текст Јн 11, 40 гласи: „Λεγει αυτη ο Ιησους, Ουκ ειπον σοι, οτι εαν πιστευσης, οψει την δόξαν του Θεου“.¹ Синодско издање Новог Завета доста успеш-

Јеванђелисте у целости, као и за циљ који настоји да достигне. У опису васкрсења Лазара, Јеванђелиста нас смишљено упућује на Исусово радовање што су ученици видели чудо, што су били присутни као очевици: „И мило ми је због вас што нисам био онде (у време његове болести), да верујете“ (Јн 11, 15). Заједно са 21. стихом („да си ти био овде, не би умро брат мој“), ово може само значити да је требало да ученици имају прилику да виде у циљу задобијања вере. Заправо, 45. стих нам

Христос је чинио чуда, али никада зато да би тиме „доказао“ своје божанство или да би људе приморао да поверују у Њега. Напротив, Он је чуда чинио због тога што је љубио, сажаљевао, састрадавао, и што је страдања и потребе других људи схватао као своје сопствене. И све што ми знамо о љубави, целокупно наше искуство љубави, ма колико да је оно ограничено, указује на њену потресну, заиста чудесну силу и могућности. У љубави постаје могуће оно што нам се, људски посматрано, чини као немогуће. У љубави човек превазилази своју природну ограниченост и открива још један, виши природни закон, који за њега обично остаје скривен. Он, на тај начин, у љубави налази кључ за све природне законе и њихову крајњу потчињеност човеку, његовом духу и његовом царском достојанству. Чуда без љубави су обмана и самообмана, и она се заиста морају и могу порицати. Љубав је, међутим, чудо, и то чудо открива нам чудесне могућности. А њих не увидети и не признати значи не увидети и ништа не разумети на земљи.

АКО ВЕРУЈЕШ

Вера је према речима апостола Павла: „Основ свега чему се надамо, потврда ствари невидљивих“ (Јевр 11, 1). Вера претпоставља не само теоретско признање неке од могућности већ потпуну приврженост срца будућим добрима, ономе што је сада скривено у невидљивим даљинама, код Бога, али што је много сигурније него било шта друго на земљи. У грчком оригиналу наведеног стиха говори се да је вера ипостас очекиваног, односно конкретно постојање очекиваног. Човек као да

осећа невидљиво, у додиру је са њим. Човек чврсто зна да је видљиво слабо, привремено, а да је невидљиво вечно. Видљива реалност је илузија, а невидљива чврста. Чак и у природи су невидљиве силе најјаче (електрична струја, гравитација, итд.). „Вера је најважније што постоји у животу, то је оно што открива човеку смисао свега што се дешава на овом свету“.⁵

Хришћанство тврди да је вера Божији дар. „Нико“, каже Христос, „не може доћи мени ако га не привуче Отац који ме посла“ (Јн 6, 44). Али због чега онда тај дар није дат свима? Због чега изгледа као да Бог једне бира и привлачи себи, док за друге остаје затворен? Вера јесте дар Божији, и тај дар је дат свакоме, као што каже дивна црквена молитва о светлости Христовој која просвећује сваког човека који долази у свет.⁶ Цело Јеванђеље прожето је том посебном аритметиком, према којој Пастир добри оставља деведесет девет оваца да спасе једну залуталу. Цело Јеванђеље зрачи љубављу према грешнику, према палом човеку чији пут је пут пропасти. Не поставља се, дакле, питање коме јесте а коме није дат дар вере, јер дат је свима, него због чега га не прихватају сви, због чега су верници у свету увек мало стадо (Лк 12, 32), због чега се и сам Христос са горчином пита: „Син човечији када дође, хоће ли наћи веру на земљи?“ (Лк 18, 8).

говори да „многи од Јудејаца који беху дошли Марији, видевиши (θεασάμενοι) шта учини Исус, повероваше у њега“. У контексту живота Исусовог, однос *гледања* и *веровања* главни је проблем овог Јеванђеља.³ Међутим, и овде само *гледање* није довољно за задобијање вере. Очевици су морали *видети*, но, и у њиховом случају је још нешто морало бити додато виђењу. Недовољност виђења постаје јаснија у одељцима где му *није* уследила вера. У приповести о васкрсењу Лазара, где Исус јасно говори како је чудо извршено да би га видели они који су били са њим (Јн 11, 15), читамо како су многи видевиши поверовали (Јн 11, 45). Међутим, у наредном стиху (Јн 11, 46) Јеванђелиста примећује како су „неки од њих“ отишли фарисејима да их обавесте о догађају, а из примедбе која указује на последице овог извештаја сазнајемо да су *неки* (τινες) обавестили фарисеје о ономе што су *видели* са злом намером тј. будући у неверју. Њихово виђење није водило вери.

У складу са двоструким карактером виђења (телесно виђење и виђење и познање у вери) је и реч која се користи за означавање објекта виђења и веровања. Писац се не користи нашим модерним појмом догађаја, већ појмом *знамења* (σημεῖον), чиме жели да нагласи двоструки смисао видљивог догађаја који захтева дубље разумевање у контексту вере.⁴

Два миленијума деле нас од догађаја описаних у Јеванђељу. За то време у свету се догодио велики број огромних промена, сменили су се толики јунаци, остављајући за собом и лепо сећање и страшне легенде, да је лик Христов, који је забележен у једној од најкраћих књига, рекло би се, морао избледети, удаљити се од нас. Јер то је лик Онога о коме, у суштини, знамо неупоредиво мање него о Наполеону, Достојевском или Ајнштајну, чије су биографије детаљно изложене у хиљадама књига, а свака реч пажљиво проанализирана. Па ипак, тај лик није нимало избледео, јер за оне који верују у Христа Његов лик је жив, јер љубав према њему, заједница са њим јесте смисао њиховог живота. Ми читамо Јеванђеље и опет понављамо речи оних које су фарисеји послали Христу да против Њега пронађу било какву оптужбу: „Никада човек није тако говорио као овај човек“ (Јн 7, 46). И до дана данашњег ми осећамо апсолутну истинитост ових речи. Нико на свету није изговорио речи испуњене таквом истином и истовремено таквом љубављу, таквим смирењем. А када их послушајемо, ми полазимо од тога да верујемо Христу, јер у оно што Он говори ми не можемо да не верујемо, ми не можемо другачије осим да Његове речи прихватимо свим срцем. А поверовавши му, ми долазимо до вере у Њега. У овом односу, односу према Христу, налази се сва тајна веровања, односно неверовања. У суштини прихватања Господа лежи одбацивање сопственог ега из љубави према Њему и према ближњима. У чињеници одбацивања Бога лежи себелубље и неспремност на жртвену љубав.

Пут од веровања њему до вере у Њега може се описати овако: ми најпре осећамо – и опет свом дубином свог бића – да тај Човек није могао лагати.⁷ Ако су Његове речи лаж, онда је све на свету лаж, све је тама и бесмисао. И када Он говори да је послан ради спасења људског, да ће онај ко поверује у Њега пронаћи радост коју му нико неће моћи одузети, ми прихватамо те речи и верујемо у Христа. Ту веру потврђује тако велика радост и тако дубоки мир који се у нас усељава да нам други докази више нису потребни. „Нећу вас оставити сиротне, доћи ћу к вама“ (Јн 14, 18); „Ја сам са вама у све дане до свршетка века“ (Мт 28, 20).

Предмет наше вере није апстрактно божанство које безбожници негирају, не састоји се она у томе, него у Богу ког нам је објавио Христос. И нису чуда, моћ и власт то чиме нас Он привлачи, него љубав, добро и лепота коју излива Његов лик. Све се у свету мења и заборавља, све пролази, али Христос остаје онакав какав је одувек био, Он је и даље предмет такве љубави, такве вере и верности да милиони људи радије бирају смрт и страдања него да се одрекну Њега.⁸ Штавише, они у самим страдањима виде могућност да узму учешћа у Христовим страдањима, а у смрти залог да ће бити са њим. Све се то дешава, јер знамо да ако верујемо видећемо славу Божију.

Дакле, вера јесте дефинишући термин у хришћанском дискурсу. Хришћанство је донело нешто ново свим аспектима живота. Наиме, та вера је портал који води ка познању Бога. Без обзира да ли читамо Свето Писмо у делу о Аврааму, чија је вера схваћена као праведност, или се пређе на речи Исајине: „Ако верујеш, разумећеш“ (Ис 7,9)⁹ или чујемо Исусове речи из нашег наслова, или пак читамо Посланице Апостола народа, који је рекао да је Јеванђеље сила Божија ради спасења

свакоме ко има веру. У Писму је вера одлучујућа одлика искрено верујуће особе. Символ вере почиње управо речима *Верујем*, а хришћанство се описује као *вера*, не као религија. Због свега тога ранохришћански мислиоци су инсистирали да чак и разум у вези са Богопознањем мора почети од вере.¹⁰ Не може бити знања о Богу без вере, јер вера је једини начин познања Бога. Вера у строгом смислу речи јесте прихватање целокупне душе онога у шта верујемо на Крштењу. Чак и након васкрсења мртвих биће вере, само што ће тада бити савршена вера јер вера у овом животу је увек непотпуна. Стога може-

мо о вери рећи оно што је Павле рекао о знању, да сада верујемо делимично, а када савршенство вере дође, оно што је делимично ће нестати, јер ће тада вера бити виђењем употпуњена.¹¹ Када будемо видели Бога лицем к лицу, вера неће бити потрошена, јер оно што вери даје њен одређујући карактер није толико начин на који неко нешто зна, већ кога неко зна, живог Бога. Ово место је од кључне важности. Знање о Богу добија свој живот од сопственог објекта.¹²

ВИДЕЋЕШ СЛАВУ БОЖИЈУ

Слава Божија је творачка лепота Његовог Духа.¹³ То није естетска лепота, нити материјална, већ лепота која произилази из Његове Личности, из тога *ко* Он јесте. У Јак 1, 10 аутор позива богаташа да се хвали „својим понижењем“, говорећи да слава не подразумева богатство нити материјалну лепоту. Та слава може да крунише човека или да испуни земљу. Она се види у човеку и на земљи, али не потиче од њих, потиче од Бога. Човекова слава је лепота човековог духа, која је пропадљива и на крају нестаје, и зато је понижавајућа, као што нам поменути стих говори. Међутим, Божија слава, која се показује у свим Његовим особинама, никада не пролази. Она је вечна.

Циљ целокупног живота хришћанина јесте виђење Бога: то је основни мотив православног Предања. Како говори Свети Иринеј Лионски: „слава Божија је човек који живи, а живот човека јесте виђење Бога.“¹⁴ Темелити парадокс теме богопознања је тај што је по библијском Откривењу и тврђењима многих Отаца Цркве, Бог невидљив по својој природи, и следствено томе, ма какво виђење Његове суштине је немогуће. Ипак, као прво, невидљиви Бог је постао видљив у лицу Исуса Христа: „Бога нико никада није видео. Јединородни Син, Који је у наручју Очевој, Он Га објави“ (Јн 1, 18). По Иринејевим

речима: „Отац је невидљиво Сина, а Син је видљиво Оца“.¹⁵ Као друго, невидљив за човека у његовом палом стању, Бог може постати видљив за оне који су достигли стање обожења и којима су „очи душе отворене“.¹⁶ Као треће, невидљиви по суштини, Бог се човеку открива у Својим енергијама, благодарећи чему човек може видети Бога.¹⁷ На крају, као четврто, Бог, Који је невидљив за човека у земаљском животу, може постати видљив у будућем веку: „Љубљени! Ми смо сада деца Божија; али још нам се није открило шта ћемо бити. Знамо једино, да када се открије, бићемо му слични, зато што ћемо га видети онаквим какав Он јесте“ (1Јн 3, 2).

Учење Григорија Богослова о богопознању налази се у уској вези са његовим учењем о боговиђењу.¹⁸ И тамо и овде, поента је несхватљивост Бога, недоступност и немогућност да се види суштина Божија. „Бог“, говори

Григорије, „је светлост недоступна, непрестајућа, која не почиње и не завршава се, неизмењива, вечносијајућа, трисветла, малобројни Га виде, онаквим какав јесте, чак мислим, тешко да и малобројни“.¹⁹ На другим местима, ипак, Григорије говори о људима који „чистим очима виде Бога“.²⁰ Девственици, који су достигли стање обожења, по Григорију „виде Бога, и Бог види њих, јер су они Божији“.²¹ Богопознање је могуће и у земаљском животу, премда за малобројне, међутим, оно ће бити неупоредиво потпуније у будућем веку. Григорије тако схвата Христове речи „Блажени чисти срцем, јер ће Бога видети“ (Мт 5, 8) као указивање на могућност да се Бог види у земаљском животу, иако наглашава, следејући за свом библијском и отачком традицијом, да је потпуније виђење могуће једино у будућем веку. „Видљиво у садашњем животу је само нека скица и контура невидљивог“.²² У земаљском животу човек жели да види славу Божију и види је у некој мери, али је потпуно богопознање удео будућег века.

Човеку је могуће да осети присуство Божије, могуће је созерцање Бога у неким тајанственим симболима и сликама, могуће је, на крају, мистичко усхићење и пребивање с Богом на „трећем небу“; и поред свега тога Бог наставља да остаје невидљив и Његова природа несхватљива. Свако Божије јављање је, како наглашава Григорије, само неко присуство Онога Који је по својој природи безмерно величанственији од сваког Свог видљивог пројављења, али и то присуство бива неразумљиво за човека и то делимично и непотпуно искуство човек није у могућности да објасни речима.²³ Тако су и богопознање и боговиђење удео човеку на врховима његовог мистичког искуства, међутим само у оној мери колико је то доступно људској природи. Виђење Бога постаје могуће за онога ко је очистио себе, достигао стање обожења и пребива у молитви. Међутим и у том случају човек созерцава Бога само „с леђа“,²⁴ то јест, осећа тајанствено присуство Господа, који остаје несхватљив, неисказив, недоступан, неограничен и невидљив.

Ми данас не можемо имати сусрет са Господом на Синају или у Скинји, нити бити сведоци васкрсења покојника или видети сличне јеванђељске примере славе Божије. Многи међу нама не могу испунити ни светоотачке савете у вези са богопознањем. Но, са правом можемо поставити питање: где ми који верујемо можемо видети славу Божију? Већ смо рекли да једна од фундаменталних истина хришћанске вере истиче да је Бог несхватљив и недоступан у односу на своју природу. Међутим, библијско откривење превазилази безизлаз несхватљиве природе Божије уверавајући да, иако Божија природа остаје непозната, ипак се Бог самооткрива у свету и у космосу пројављивањем Своје славе. Његову славу – која се пројављује различитим божанским манифестовањима – само су људи у стању да схвате. Она је динамична, стваралачка и преображавајућа енергија Свете Тројице. Кључни проблем несхватљивости Бога и Његовог откривења отачка мисао је расветлила правећи разлику између суштине и енергија Божијих. Трансцендентног Бога није могуће одредити било којом људском концепцијом или идејом, или неким философским одређењем суштине. Оно што је човек у стању да схвати јесте слава Божија, а удаљеност између Творца и творевине остаје немерљива. Слава Божија објављује истовремено несхватљиву удаљеност, али и близину Божију.

Полазна тачка хришћанског живота и наше наде је чињеница да се слава Божија излива на целу творевину. Анђеоска химна која је откривена у пророчком виђењу Исаије поје тријумфално и доколоски ову централну идеју: „Свет, свет, свет је Господ Саваот, пуна је сва земља славе Његове“ (Ис 6, 3). Ова химна изражава са једне стране усхићеност и страхопоштовање пред тајном Божијом, а са друге уверење да Његова слава превазилази цело небо и земљу, сваки облик и врсту живота. Бог поступа са природом на исти начин. Природа показује Његову славу. Његова слава се показује човековом уму кроз материјални свет на много начина, и често на раз-

мистички карактер вишег нивоа хришћанске спознаје – постизање Првоузрока и Бога Творца у чину надразумског јединства са Њим.²⁵ Богослужење представља, према мишљењу православних мислилаца, *реално биће*, вечног ванвременског живота (инобитије) унутар нашег пролазног и *виђење*, тј. *пребивање* у слави Божијој. Сваки учесник Евхаристије реално постаје удеоничар истинског ванвременског Постојања – борави у њему не напуштајући ниво земаљског постојања. У овој реализацији и актуелизацији Постојања унутар Славе налази се основни смисао Цркве, богослужења и Светих Тајни. Управо зато данас и овде и у свим временима и просторима између Педесетнице и Другог и Славног Доласка верни славу Божију, која се пројављује у природи и човеку као круни творевине, виде на евхаристијском сабрању. Када смо окупљени око Чаше, постајемо сведоци и сапрличасници Славе која обојује.

ПАСТИРСКИ ЗНАЧАЈ ТЕМЕ ЗА САВРЕМЕНОГ ЧОВЕКА

С обзиром на то да аудиторијум овог сабрања пре свега чине свештеници, посебно поглавље желимо да посветимо пастирском значају наше данашње теме. Сматрамо да је питање вере у контексту циља живота хришћана потребно ставити у центар наших промишљања и пастирских прегнућа. Млакост у вери, неспремност на сведочење, опасност од пада у сујеверје и непознавање крајњег домета наше вере представљају неке од највећих претњи које вребају православне хришћане.

личите начине различитим људима. На овај начин, Бог може да себе открије свима, без обзира на расу, порекло или место боравка. Као што Пс 19, 1 каже: „Небеса казују славу Божју, и дела руку Његових гласи свод небески.“ Псалам 73, 24 назива небо „славом“. Међу Русима и другим народима на православном Истоку када се говори о смрти говори се као да ће бити „примљени у славу“, што је израз који је узет из Псалама.

На Педесетницу Свети Дух открива и пројављује славу Божију на један други динамичнији начин. Ова чињеница је посебно важна, с обзиром на то да ми живимо у постпедесетничкој реалности. Обитавамо у реалности светотајинских односа, када на евхаристијском сабрању предајемо саме себе, једни друге и читаву природу Творцу на Обожење. Стих из Ис 43, 7 каже да нас је Бог створио за Своју славу. У контексту других стихова, можемо рећи да човек „прославља“ Бога јер кроз човека Божија слава се може видети у стварима као што је љубав, уметност, јунаштво, итд. кроз ствари које припадају Богу а које ми носимо у „глиненим посудама“ (2Кор 4, 7). Ми смо посуде које „садрже“ Његову славу. Све ствари које смо у стању да радимо и будемо имају свој извор у Њему. Посебно и изнад свега слава Божија нама који верујемо се данас открива када се сабирамо у Његово име. Ми који верујемо и који тежимо да видимо славу Божију, нећемо је видети ни у природи нити у ближњем, ако не кренемо са Извора. Основу црквеног живота чине Свете Тајне, заузимајући централно место у богослужењу; у њима се веома очигледно манифестује

Бог нам се јавља кроз човека који је Његова икона. Видели смо га, познајемо га у Христу, али можемо га видети и у сваком човеку, слично као што нам се кроз сваког човека може указати демонско одбацивање Бога и сва тама сатанске мржње према свету Божијем. „Ја не верујем у Бога“, говори неверник, „зато што око себе видим сувише зла, патње и бесмисла. Да Бога има, Он то не би дозволио“. „Ја верујем у Бога“, говори верник, „зато што сам усред зла, патње и бесмисла доживео моћ, радост и истину вере“. Један исти свет, једно исто знање о свету, па опет два сасвим супротна искуства. Испоставља се да вера коју сам пронашао у дубини своје душе није само моје лично, неизрециво искуство, него и нешто што ме на један нови начин повезује са људима, са животом, са светом, што постаје ослобођење од усамљености на коју су у мањој или већој мери осуђени сви људи. Јер ако је пронаћи веру у својој души радост, онда није ништа мања радост када исту ту веру, исто то искуство пронађем у другима. И још нешто открива ми та вера: да све на свету објављује Бога и Његову славу, да све сија Њиме – лучезарно. Јутро али и ноћни сумрак, срећа али и патња, радост али и туга.

А што има тако много оних који то не виде, који не осећају да је ноћ живота светла као и дан, то је само зато што смо ја и слични мени сувише слаби сведоци вере, само зато што од најранијег детињства човека окружујемо лажима, што га уместо да трага за дубином наводимо да јури за ситном овоземаљском срећом, што га везујемо за узалудне ствари и таштину. Зато у човеку одумире тежња ка светлости и љубави, и његов свет испуњава лепљива тама скепсе и неверице, једа и

мржње. Али ни у тој тами, ни у том страшном паду Бог нас не оставља. Ја верујем у Бога, али Бог се у пуноћи радости поседовања открива у Христу. Бога нико није видео никад, говори апостол Јован Богослов, и одмах додаје: Јединородни Син који је у наручју Оца, Он га објави (Јн 1, 18). И извештава нас да су његове речи сведочанство о ономе што смо видели очима својима, што сагледасмо и руке наше опипаше, о Речи живота (1Јн 1, 1). Ето то је, у суштини, садржај наше вере, али и њен извор. Наша вера почиње Христом, рађа се из сусрета са њим, и Христом се завршава. Она често као да умире у нама, ми заборављамо на њу, предајемо се таштини овога живота, али онда нам у руке поново доспева иста она невелика Књига, и опет је пред унутрашњим погледом исти онај лик, опет чујемо речи да ако будемо веровали да ћемо видети како Живот тријумфује.

Мартин брат умире. У оваквој ситуацији када неко од најближих тешко страда па чак и умре, а ми смо се молили Богу да га спаси, може се догодити да се наљутимо на Бога, па чак и да га одбацимо. Свака невоља, свака болест која се догађа некоме блискоме око нас је десет пута гора него да се догоди нама. У таквим тренуцима предајемо све своје Богу, али Он као да ћути и не чује нашу молитву, као да не разуме нашу бол. Тешко је то прихватити, да свемоћни Бог ћути и не делује, али ако чврсто верујемо да је Христос тај који даје вечни живот моћи ћемо прихватити чак и када неко умре. До тог прихватања је дуг пут који од нас захтева свакодневно исповедање, да свакога дана можемо узети свој крст и ићи за Исусом. Нико нам не обећава лак пут и да ће одмах бити решени наши проблеми, јер је и сам Христос прошао читав страдални пут. Оно што је до нас је то да крст истрајно носимо, паднемо, устанемо и допустимо и другима да нам помогну, као и ми њима, али са погледом не на Велики петак него на Васкрс. То је смисао хришћанског живота, Васкрс, а не смрт. Слава Божија, а не тама пропадљивог.

Сасвим сигурно је да је тешко бити оптимиста свакога дана, погледа упртог у васкрслог Господа, али то је нужно. Ако тога нема, сваки наш бол ће се чинити као неиздржив и као казна од Бога, а не нешто у чему се Бог може прославити. Зато смо дужни што одлучније узети свој крст и кроз преумљење кренути за Господом. Заједно са Мартом исповедимо своју веру у Христа, који даје вечни живот и никада немојмо изгубити радост и наду у Васкрслога јер је Он победио смрт.

На самом крају овог рада цитираћемо речи нашег Епископа, које на најбољи начин сумирају све о чему смо данас говорили: „Само праведници и покајници могу се истински радовати светлом Васкрсењу Господа. Само они могу видети славу која их чека као децу Божију, као синове и кћери Царства Небескога. Зато и сва наша страдања садашњег времена нису ништа према слави која нас чека, ако верујемо у Васкрсење Христово и живот вечни“.²⁶

напомене:

¹ Текст изворника наведен је према најреферентнијем критичком издању Новог Завета: Nestle–Aland NOVUM TESTAMENTUM GRAECE, ур. Barbara and Kurt Aland, Stuttgart 1993;

² Свето писмо, Нови завет, Свети Архијерејски Синод СПЦ, Београд 2003. Слично је и у преводу СВЕТО ПИСМО Старога и Новог завјета, превод Даничић–Караџић, Београд 1991, у којем читамо: „Исус јој рече: Не рекох ли ти да ако верујеш видећеш славу Божју?“

³ Види такође: Cullmann, O, *La vie de Jésus objet de la vie et de la foi d'après le quatrième Evangile in Mélanges offerts à Maurice Goguel*, Paris 1950, стр. 212.

⁴ Више у: Кулман, О, *Еванђеље по светом апостоу Јовану и ранохришћанско богослужење*, стр. 48; у: *Логос 2006*, Београд 2006, стр. 36–51.

⁵ Више у: Maximus Confessor, *Cap. gnostica* (PG 91).

⁶ „Христe, Светлости истинита, који просвећујеш и освећујеш сваког човека који долази у свет...“ – молитва првог часа.

⁷ Изузетну анализу искуства вере проналазимо у: Шмеман, А, *Ја верујем – шта то значи?; У каквог Бога?; у: Беседе на радију Слобода: у пет томова. Том I*, Крагујевац 2016, стр. 32–34; 35–38.

⁸ Исто, стр. 145.

⁹ Старозаветни цитати наведени су према нашем преводу са следећих изворника: WTT BHS Hebrew Old Testament 4th ed, Bible works 7, електронско издање (LCL) и ВВТ Greek LXX/ BNT, Bible works 7, електронско издање.

¹⁰ Више о овоме код: Athanasius, *Epistola Seraphii* (CSHB), стр. 142, 186; Basile de Césarée, *Homélies sur l'Hexaéméron*, (H. de Lubac, J. Daniélou ed.), Sources Chrétiennes No. 29, Les Éditions du Cerf, Paris 1949, стр. 24, 122, 184; Basilii Magni, *Adversus Eunomium* (TLG), стр. 63.

¹¹ Вилкен, Л. Р, *Дух ранохришћанске мисли: тражење лица Божијег*, Крагујевац 2017, стр. 179.

¹² Исто, стр. 180.

¹³ Уп. Clemens Alexandrinus, *Stromateis*, VI, 61 (ANF).

¹⁴ Irenaeus episcopus Lugdunensis, *Adversus haereses*, VII 4, 20, 7 (PG).

¹⁵ Исто, VII 4,6,6.

¹⁶ Уп. Theophilus Antiochenus, *Ad Autolyicum*, VI 1, 2 (PG).

¹⁷ Уп. Gregorius Nyssenus, *Orat. dom. de beat.* 44, 6, 3 (PG).

¹⁸ Gregorius Nyssenus, *Contra Eunomium*, 45, 3 (PG).

¹⁹ Исто, PG 36, 609.

²⁰ Исто, PG 37, 973.

²¹ Исто, PG 37, 538.

²² Исто, PG 36, 637.

²³ Исто, PG 37, 138-140.

²⁴ Овде мислимо на знаменити догађај из свештене историје Старог Завета, када Мојсије тражи да види славу Божију. Господ му одговара да је немогуће видети Његово Лице и да ће умрети уколико га види, те да ће Бог проћи а Мојсије ће видети Бога с леђа (Изл 33, 17–23). Свети Оци ово место најчешће тумаче да је Мојсије видео Господа Исуса Христа, Онога који ће доћи.

²⁵ Бичков, В, В, *Кратка историја византијске естетике*, Београд 2012, стр. 450.

²⁶ Њ. П. Епископ шумадијски Г. Јован, *Васкришња посланица*, Крагујевац 2007.

ОСВЕЋЕЊЕ ЦРКВЕ СВЕТОГ АРХАНГЕЛА ГАВРИЛА У БРЕЗОВЦУ

Дана, 20. маја 2018. године, у недељу Светих Отаца Првог Васељенског сабора, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован је освештао храм Светог архангела Гаврила у Брезовцу (манастир Венчац) и служио Свету Архијерејску Литургију у овом месту. Његовом Преосвештенству су саслуживали Архијерејски намесник орашачки, протојереј ставрофор Мићо Ћирковић, протојереј ставрофор Драгомир Кеџић, протојереји Љубиша Ђураш, Милован Ранковић и Слободан Раковић, протонамесник Александар Миловановић, протођакон Иван Гашић и ђакон Немања Искић. Свету Литургију су својим појањем улепшали чланови певачког друштва „Србски православни појци“ из Београда и чланови хора „Света Анастасија Српска“ из Аранђеловца.

Преосвећеног Епископа Јована су у манастиру Венчац дочекали свештеници и мноштво верног народа. Након дочека, Епископ Јован је приступио освештавању храма посвећеног Светом архангелу Гаврилу. После омивања престола, свечане литије и постављања моштију, Епископ је одржао поучну беседу у којој је вернике упознао да је данас у свети престо положио делове моштију Светог великомученика кнеза Лазара косовског и којом је потом мештане и остале окупљене вернике упознао са значајем освећења храма.

После освећења цркве, Епископ је служио Свету Литургију у манастирској порти. Светој Чаши је приступио велики број верника који се тиме сјединио са Господом Нашим Исусом Христом. Након Свете Литургије, Епископ Јован је произнео беседу у којој је истакао радост због обнове венчачке светиње, и нагласио да се данас радује сва Црква на небесима, а нарочи-

то ктитор ове свете обитељи, деспот Ђурађ Бранковић.

После беседе Епископ Јован је доделио ордење Војда Карађорђа Александру Чоловићу и Дејану Чоловићу из Аранђеловца и грамате признања Зорану Арсенијевићу и Жељку Спасићу из Аранђеловца.

Након уручивања ордења и грамата одржан је културно-уметнички програм КУД „Електропорцелан“ из Аранђеловца, под вођством сценографа Милана Максимовића, а потом је братство манастира на челу са архимандритом Георгијем за све окупљене уприличило трпезу љубави.

Немања Искић, ђакон

Беседа Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Господина Јована

„Благословен је Бог, Живи Бог, Један у Тројници, браћо и сестре, Који нас је Духом Светим данас сабрао у ову светињу, у овај свештени манастир који је векови-ма окупљао верне и који ће, надамо се и молимо се, сабирати народ Божији до краја света и века. Благословен је, заиста, данашњи дан у који смо призвали, по ко зна који пут, благодат Духа Светога и осветили овај храм у који смо положили мошти Светог великомученика кнеза Лазара Косовског.

Поменуо сам да се народ овде сабирао вековима. Верујем да се данас на небу радују ктитори ове свете обитељи, на првом месту деспот Ђурађ Бранковић који је ову светињу саградио. Саградио је овај манастир јер је препознао светињу као знак захвалности Богу што му је исцелио болесну кћерку. Тако је подигао и мана-

стир Девич на Косову и Метохији. Радује се деспот, али се и ми радујемо. Овде сабрани, сви заједно, принели смо Богу молитве. А Господ је рекао, где су двоје или троје сабрани у Име моје, ту сам и ја са њима.

Данас је велика радост, велики благослов, пре свега за братство ове свете обитељи, архимандрита Георгија и оца Јоаникија, благослов за све оне који су својом љубављу, вером и жртвом, помогли да се ова светиња овако успешно обнови. Исказујемо благодарност Архијерејском намеснику оцу Мићи Ћирковићу и свештенству, али све то не би било довољно да није било помоћи, браћо и сестре, оних који су се истакли током обнове манастира.

Светиња је освећена светињом. А ко је свети? Свети је Бог, једини је Он свети по природи. А ми можемо бити свети по благодати Божијој. Колико у нама има више благодати, толико смо светији људи. Ако има више благодати, онда у нама има и више вере. А где је вера, ту је и нада, ту је и молитва. Вера нас је одржала, одржала је и деспота Ђурђа у најтежим тренуцима да остане веран Богу и роду своме, да сачува веру православну.

Ево једног историјског података. Када је деспот Ђурађ био већ изнемогао и ослабио, непријатељске хорде су немилосрдно надирале да затру наш народ. Тада долазе три представника из Рима говорећи да њихов свети отац хоће да помогне српском народу. Ономађали деспот пита какву противуслугу траже. И добија одговор да само треба да прими унију и другу веру, односно да се одрекне своје вере. Он је тада, драги моји, изговорио једну врло потресну реченицу: Ја сам изгледа најнесрећнији владар у српском народу, али и овако несрећног, народ ме је слушао да сачувамо веру православну. Кад бих сада, када сам једном ногом у гробу, оставио веру прадедовску, мој би народ казао да сам полудео и да ме памет оставила. Видите, браћо и сестре, какве смо владаре имали.

Ни народ није давао веру за вечеру, како ми то неодговорно кажемо. Можда су се турчили они који нису имали да дају кору хлеба детету... Свети Сава нас је ородио са вером православном. Зато, чувајмо веру да би она чувала нас.

Данас славимо Сабор Светих отаца Првог васељенског сабора који су се сабрали у Никеји 325. године да би сачували веру од јереси и од оних који су другачије умовали, од оних који су бунтовали против вере и Цркве. Чувајмо се у вери, чувајмо се од бунтовања, немојмо правити бунтове, рађајмо мир, чинимо мир, пружајмо љубав, па ће и љубав и мир доћи у домове наше.

Рекох, чувајмо веру да би вера нас сачувала. Може човек у животу све да изгуби. Дешава се да неко баш изгуби све, не само имање и богатство, већ и оно што му је најмилије, породицу. Све можемо изгубити, али веру не смемо изгубити, јер све док вере имамо и док верујемо, док веру претварамо у дела, не бојмо се, Бог ће знати да нам узврати и да нам све надокнади. У хришћанској Цркви има хиљаде и хиљаде примера. Сетимо се само Светог праведног Јова кога је Црква јуче славила. Врло богат свиме, наједанпут је остао без ичега, и без порода и без берићета. И тешко се разболео, распадало се његово тело, али су му остали чисти ум и срце у које је сместио Бога. Када му је и жена саветовала да похули на Бога и мирно умре, рекао јој је: говориш као безумна жена. Како да кажем нешто против Господа који нам је све дао. Додаје праведни Јов: ја верујем, иако се моја кожа распа-

да, иако се моје тело распада, да ћу у овој истој кожи и у овом истом телу – видети Бога! И видео Га је, браћо и сестре, осетио Га је. И Господ га је поново наградио домом, породом и берићетом. Ево шта значи када човек не заборави своју веру и кад човек не остави Бога.

Господ нас неће никада оставити само ако ми Њега не оставимо. Време у којем живимо је преозбиљно. Не сналазе нас само економске невоље, већ, чини ми се, вера нам је све слабија, чини ми се да нам љубав није врела, чини ми се да нам се нада хлади. Зато, вратимо се Богу Живоме да би се Бог уселио у нас преко вере, наде и љубави.

Нека Господ све вас благослови, нека вас прати благослов ове светиње, благослов и молитве Светог архангела Гаврила коме је ова светиња посвећена, благослов Светог великомученика Лазара Косовског. Понесите благослов из ове светиње и однесите у своје домове, али враћајте се овој светињи и другим светињама, браћо и сестре, јер се све светиње освећују првенствено Светом Литургијом. Кад год долазите на Свету Литургију долазите по благослов и благодат, долазите пред Живог, присутног али невидљивог Бога. Не заборавите ову светињу да не би светиња заборавила вас. Бог вас благословио и добим даровао.“

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У МНАСТИРУ РАЛЕТИНЦУ

Четвртог дана Васкрсења Христовог, на Светли Четвртак, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету архијерејску Литургију у манастиру Светих апостола Петра и Павла – Ралетинцу.

По узору на древну богослужбену праксу, када се ни једно богослужбено последовање и Света тајна нису одвајали од Свете тајне Евхаристије, Владика је по чину мале схиме замонашио расофорну монахињу овог манастира, сестру Ангелину и две искушенице, Гордану и Наташу.

У тренутку појања стихире „Похитај да ми отвориш очинско наручје“, приклонивши главе своје, привођене од своје духовне мајке схи-игуманије Евгеније, сестре наше Ангелина, Гордана и Наташа приступиле су полагању монашких завета, са монашким именима Ангелина, Михаила и Варвара.

После самог чина монашења, Владика је у својој беседи поучио монахиње, али и њихову игуманију и сав сабрани клир и лаос.

Молитвено су учешће узели и игуманија манастира Сретења Господњег из Епархије жичке, Аквилена са сестрама, као и преподобно монаштво из манастира Наупаре код Крушевца, манастира Денковца, Липара, Дивостина, Драче, Каленића, Благовештења, Прерадовца, Вољавче и других манастира из наше епархије.

Овај радосни чин свете тајне монашења, настављен је торжествено у манастирском трпезару уз трпезу љубави коју је припремило сестринство манастира на челу са игуманијом мати Евгенијом.

Илија Арсенијевић

ЕПАРХИЈСКА СЛАВА У САБОРНОМ ХРАМУ У КРАГУЈЕВЦУ

У храму Успења Пресвете Богородице, Саборној цркви у Крагујевцу, 13. априла свечано је прослављена Епархијска слава, Живоносни источник (Источни петак). Поводом Епархијске славе Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Саборном храму на општу радост свештенства, и верног народа не само града Крагујевца, него и целе Епархије шумадијске.

Преосвећеног Владика испред Саборног храма дочекало је свештенство и верни народ. Епископу је саслуживало двадесет осам свештеника и пет ђакона.

На Малом Входу Епископ је поучио поверено му свештенство о значају и смислу чинова и достојанстава. Епископ је при том истакао да чин и достојанство треба да буду на подстрек у духовном и мисионарском раду. Епископ је позвао свештенике да се непрестано моле за свој народ, да га слушају и да за њега клече.

Његово Преосвештенство Епископ Јован је на евхаријстијском сабрању одликовао следеће свештенике:

Правом ношења напрсног крста протојереја Милорада Тимотијевића. Протојерејским чином свештенике Срећка Зечевића и Дејана Лукића Достојанством протонамесника јереје Дејана Марјановића, Душана Мучибабића, Александра Сенића, Горана Стојановића и Душка Жујевића. Правом ношења црвеног појаса јереје Слободана Савића, Дејана Марковића и Рашка Стјепановића.

После заамвоне молитве Преосвећени Владика је са свештенством и верним народом, пререзао славски колач и осветио славско жито.

Заједничка славска радост после евхаристијског сабрања настављена је трпезом љубави у ресторану „Женева лукс“ у Крагујевцу, захваљујући домаћину овогодишње Епархијске славе, Архијерејском намесништву крагујевачком и Архијерејском намеснику протојереју ставрофору Рајку Стефановићу и свештенству.

Срећко Зечевић, протојереј

ПРОСЛАВЉЕНА ХРАМОВНА СЛАВА У ВИНЧИ

У недељу, 22. априла, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Светих жена мироносица у Винчи крај Тополе и заједно са свештенством, монашством и верним народом прославио храмовну славу овог благородног шумадијског села. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске. Верницима се беседом обратио протојереј ставрофор мр Рајко Стефановић, који је истакао Васкрсење Господње као догађај који даје потпуни смисао нашим животима, јер да Христос није васкрсао узалуд би била и вера и проповед наша. У наставку отац Рајко је говорио о непоколебљивој љубави светих жена мироносица, истакавши да је љубав према Богу и човеку основ хришћанског живота. Као хришћани смо позвани да том љубављу живимо и да је у свако време и на сваком месту потврђујемо својим делима.

У наставку Свете Литургије уследио је чин резања славског колача током којег је Владика Јован честитао славу овогодишњем колачару Ивици Миливојевићу, директору ОШ „Карађорђе“, који је након молитвеног сабрања упрличио трпезу љубави за све присутне вернике.

Урош Костић, ђакон

ПРАЗНИЧНО БДЕНИЈЕ И ЛИТУРГИЈА У МОНАСТИРУ ЛИПАРУ

У навечерје празника Светог Великомученика Георгија, храмовне славе манастира Липар, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован началствовао је празничним бденијем уз саслужење протојереја ставрофора Зорана Крстића, Саве Арсенијевића и Животе Марковића, као и архимандрита Серафима Божића, игумана Онуфрија Вранића и протојереја Драгана Брашанца.

Празнично бденије увеличали су појањем професор Немања Старовлах и ученици Богословије, а својим присуством игуманије и сестре манастира Каленић, Дивостин, Прерадовац и Вољавча, ктитор манастира Мирослав Брковић, братија манастира Денковац и Саринац, као и пријатељи сестринства манастира.

Благословом Епископа Јована у манастиру су завршени радови на реновирању манастирског храма. Добротом Љубише Поповића из Београда урађена је хидроизолација цркве, а трудом Зорана Павловића из Доње Сабанте постављено је подно грејање. Након припремних радова, академски вајар Владимир Јаблановић из Краљева је урадио под по угледу на древне византијске храмове. Својим вештим рукама исклесао је и нову Часну трпезу склољену техником уклапања без коришћења других материјала, као и нову проскомидију и Горње место. Мермерни под урађен је захваљујући донацији Далибора Вишића из Минхена.

На крају бденија Епископ се беседом обратио присутнима подсећајући на живот и веру Светог Георгија, упућујући на подражавање овог храброг Христовог војника.

За исказану љубав према Цркви и манастиру Липар, Владика је одликовао архијерејским граматама, Александра Петерса из Београда, Далибора Вишића из Минхена, Љубишу Поповића из Београда и Зорана Павловића из Доње Сабанте. На Ђурђевдан, Светом Литургијом началствовао је архимандрит Серафим, игуман манастира Суково, Нишка епархија. Саслуживали су му архимандрит Серафим, игуман манастира Денковац, игуман Онуфрије Вранић из Драче, протосинђел Николај Младеновић и протојереј ставрофор Живота Марковић.

Празничне трпезе за све присутне припремили су својим несебичним трудом драги пријатељи и комшије сестринства манастира и тако помогли да се прослави Свети Великомученик Георгије, који штити и чува Липарску светињу.

ЂУРЂЕВДАН ПРОСЛАВЉЕН НА ОПЛЕНЦУ

У недељу пету по Васкрсу, која је посвећена жени Самарјанки, молитвено је прослављена и храмовна слава шумадијског „драгуља“ – цркве Светог великомученика Георгија на Опленцу. Тим поводом Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију и прославио славу заједно са сабраним верницима. Епископу су саслуживали архијерејски намесник опленачки протојереј ставрофор Миладин Михаиловић и свештеници Епархије шумадијске.

Владика су испред храма дочекали ђаци ОШ „Карађорђе“ који су се одазвали позиву свог вероучитеља Александра Алексића, а поред осталих верника на Светој Литургији учешћа су узели и принчевски пар Михаило и Љубица Карађорђевић, Драган Рељић, управник Задужбине Краља Петра Првог, Драган Живановић председник општине Топола и Ивица Миливојевић, директор основне школе „Карађорђе“.

Након прочитаних зачала из Јеванђеља, Владика Јован се верницима обратио беседом о неопходности грађења заједнице и живота у њој. Заједница и саборност је Црква Христова која је Његово тело. Ако човека нема у таквој заједници он је онда изгубљен и апсолутно је промашио свој живот. Христос је себе објавио као извор воде живе, воде која одводи у живот вечни, и позвао је човечанство да се напаја са тог извора, што је могуће једино кроз Цркву. Душа која је, по речима псалмопојца Давида, жедна Бога, може ту своју жеђ угасити једино сусретом са Богом и другим човеком. Последња таквих сусрета јесте обожење човеково, обожење које је достигао и Свети великомученик Георгије, човек који је био истрајан и непоколебљив хришћанин.

У наставку Свете Литургије Владика Јован је пререзао славски колач и честитао славу свим свечарима, а од стране Драгана Рељића приређена је заједничка трпеза љубави.

Урош Костић, ђакон

ПРОСЛАВЉЕЊА ХРАМОВНА СЛАВА У ВУЧИЋУ

У живописном шумадијском селу Вучићу надомак Раче, 8. маја, на дан Светог апостола и јеванђелисте Марка, мештани овог места су литургијским сабрањем прославили храмовну славу. Свету Литургију служио је архијерејски намесник рачански протојереј ставрофор Миладин Михаиловић, уз аслужење свештеника Шумадијске епархије.

Народу се пригодном беседом обратио протонамесник Дејан Шишковић, парох лаповски, бираним речима честитајући празник, поучио шта је то храмовна слава какав има значај за нас светитељ кога прослављамо и то да је Црква живи организам тела Христовог чији смо ми удови.

Ову духовну радост и евхаристијску заједницу употпунили су ученици верске наставе са својим вероучитељем

Владимиром Глишићем. На позив свештеника „са страхом Божијим и вером приступите“, сви су приступили Светој Чаши и сјединили се са Христом.

После литургијског опхода око светог храма, Архијерејски намесник рачански прота Миладин Михаиловић благословио је славски колач и кољиво које ове године са љубављу, Господу у славу, а у част Светог апостола и јеванђелисте Марка принео Слађан Николић са својом породицом, угледни домаћин села Вучића. Након отпуста уследила је трпеза љубави за све присутне.

Дејан Шишковић, протонамесник

ПРОСЛАВА ХРАМОВНЕ СЛАВЕ У БРЕСНИЦИ

На дан Обретења моштију Светог Јоаникија Девичког, 9. маја, прослављена је храмовна слава у крагујевачком насељу Бресница. Ова црква, која је јединствена по томе што је једини храм који је посвећен светом Јоаникију Девичком, била је премала да под своје сводове прими вернике који су дошли да учествују у литургијском прослављању патрона и молитвеника Бреснице.

Светом Литургијом началствовао је протојереј ставрофор Милан Борота уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

На литургијске прозбе одговарали су ученици Основне Школе „Ђура Јакшић“, који су у пратњи свог директора Ђорђа Божовића, вероучитеља Миодрага Крстића и наставника Слободана Божића испунили галерију нашег храма. Током Литургије окупљеним верницима се обратио прота Милан Борота који је окупљеним верницима честитао славу и подсетио их на повезаност Васкрса са сваком слављем у нашим животима. Из прослављања Васкрсења Богочовека Христа произилази свако наше славље, као и прослављање светог Јоаникија Девичког. Отац Милан нас је подсетио на значај и величину Светог Јоаникија и на основна начела којим се водио Свети Јоаникије и сви свети у Господу, а то су вера и љубав. Након Свете Литургије организована је свечана Литија уз појање тропара Светом Јоаникију Девичком. На крају Литије проломљен је славски колач.

Трудом и љубављу овогодишњег колачара Ненада Виријевића и његове породице организован је свечани ручак у сали парохијског дома као и послужење за све вернике у порти храма.

СЛАВА ЦРКВЕ У БАРАЈЕВУ

У уторак, 10. маја, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету архијерејску Литургију у храму Спаљивања моштију Светог Саве у Барајеву поводом храмовне славе, заједно са умировљеним Епископом канонским Г. Георгијем.

Владике је дочекао верни народ са децом. Епископима су саслуживали свештеници Епархије шумадијске. За певницом су појали студенти богословског факултета из Београда.

После прочитаног јеванђеља Владика Јован је одржао беседу. На самом почетку нагласио је да је Васкрсење Христово темељ нашег живота у Цркви. Господ је Васкрсењем потврдио живот вечни. Ми у нашој вери непрестано исповедамо веру у Васкрсење. Тако се држећи неба ми земљом ходамо. Сви ћемо Васкрнути и надамо се вечној заједници са Богом. Свега чега се Христос дотако не умире него живи вечно. У Васкрсење нас води вера јер без вере нема нам спасења. Сви који су имали вере и у смрт су ишли са песмом и радошћу. Они су се надали благу на небу.

Владика је нагласио да је живи пример вере у Васкрслог Христа наш Растко – Свети Сава. Он је прво себе просветио па је онда нас просветио. То је чинио зато што је живео вером у Васкрслог Христа. Свети Сава је наш квасац који нас је подигао ка Христу. Он се жртвовао се за нас и показао љубав на делу. И нама је данас битно да имамо подвига и жртве за другог. Свети Сава је у нас усадио све што је Христово а ми смо позвани да то сачувамо и умножимо. Свети Сава је наш ослонац, који нас и данас води и предводи. Он је украс нашег народа у вечности али и нама и нашој деци прави и истински узор. Светосавски дух нас је одржао кроз векове и он обнавља Духа Светога у нама. Испунимо се светосавским духом, измиримо међусобно и замолимо Светог Саву да нас води и руководи. Треба да покажемо љубав на делу и препознамо Христа у другоме. Тако ће Свети Сава бити са свима нама ако Христос живи у нама и ми живимо са Њим.

На Литургији се причестило мноштво верника и деце из барајевске основне и средње школе. После светог причешћа уследила је литија око светог храма, а Епископ Георгије је пререзао славски колач. Затим је уследила трпеза љубави у парохијском дому.

После славског ручка Епископ Јован је посетио барајевски храм Преноса моштију Светог Николаја где је дао благослов за наставак радова на изради фрескописа, иконостаса и пода у храму.

ПРОСЛАВЉЕНА СЛАВА ЦРКВЕ СВЕТОГ САВЕ НА АЕРОДРОМУ

Свечано прослављање успомене спаљивања моштију Светог Саве започето је 9. маја свечаним бденијем, и настављено је 10. маја Светом Литургијом.

Храмовна слава је обележена уз велики великим број верника, богослова и деце, ђака који похађају веронауку из оближње Основне школе „Мирко Јовановић“.

Славским бденијем началствовао је протојереј ставрофор др Зоран Крстић, ректор Богословије „Светог Јована Златоуста“, уз саслуживање свештенства из градских храмова.

На крају бденија верницима се обратио протонамесник Немања Младеновић који се захвалио народу на молитвеном сабрању и оцима на саслуживању.

Прослава је настављена културно-уметничким програмом, који је организовао свештеник Иван Антонијевић.

У програму су учествовали: дечији хор „Свети Сава“, Милица Максимовић из састава „Ђурђеви Ступови“, Милутиновић Драгана са соло наступом, оркестар Томице Јовановића са низом народних песама, куд „Шумадија“ из Лапова, етно састав „Спомена“, ученици Богословије са песмом „Суза Косова“. Програм је представио најлепше етно мотиве, традицију, уметност, једном речју оно што је најлепше у култури нашег српског народа.

Светом Литургијом је началствовао протојереј ставрофор Милован Антонијевић, а саслуживали су свештеници Епархије шумадијске.

После прочитаног Јеванђеља, отац Немања је беседио говорећи о значају данашњег дана за читав српски народ и

историју. Једино окупљени око кивота Светога Саве можемо да издржимо недаће и невоље које нам долазе из света. Свети Сава непрекидно бди над нама, својом паством. Он се бори са нама у нашим ратовима, и води наш народ ка Царству Божијем.

Славски колач је пререзан у присуству домаћина колачара ове године Ставра Драшковића и његове породице, који је припремио славску трпезу.

Александар Ђорђевић, ђакон

МОНАСТИР САРИНАЦ ПРОСЛАВИО ВАЗНЕСЕЊЕ ГОСПОДЊЕ

Манастирска слава, Вознесење Господње, свечано је прослављена у манастиру Саринац, у четвртак, 17. маја. Монаштво, свештенство и верни народи испунили су порту манастира и дочекали свог Владика, Епископа шумедијског Г. Јована, да заједно са Њим обележе овај свети дан. Преосвећени Владика је пре Литургије осветио крст за звоник.

Преосвећеном Владики саслуживали су игуман манастира Јошанице, архимандрит Евстатије, игуман манастира Денковац, архимандрит Серафим, архијерејски намесник левачки и лепенички Сава Арсенијевић и свештеници Епархије шумедијске. Чтецирали су ученици богословије Свети Јован Златоусти.

Владика је након прочитаног Јеванђеља поучио окупљене о значају, смислу и суштини празника Вознесења Господњег. Овај Празник је утеха свим верујућим људима, јер нам показује шта се дешава после смрти. Радост Васкрсења употпуњена је радошћу Вознесења, које је спас и утеха свих нас, и оних који су живели у давним временима и нас данас. Упућујући на речи празничног тропара, Владика је подсетио да се Христос – Избавитељ Света, узнео у слави и обрадовао своје ученике обећањем Светога Духа. Само истински, јеванђељски живот у Цркви може да нас одведе путем спасења, што стално треба имати на уму.

Након Литургије уследио је опход око цркве, резање славског колача и освећење кољива. У свечаном амбијенту и расположењу, приређен је славски ручак за све присутне, захваљујући труду и љубави протосинђела Николаја (Младеновића), настојатеља манастира Саринац, архијакона Јустина, сабрата манастира Саринац и њихових пријатеља.

СЕМИНАР ЗА ВЕРОУЧИТЕЉЕ

Ректор Богословије „Светога Јована Златоуста“ протојереј ставрофор проф. др Зоран Крстић и директорка Центра за стручно усавршавање запослених у образовању Зорица Николић, потписали су Уговор о сарадњи ове две институције која ће се одвијати у области организовања и реализације стручних семинара и трибина, као и заједничком пројектном наступању.

У складу са уговореним, у суботу 19. маја у просторијама Богословије „Светога Јована Златоуста“, у организацији Центра за усавршавање, за вероучитеље крагујевачких основних и средњих школа организован је семинар под називом Ефективно подучавање (каталожки број 374).

Реализатори семинара су били Иван Недељковић, психолог у крагујевачкој Првој гимназији и Валентина Грбић, психолог у ОШ „Драгиша Михаиловић“ у Крагујевцу.

Оливера Станчић, вероучитељица

ЛИТУРГИЈСКА ПРОСЛАВА СЛАВЕ И МОНАШЕЊЕ У МОНАСТИРУ НИКОЉУ

У уторак, 22. маја, када наша Црква прославља празник Преноса моштију Светога оца Николаја, Његово Преосвештенство Епископ шумедијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у манастиру Никољу где је заједно са свештенством, монашством и верним народом прославио храмну славу ове свете обитељи.

Епископа су дочекали сви ђаци ОШ „Жарко Томић“ из Доње Шаторње. Они су се одазвали позиву вероучитеља протонамесника Николе Илића и са својим предавачима примили свети архијерејски благослов. Несвакидашња радост овог сабрања приређена је чином монашења којим је Владика Јован замонашио искушеницу Драгану Савић. Монахиња Јована тим чином постала је полазник школе духовног живота који је прожет искушењима, одрицањима, али и благодаћу Божијом која се улива у истрајне и смиреношћу позлаћене душе. Шумедијски Архипастир је новој монахињи Јовани, која је постала део сестринства никољске обитељи, очинским саветом пожелео да управо у смирењу и послушности испуни обећања којима се Христу заветовала. Тим путем се достиже и светост, управо она коју је стекао и Свети отац Николај мирликијски. Владика Јован је у својој надахнутој беседи посебно истакао оно што је и сам Господ означио као суштину хришћанског живота, а то је поштовање заповести о љубави према Богу, свим срцем и свом душом својом, и љубави према ближњем као према себи самом. Ко љуби Истину, а Истина је Бог, неће провести живот у лажима овога света. Љубав према Богу и ближњима базирана је на заједници, али не оној коју ћемо ми злоупотребљавати ради личних интереса, већ на заједници којој ћемо целог себе дати и жртвовати ради другог. Свети Николај је Чудотворац који је својим животом угоднио Богу, а човечанству дао пример смирења, кротости и добротољубља. „Добро чинимо, да бисмо уздигнутог чела и отворених очију изашли пред лице Божије“, поручио је Епископ Јован.

Чином резања славског колача молитвени део сабрања је приведен крају, а трпезом љубави уприличеном од стране сестара свете обитељи никољске настављено је заједничарење Божијег верног народа рудничког краја.

Урош Костић, ђакон

ПРОСВЕТИТЕЉИ СВЕСЛОВЕНСКИ ПРОСЛАВЉЕНИ У ШУМАРИЦАМА

Дан Свете браће Кирила и Методија литургијски је прослављен у цркви Светог Георгија у насељу Шумарице. Руком и молитвом Преосвећеног владике Јована освећена су црквена звона која ће позивати док је света и века верни народ на слављење Бога у овом крају.

Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је началствовао Божанственом Литургијом уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске, и просвећивао шумадијски народ речима Златоустовим као некада Свети Кирило и Методије народ Моравске и осталих словенских земаља.

Певницу је водио јереј Рашко Стјепановић са богословима. Молитвено су на Литургији биле присутне и монахиње манастира Драче и Дивостина са својим игуманијама.

Протојереј ставрофор мр Рајко Стефановић, професор Богословије Светог „Јована Златоуста“, произнео је беседу као негда Свети Климент у част Свете браће.

Он је говорио о значају просвете Свете браће која није просвета данашњице, већ просвета Јеванђеља Христовога, због кога ми из мрака пређосмо на светлост, са пута смрти на пут вечного живота.

Отац Срђан Тешић је као прави домаћин био кадар свуда стићи, сваког дочекати, свима бити при руци за све што је било потребно, а мало је тога имало за додати, јер је све било царски припремљено. Хор Свети ђакон Авакум је тихо и ненаметљиво својим дечијим гласовима појао хвалу Богу пратећи ђаке богословије за певницом, а на челу са свештеничком супругом Милицом Тешић. Ученици ОШ „Јован Поповић“ из Шумарица који похађају веронауку били су присутни на Литургији са својим вероучитељем Марком Арсенићем и узели су учешћа у Тајни Тела и Крви Христове, показујући тако шта је прави и једини хришћански пут, пут којим су нас водила Света Браћа и наш Свети Сава.

После заједничке Чаше уследила је и заједничка трпеза на којој се наставило дело Христово, а то су: вера народна чије темеље ударише словенски просветитељи, а дом сазида Свети Сава, нада у добра будућег века и љубав која цео свет држи.

Марко Арсенић, вероучитељ

СВЕТИ КИРИЛО И МЕТОДИЈЕ ПРОСЛАВЉЕНИ У МАНАСТИРУ ДИВОСТИНУ

У оквиру прославе дана словенских просветитеља Свете браће Кирила и Методија, Богословија „Светог Јована Златоуста“ у сарадњи са Центром за стручно усавршавање запослених у образовању у Крагујевцу, организовала је пројекат под називом „Свети Кирило и Методије – слово, реч и песма“.

Пројекат је био намењен ученицима крагујевачких основних и средњих школа и трајао је два дана, 24. и 25. маја.

На сам дан празника крагујевачки вероучитељи су у сарадњи са осталим колегама у школама у којима раде одржали наставу посвећену Светом Кирилу и Методију и њиховом деловању међу Словенима, да би се 25. маја у манастиру Дивостину одржале стручне радионице: калиграфска, беседничка и музичка. Готово све школе су се одазвале позиву и узеле учешћа у манифестацији која је ове године организована по први пут, а која ће, надамо се, постати традиција и у наредним годинама, када ће овај дан бити прослављан као државни празник.

Сабрање у манастиру Дивостину започето је Светом Литургијом коју је служио протојереј ставрофор проф. др Зоран Крстић, уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

Након Литургије, уследила је трпеза љубави после које су се ученици окупили у радионице. Радионице су деловале у циљу подизања свести ученика о коренима и значају српског језика и културе као и њиховој инкултурацији и неговању у савременом изражавању, а манастир Дивостин је био право место за рад на неговању лепог говора и других видова уметничког изражавања. Калиграфском радионицом руководила је иконописац Екатарина Кудрјацева Милетић, беседничком дипломирани теолог Марко Вуксановић, вероучитељ у Политехничкој школи у Крагујевцу, док је музичку радионицу водила музиколог Маја Радојевић, запослена у музичкој школи „Др Милоје Милојевић“ у Крагујевцу. Њиховим трудом и љубављу крагујевачки ученици су се упознали са основама и изходштима словенске културе и писмености.

Група која је бројала педесетак ученика узраста од 11 до 19 година старости, предвођена вероучитељима који су помогли да целокупан догађај протекне у реду и хармонији, у поподневним часовима је посетила манастир Драчу као типичан пример првобиног центра српске културе и писмености. По повратку у манастир Дивостин ученици су учествовали у вечерњој служби коју је служио протојереј ставрофор проф. др Зоран Крстић, да би по завршетку презентovali своје радове у виду мини изложбе, читања беседа и извођења музичких дела. Велику радост нам је учинио и преосвећени Владика шумадијски Г. Јован, који је дошао да погледа изложбу, похвали и поздрави учеснике овог пројекта.

Посебну захвалност дугујемо сестринству манастира Дивостина на челу са игуманијом, мати Анастасијом, јер су учиниле све да се деца и вероучитељи тога дана осећају члановима манастирске обитељи.

Оливера Станчић, вероучитељица

СЛАВА ГРАДА ЛАЗАРЕВЦА

И ове године празник Духова – Педесетнице, слава града Лазареваца, прослављен је свечано, сабрањем у храму Светог великомученика Димитрија, а потом и Литијом улицама града. Светом Литургијом началствовао је протојереј ставрофор Александар Новаковић, уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске. Благољепију и свечаности службе допринело је појање хора „Свети Димитрије“ из Лазареваца. После вечерње службе, на којој су окупљени верници плели духовске венчиће, уследила је литија устаљеном маршрутом, улицама нашег града. Литију је предводило свештенство лазаревачког храма на челу са Архиепископским намесником колубаско-посавског намесништва протојерејем ставрофором Златком Димитријевићем, градоначелником Града Лазареваца Бојаном Синђелићем и представницима јавног и културног живота. Проневши литургијску радост нашим градом и поневши благослове у своје домове, окупљени верници су литију завршили испред храма Светог Димитрија, где је преломљен славски колач са овогодишњом свечарком, Бранком Петровић.

После градске литије припремљено је послужење за све учеснике трудом челника ГО Лазаревац.

ПЕДЕСЕТНИЦА – СЛАВА МЛАДЕНОВЦА

Светом Литургијом у храму Успења Пресвете Богородице и литијом централним градским улицама Младеновац је обележио своју славу – Силазак Светог Духа на Апостоле – Педесетницу. Светом Литургијом начелствовао је Архијерејски намесник младеновачки протојереј ставрофор Жељко Ивковић, уз саслужење свештеника Епархије шумадијске.

Прота Жељко је позвао у беседи вернике да храбро сведоче своју веру и да литијом освештавамо простор у којем живимо, молимо се за свеопшти напредак, али и подсећамо оне који су изван шта значи бити боголико биће. Након Свете Литургије, уз звона Светоуспенске цркве, улицама ове шумадијске вароши кренула је свечана литија у којој су учествовали свештеници младеновачког Храма, председник Градске општине Младеновац Владан Глишић, чланови већа ГО Младеновац, ученици младеновачких основних школа са својим вероучитељима, чланови Културно-уметничких друштава, припадници Војске Србије, као и многобројни благочестиви народ.

Молитве за здравље и спасење житеља читане су током литије код зграде Општине Младеновац, потом код старог записа у центру града, и на крају код записа у порти младеновачке Цркве. Након тога изведен је пригодан програм у којем су најмлађи чланови КУД-ова „Војвода Јанко Катић 1896“ и „Љубомир Ивановић Геца“ извели сплет игара из Србије. Певачка група КУД-а „Љубомир Ивановић Геца“ из Ковачевца је отпевала песму Светог Николаја Жичког и Охридског „Говори Господе“. Трудом и љубављу домаћина овогодишње славе Живке Рајковић, братства младеновачког Храма, као и верног народа трпеза за све присутне је приређена у порти, у којој је заједничарење настављено у наредним сатима.

Марко Јефтић, јереј

ЛИТИЈА У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

И ове године Силазак Светог Духа на Апостоле у Смедеревској Паланци прослављен је свечано. Свему је претходила Света Литургија у оба храма, у храму Свете Петке и Преобрежења Господњег, а потом је уследило вечерње са троструким клечањем, за које време је окупљени верни народ плео венчиће од траве и носио у своје домове као благослов до идуће године.

После вечерње уследила је литија. На челу са иконама, крстовима и бајрацима-лителијама свештенство са народом кренуло је, у договорено време, из својих храмова као посебне литије да би се у центру града, код градске фонтане, слили у једну и тако наставили кретање центром града до СО Смедеревска Паланка.

Општински челници припремили су славки колач који је председник СО Никола Вучен пререзао са свештеницима паланачким. Архијерејски намесник отац Велибор Ранђић поздравео је окупљени народ пригодном беседом и пожеleo општинском руководству и народу срећну славу и да им Бог да Духа мудрости, Духа разума, Духа стаха Божијег у вођењу наше општине.

Владимир Степановић, ђакон

ГРАДСКА ЛИТИЈА НА ПРАЗНИК ДУХОВА У ЈАГОДИНИ

Празник Силаска Светог Духа на апостоле, свечано је прослављен у Јагодини. После Свете Литургије и вечерње молитве, главном улицом, кренула је градска литија. У овом заиста свечаном и молитвеном ходу узело је учешћа мноштво верних и деце са својим вероучитељима.

Литију је предводило свештенство намесништва беличког на челу са протојерејем ставрофором Небојшом Младеновићем, градоначелником Града Јагодине Ратком Стевановићем и заменицом градоначелика Снежаном Вукашиновић.

У литији су узели учешћа и припадници Војске Србије, предвођени мајором Бранком Голубовићем, чланови КУД „Каблови“ из Јагодине и Покрет јагодинских извиђача.

Градска литија се кретала од цркве Светих апостола Петра и Павла до општине. У центру града се литији придружило свештенство и народ из Старе јагодинске цркве Светих Архистратига Михаила и Гаврила.

Молећи се за овај град и све који живе у њему, као апостоли који су после Педесетнице кренули у свет да проповедају људима благу вест, тако су и јагодинци са својим свештенством и градском управом пронели радост јеванђеља улицама свога града.

После градске литије припремљено је послужење за све учеснике.

Борис Милосављевић, вероучитељ

СЛАВА СТАРЕ МИЛОШЕВЕ ЦРКВЕ У КРАГУЈЕВЦУ

На Духовски понедељак 28. маја Епископ шумадијски Г. Јован је благоизволео да служи Свету Архијерејску Литургију у Старој Милошевој Цркви у Крагујевцу повод храмове славе и литије Града Крагујевца.

Владики Јовану су саслуживали свештеници Епархије шумадијске. Литургију је својим појањем улепшао хор младих Саборног храма предвођен протојерејем Драгославом Милованом.

Литургији су присуствовали Градоначелник Града Крагујевца Радомир Николић, начелница Шумадијског округа Биљана Илић Стошић, представници Војске Србије, Министарства Унутрашњих послова, градских служби, као и ученици основних и средњих школа у Крагујевцу. Ученике Политехничке школе предводили су вероучитељи Марко Вуксановић и Марко Гаљак, Прве Техничке школе Борко Божићевић и ОШ Ђура Јакшић који су са својим директором Ђорђеом Божовићем и вероучитељем Миодрагом Крстићем присуствовали Светој Литургији.

Благословом Његовог Преосвештенства вернима се обратио ректор крагујевачке богословије Свети Јован Златоусти Зоран Крстић рекавши да је историјски значај Цркве кнеза Милоша у Крагујевцу велики, зато што су се у њој и у порти крај ње готово кроз читав XIX век одвијали догађаји који су од прворазредног значаја за судбину српског народа. Порта Милошеве Цркве била је место где су одржаване седнице првих наших скупштина. Ту је заправо започео скупштински живот у тек ослобођеној Србији. Зато није чудо што је

ова велелепна грађевина посвећена Светој Тројици. Све што су Срби чинили, чинили су у Име Свете Тројице. У Име Оца и Сина и Светога Духа. Све што се дешава у Цркви, дешава се Духом Светим са тачно одређеним циљем, а не без циља. Циљ о коме говоримо је заправо визија. Славећи на празнике дела Господња, ми слаavimo визију Господа, од куда и ка каквој будућности се крећемо. Овим говоримо о два услова за улазак у Цркву: о вери и о покајању. Најстарије исповедање вере је исповедање апостола Томе, које гласи: Господ мој и Бог мој! Суштина је да је Господ Исус Христос Месија и Спаситељ. То не можемо рећи без Духа Светога. Ко није спреман да прослави Исуса Христа као Спаситеља и Сина Божијег, далеко је од Духа Светога, јер је Он осовина нашег живота и људске историје. Чини се да смо Истину данас повукли у своју неку личну сферу, али ми хришћани морамо говорити о свеопштој истини објављеној Духом Светим, била је поука др Зорана Крстића.

Након причешћа верних, Владика Јован је са славаром Звонком Марковићем и његовим домом преломио Славски Колач. Послужење за све верне је било приређено у парохијском дому и порти Старе Цркве Крагујевачке.

У поподневним часовима је одржана литија Града Крагујевца на чијем се челу били преосвећени Владика Јован и градоначелник Радомир Николић.

Мирослав Васиљевић, протођакон

ХРАМОВНА СЛАВА У ЦЕРОВЦУ

Трећега дана Свете Тројице, 29. маја, црквена слава у Церовцу обележена је веома свечано. Светом архијерејском Литургијом началствовао је Епископ шумадијски Г. Јован уз саслужење свештенства Епархије шумадијске и уз појање хора са Опленца и диригента Марије Ракоњац.

У надахнутој беседи Епископ је појаснио да је мудар човек онај ко носи Бога у себи и живи Богом. Дух Свети нас учи да живимо сагласно вољи Божијој. Једино добро под сунцем је Бог, а када се човек уподобљава Богу и сам постаје добар и постаје Бог по благодати.

У току Литургије, Епископ је ђакон Милутина Гашевића рукоположио у чин свештеника. Овом приликом је новорукоположеног свештеника очински посаветовао како да поступа са повереном паством, породицом и собом. Уједно је појаснио народу колико је света и узвишена свештеничка служба и да свако онај ко напада свештеника, напада Цркву Божију. Након поуке, Епископ је причестио велики број верника, а највише деце која су живо учествовала у Светој Литургији.

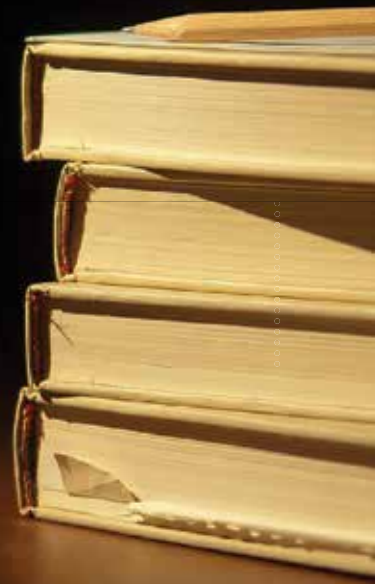
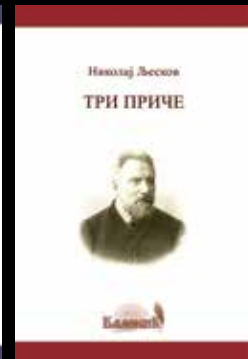
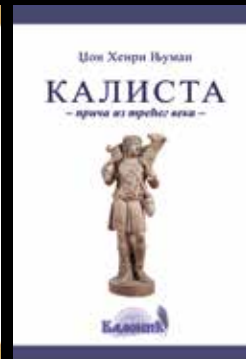
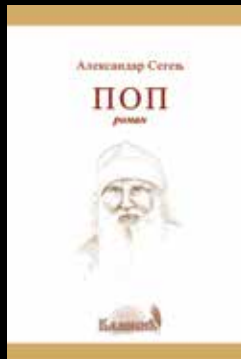
Мештани Церовца били су нарочито радосни зато што су сви гости први пут послужени у новом трпезару који је саграђен за непуну три месеца. У току ручка надлежни парох бираним речима поздравио је честитог Епископа, свештенство и народ, а оцу Милутину честитао рукоположење и да дух ведрине којим је зрачио као вероучитељ у овој парохији на дан Светог Духа пренесе у нову парохију која му је поверена од духовног оца.

У име народа, надлежни парох се захвалио Првојерарху Епархије шумадијске на очинским саветима да црквену славу припремају заједничким средствима у овим тешким временима.

Дејан Петровић, протонамесник

Дела хришћанске књижевности у издању Шумадијске епархије

ПОСЕТА ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ Г. ЈОВАНА МИТРОПОЛИЈИ АРКАДИЈСКОЈ, АНТИОХИЈСКА ПАТРИЈАРШИЈА

На позив Митрополита аркадијског Г. Василија Епископ шумадијски Г. Јован је боравио у петодневној посети његовој Митрополији. Митрополит Василије је један од најугледнијих митрополита Антиохијске патријаршије, бивши професор црквене историје на теолошком факултету у Баламанду, Либан, осведочени пријатељ Српске цркве коју је у више наврата посетио. Митрополија аркадијска се налази у две државе, Либану и Сирији. У градићу Шехтаба на северу Либана, на око осамдесет километара од Бејрута, налази се седиште Митрополије, а још три епископије у њеном саставу су у западној Сирији са највећим градом Тартусом.

Првога дана посете Епископ шумадијски је, са својим пратиоцима протојерејем ставрофором проф. др Зораном Крстићем и архимандритом Прокопијем, обишао сâмо седиште Митрополије, нови двор у коме је био смештен, и стари двор и образовни комплекс који задивљује. Митрополит Василије је неко ко не може да замисли црквени живот одвојен од снажне социјалне делатности. Томе додатно и вероватно пресудно доприносе услови живота у мешовитој хришћанско-исламској средини који захтевају од црвених вођа ангажман на социјалном плану. Тако је око старог митрополијског двора из 19. века подигнут образовни центар са вртићем, основном и средњом школом и 13 високих школа за струковно образовање разних профила. У центру се школује 2200 ученика обе религије и њихови успеси у раду, о којима нам је говорио ректор Надал Томе, члан либанског парламента, оправдавају велики труд Митрополита и аркадијских хришћана. Митрополит и Епископ шумадијски су тог првог дана разменили поклоне и истакли чврсту хришћанску љубав која нас сједињује у једну Цркву упркос географској раздвојености.

Други дан је био резервисан за посету Његовом Блаженству Патријарху антиохиском Г. Јовану који је боравио у манастиру Успења Пресвете Богородице у брдима изнад Бејрута. На путу ка Бејруту, петнаестак километара изнад Триполија, посетили смо најпре највеће достигнуће Антиохијске патријаршије на пољу образовања, Баламандски универзитет. Ако је образовни центар у Шехтаби бисер онда је Баламандски универзитет, потпуно у власништву Цркве, дијамант. Модеран универзитетски кампус са скоро 9000 студената, свим факултетима и пропратним садржајима, на 7 хектара имања, са погледом на Средоземно море, показује какву снагу и друштвене идеале имају антиохијски хришћани. Остали смо без даха, поносни на такав труд и визију. Посетили смо теолошки факултет у Баламанду где смо се срели са деканом факултета и видели један део факултетске библиотеке. Одмах изнад теолошког факултета, све у оквиру кампуса, је манастир Успења Пресвете Богородице из 11. века. Све је овде одисало редом, молитвеношћу и старином.

Пут смо наставили ка Бејруту који је светска метропола у сваком погледу и зашли у брда изнад града, обронке Либанске горе. Пошто је Либан сав у брдима она су насељена, и заправо немате утисак да сте изашли из града и ако се непрестано пењете. Сам манастир, поново Успења Пресвете Богородице, у коме је боравио Патријарх, је на 1200 метара надморске висине. Из њега се пружа незабораван поглед на врхове Либанске горе, још под снегом, с једне, и Средоземно море с друге стране. Његово Блаженство Патријарх антиохијски Г. Јован са још неколико митрополита и епископа је најсрдачније могуће примио Епископа шумадијског Г. Јована. Размењени су уобичајени поклони, а онда се

Његово Блаженство обратио Епископу шумадијском бираним речима добродошлице и захвалности. Посебно је истакао моменат посете, непосредно после америчког ракетирања Дамаска, као знак хришћанске подршке вернима Антиохије у ратним невољама. Патријарх је нагласио добре односе између две Православне Патријаршије и споменуо своју скорашњу (у октобру) посету Српској Патријаршији која ће још додатно те односе учврстити. Посета Епископа шумадијског Г. Јована је у смислу приближавања две Патријаршије врло значајна. Епископ шумадијски је у истом тону братске љубави одговорио, подсећајући да смо и ми прошли кроз слична искушења која сада имају хришћани Антиохије. Братски разговори су настављени и током ручка који је Патријарх приредио гостима.

Увече после посете Патријарху, наставили смо пут ка Сирији и дошли у једну од епископија Митрополита

крсташког утврђења из 12. века на самом врху брда на коме се налази Сафита, а затим и манастир Светог Илије. Пут смо, око поднева четвртог дана посете, наставили ка Тартусу, великом лучком граду са око двеста хиљада становника, седишту Епископа Атанасија у оквиру Митрополије аркадијске. Историја Тартуса сеже дубоко у прошлост. Био је феничанска колонија, а затим у јелинском периоду град под називом Арадос. Заправо, преко пута садашњег града је мало настањено острво које је било први град са називом Арадос. На копну је била лука Андарадос која се даље развила у велики град. Хришћанска историја и Арадоса и Андарадоса је врло богата. Њихови епископи се помињу и на Првом и на Четвртном Васељенском сабору. Са доласком Крсташа, град је био седиште латинског бискупа и Крсташу су му дали име Тартоза одакле и данашње Тартус. Музеј града Тартуса, који је, нажалост, био затворен,

налази се у Богородичиној цркви где је било седиште латинског бискупа, а која је саграђена на темељу старије византијске цркве. У једном делу музеја са налази и најстарији део, остаци врата где су, по предању, проповедали апостол Петар и апостол Павле. Оно што смо могли да видимо у дворишту музеја – крсташке базилике, је велики број остатака стубова, гробова и осталих камених налаза из разних периода историје овог града. Митрополит Василије и Епископ Атанасије су нам показали нови двор и цркву Успења Пресвете Богородице.

У вечерњим сатима смо посетили манастир Успења Пресвете Богородице на око тридесет километара од Тартуса у Митрополији Лаодикијској, који је на нас оставио дубок утисак. Двадесет пет монахиња са игуманијом Макрином су изузетно уредиле цркву и манастирске конаке. Поред цркве је сахрањен недавно преминули Митрополит Лаодикијски Г. Јован коме је Епископ шумадијски, на гробу, одслужио мали помен.

Последњег дана посете, у петак 20. априла вратили смо се у Либан и слепоподневне сате провели у разговорима са Митрополитом и припремама за вечерњи повратак у Србију.

Биће потребно још времена да се слегну и среде сви утисци, а они први су радост и захвалност како Митрополиту Василију тако и свим његовим епископима, свештеницима и народу на гостољубљу и исказаној великој хришћанској љубави. Ова древна Патријаршија, један од стубова Православља кроз историју, је вековима мученичка, а њени верни једноставни и срдачни, показујући тако своју дубоку хришћанску укорењеност.

Василија, у градић Мармариту у Долини хришћана. У Мармарити се налази манастир Светог Георгија, један од најстаријих и најзначајнијих манастира Антиохијске патријаршије. Садашња црква је из 17. века, али се испод налазе још најмање два слоја остатака – један из 12. века из доба Крсташа и онај најстарији из шестог века. На једном од брда око Мармарите се налази добро очувано крсташко утврђење које доминира долином, такозвани „Витешки замак“. У околним селима смо обишли и неколико цркава из 19. века, од којих издвајамо цркву Светог Јована Златоуста и цркву посвећену Благовести-ма са образовним центром у изградњи.

У слепоподневним сатима смо се упутили ка другој епископији у саставу Митрополије, Сафити где нас је срдачно дочекао епископ града Г. Димитрије. Хришћани Сафите су нам у двору приредили богату вечеру са својим специјалитетима на којој је Епископ Димитрије, у име своје пастве, врло емотивно изразио захвалност Епископу шумадијском на посети и исказаној братској љубави. Епископ шумадијски Г. Јован се обратио присутним хришћанима позивајући их на истрајност и поверење и наду у Христа. Сутрадан пре подне смо посетили цркву Светих Архангела која је преуређена кула

Књига беседа Господина Јована, Епископа шумадијског

ПРОПОВЕДИ НА НЕДЕЉНИМ ЛИТУРГИЈАМА ОД 2008. ДО 2012. ГОДИНЕ

Неколико дана пред закључење овог броја *Каленића* из штампе је изашла прва књига Литургијских проповеди Његовог преосвештенства Господина Јована, Епископа шумадијског, које је првојерарх Цркве Божије у Шумадији произнео током канонских посета манастирским и парохијским црквама Шумадијске епархије у периоду од 2008. до 2012. године. Како је реч о првој књизи у низу планираних, у наредном периоду биће објављене и друге књиге беседа, недељне од 2013. до 2018, празничне, изговорене приликом освећења нових цркава или када су обележаване значајне црквене годишњице. Имајући у виду да Владика Господин Јован свакодневно служи Литургије на којима проповеда, на ред ће доћи и њихово објављивање у штампаном облику. О методологији која је примењена приликом приређивања за штампу ових проповеди (и оних у следећим књигама), протојереј створфор проф. др Зоран Крстић, архијерејски заменик Епископа шумадијског и један од приређивача овог издања (поред Негослава Јованчевића), у предговору насловљеном *Речи о умножавању Божије благодати*, каже: „Знатан део оног што је Епископ изговорио на Литургијама у недељне дане у парохијским и манастирским црквама Шумадијске епархије, а на шта га обавезује његово одговорно служење, није пренесено у штампане беседе, јер су приређивачи настојали да нагласе део који појашњава јеванђељске истине. Али, како увек није било могуће издвојити само тумачења јеванђељских одељака који се читају на недељним Литургијама, определили смо се да Владичине поуке именујемо ширим појмом – проповеди, а не ужим – беседе... Сигурно је да се не штампају све најбоље, јер је одабир често био ограничен многим околностима, од црквеног типика (број недеља после Педесетнице) до тога да приређивачи нису имали све проповеди у аудио формату. Захваљујемо свима који су се трудили да жива реч предстојатеља Цркве Божије у Шумадији, изговорена на литургијским сабрањима, не изгуби много од своје учитељске аутентичности у књизи која је пред нама.“

У овој књизи објављено је четрдесет седам проповеди од 2008. до 2012. године, шест из периода од Васкрса до Педесетнице, тридесет две после Духова,

четири изговорене у недељама када се припремамо за Васкршњи пост и пет током Великог поста. Како је већ истакнуто у поменутом предговору, приликом претварања аудио записа у штампану форму, настојало се да тумачење

припадајућих јеванђељских зачала има централно место. Може се запазити да је Епископ Господин Јован увек имао у виду шта омилитичка пракса каже о конкретним јеванђељским одељцима, али је и настојао да све то стави у контекст савременог црквеног живота: ове беседе су, поред освештане егзегезе, непосредни дијалог са актуелним питањима о одјецима благе вести у нашем времену, често и у конкретном месту. То је, свакако, и један од кључних разлога зашто се проповеди Владике Јована објављују у облику књиге, која ће, свакако, дуже трајати него други савремени електронски формати.

Приређивачи ове књиге, имајући у виду не баш често, а недостајућу праксу, да се беседе наших архијереја штампају у посебним зборницима, на њеном почетку истичу

шта је пре неколико деценија у једној од својих књига проповеди (*Пазите на време*), рекао Епископ жички Стефан о насушној потреби да „блага вест“ постане „нова вест“: „Проповеднику Христовог Еванђеља је потребно још само да стално прати живот свога времена, да упознаје људе којима проповеда, да осећа њихове духовне потребе и начине њиховог деловања и мишљења. Потребно је стално пазити на своје време.“

Предговор проповедима Господина Јована, Епископа Шумадијског, који је, као што је већ речено, написао протојереј створфор проф. др Зоран Крстић, садржи драгоцене предањске и канонске назнаке, колико је неопходна за успешну мисију Цркве литургијска поука Епископа: „Хришћани знају да је Христос једини архијереј и једини који има власт у Цркви. Сав остали клир нема другу власт него само као иконе и 'представници' Христови, о чему речито говоре ранохришћански списи Дидахи и посланице Свештеноченика Игњатија Богоносца. Истакнуто место епископа у овим текстовима ('Сви следујте епископу као Исусу Христу Богу', Игњатијева Посланица Смирњанима 8, 1) треба разумети тако да је епископ, рукоположењем, то

јест примљеним даровима Светога Духа добио власт од Бога да разрешује и везује по свештеносудској сили Духа Светог ради спасења свих. Верници ово лако прихватају и не постављају често сувишна питања о импликацијама епископске службе у историјском контексту, што и ми, као саслужитељи Епископа шумадијског Господина Јована, увек имамо у виду. Свети Јован Златоусти каже: 'Нити свештеников [епископов] живот, нити његове врлине, не доприносе [спасењу Божијег народа]. Све долази од благодати. Свештеник је има кад отвара своја уста. Али то је Бог који дела у свим стварима. Једино Он извршује тајну. Принос је исти, било да се приноси из руке првога, или од Петра и Павла. Први је ништа мањи него други, јер човек није тај који освећује, него сам Бог дарује освећење.' Учитељско достојанство у Цркви, које се најчешће остварује путем проповеди, суштинска је обавеза епископа, што је наглашено и у најранијим црквеним канонима. 'Епископ или презвитер, који занемарује клир или народ, и не поучава их благочешћу, нека буде одлучен...' , заповеда се у 58. Апостолском правилу. И неки век касније на тој обавези врло енергично се инсистира: 'Предстојници Цркава треба да сваки дан, а посебно у дан Господњи, поучавају сав клир и народ речима благочешћа, бирајући из Божанственог Писма мисли и расуђивања о истини и да се држе установљених одлука и предања богоносних Отаца' (19. канонско правило Трулског сабора). Јеванђељска зачала, као и други светоотачки искази које у овој збирци недељних беседа тумачи Владика Господин Јован, пре свега су 'расуђивања о истини'."

Ради илустрације како Владика Господин Јован у проповедима на недељним Литургијама сврсисходно јеванђељски аксиом ставља у контекст нашег времена, наводимо одломак из беседе у недељу Светих отаца Првог васељенског сабора: „Данашње Јеванђеље нам поручује да уколико Христос није дошао, примио тело и живео са нама, да није оставио Цркву, као залог Царства на земљи, не би било ни Светих отаца, које прослављамо, што повлачи да не бисмо знали ништа о небеским тајнама, о Оцу, Сину и Светоме Духу: *И више нисам у свету, а они су у свету, и ја долазим теби. Оче свети, сачувај их у име твоје, оне које си ми дао, да буду једно као ми. Док бејаш са њима у свету, ја их чувах у име твоје; оне које си ми дао сачувах; и нико од њих не погибе осим сина погинули, да се испуни Писмо* (Јован 17, 11-12). А Свети апостол Павле нам поручује: *Ако Христос није устао, онда је празна проповед наша, па празна и вера ваша* (Прва Коринћанима 15, 14). Зато се људи који не живе у Христу и по Јеванђељу, гуше у таму грехова својих, у таму незнабоштва. Све што називамо културом, науком и цивилизацијом, ако за темељ нема Христа, убитачно је по човека. Опасно је и страшно када човек не познаје једног и истинитог Бога. Црква је дата ради познавања Божанске истине."

Као препорука читаоцима да у својим библиотекама имају књигу Господина Јована, Епископа шумадијског, *Проповеди на недељним Литургијама (2008-2012)*, може да послужи и запажање да она има и препознатљиве ликовне квалитете, о којима је се старао Дејан Манделц. Печат визуелној димензији дају илустрације из најпознатијих српских средњовековних рукописа у којима се налазе јавнђељски текстови.

Објављен Зборник радова поводом 70 година од оснивања Шумадијске епархије

ДАЛЕКОСЕЖНОСТ ОДЛУКА АРХИЈЕРЕЈСКОГ САБОРА СПЦ 1947. ГОДИНЕ

Радови историчара Цркве који су у форми саопштења прочитани у другој половини прошле године на скупу којим је у Крагујевцу прослављена седамдесетогодишњица оснивања Шумадијске епархије, штампани су у зборнику који је недавно објављен као издање *Каленића*, издавачке установе Шумадијске епархије. Реална историјска чињеница, прво редовно заседање Светог архијерејског сабора Српске православне Цркве после Другог светског рата, када је, између осталог, основана Шумадијска епархија са седиштем у Крагујевцу и када је за њеног првог архијереја изабран дотадашњи викарни епископ будимљански Валеријан Стефановић (1947-1976), разматрана је у више радова у контексту настојања да се консолидује црквени живот после страдања током окупације, односно након успостављања комунистичког и атеистичког режима 1944. и 1945. године. Међутим, већина аутора прилога у зборнику овај догађај посматра и шире, наглашавајући да је он утицао и на суштинску црквену мисију – старање да што већи број верника закорачи на пут спасења.

У књизи *Значај одлука Светог архијерејског сабора 1947. године за историју СПЦ* верно је пренесено оно

што је изговорено као жива реч на научном скупу одржаном 23. октобра 2017. године, тако „да уобличавање саопштења у научном и академском формату није био превасходни циљ ни учесника, а ни приређивача који је настојао да штампана верзија што аутентичније одражава изговорено“, написао је уредник зборника Негослав Јованчевић.

Ову идеју изразио је и Његово преосвештенство епископ шумадијски Господин Јован, у тексту *Спомен на Божија дела у Шумадији*, којим је отворен овај зборник: „Судећи по насловима радова, из њих ће се видети како се развијао, и слободни смо да кажемо, унапређивао црквени живот у Шумадијској епархији од 1947. године до данас. Говориће се о првобитним тешкоћама и препрекама, првим канонским посетама Владике Валеријана манастирима и парохијама тек неколико година након устоличења, о првим подигнутим звонницама и парохијским домовима, настојању архијереја да се обезбеди довољан број кандидата за рукоположење, покушају успостављања односа разумевања и толеранције са државним и органима локалне самоуправе и коначно, о подизању великог броја

нових цркава од деведесетих година прошлог века па до данас... “ Владика још истиче да ће у радовима бити документовано и најважније, „повећање броја учесника у Литургијском животу, и то активних, који се редовно причешћују“.

У чланку Милосава Ђоковића који је насловљен *Оснивање епархија у новијој историји Српске Цркве (1831-1947)*, након сажетог хронолошког прегледа и истицања како су одговорни људи у Цркви и држави прилежно и обазриво разматрали многа битна питања од националног, али и црквеног интереса

приликом креирања нових архијерејеза и избора више јерархије, истакнут је следећи закључак: „Што се тиче оснивања епархија, сматрамо да је у XIX веку најважнија одлука била оснивање Тимочке епархије, а у XX веку на територији Србије најважније је било оснивање Шумадијске епархије, која је покрила велики део централне Србије. Време је показало, а то сведочи 70 година постојања Шумадијске епархије, да је одлука Светог архијерејског сабора, донета на предлог патријарха Гаврила, да се оснује Шумадијска епархија, била изузетно мудра.“

Професор др Предраг Пузовић у свом прилогу овом зборнику анализира записнике о раду Светог архијерејског сабора Српске православне Цркве (24. април-21. мај 1947) на 22 седнице током којих је разматрано мноштво значајних питања и проблема пред којима се наша Црква нашла у послератном времену. Патријарх Гаврило је чланове Сабора информисао о питањима коју су претходно предочена, у форми представке, Влади ФНРЈ на основу којих треба да се воде разговори између државе и Цркве. „То су следећа питања: 1. о чувању јединства Православне цркве у нашој држави, 2. о уређивању наставе веронауке, 3. о средствима за издржавање Цркве, 4. о спречавању прогона свештеника, 5. о ослобађању црквених зграда, 6. о несметаном вршењу свештенорадњи, 7. о ослобађању Цркве и црквених зграда од пореза, 8. о омогућавању Цркви да несметано води парохијске матице за унутрашње потребе Цркве, 9. о организовању државне верске комисије при Председништву владе. Са овом представком достављен је и Меморандум Светог архијерејског синода из 1946. године, у коме су наведене неправде које Цркви чине поједини представници власти.“

Из рада професора Пузовића сазнајемо да је на заседању Архијерејског сабора 1947. године изабрано више епархијских и викарних архијереја. Митрополит загребачки постао је дотадашњи епископ банатски Дамаскин Грданички, а митрополит црногорско-приморски дотадашњи епископ моравички Арсеније Брادرевевић. За епископа рашко-призренског изабран

је Владимир Рајић, за епископа шумадијског Валеријан Стефановић, а за владика будимљанског Макарије Ђорђевић, старешина манастира Раковице. Катедру Горњокарловачке епархије добио је Никанор Иличић, а бањалучке Василије Костић. За администратора Сремске епархије постављен је епископ злетовско-струмички Викентије Проданов. Изабрана су и три викарна епископа, моравички Хризостом Војиновић, топлички Висарион Костић и хвостански Варнава Настић.

Износећи примере о намерама политичког режима да омета црквену мисију, професор Пузовић закључује да је ефикасан и достојанствен рад Сабора из 1947. године омогућио да Црква и у овако тешким условима сачува јединство и уз Божију помоћ преброди све невоље.

Рад Радмиле Радић, научног саветника Института за новију историју Србије, *Сабор Српске православне Цркве 1947. године – консолидација и/или отпор*, настао је, уз мање допуне, на основу објављених монографија ове ауторке (*Verom protiv vere, država i verske zajednice u Srbiji 1945-1953*, Београд, 1995. и *Држава и верске заједнице 1945-1970*, I-II, Београд, 2005), као и њене књиге *Живот у временима: патријарх Гаврило (Дожић) 1881-1950*, Београд, 2011. У прилогу је пажња посвећена следећим питањима: опште прилике у којима се СПЦ на-

лазила непосредно после Другог светског рата; законска регулатива коју су нове власти предузеле у односу према СПЦ; повратак патријарха Гаврила Дожића у земљу крајем 1946; одлуке донете на заседању Сабора СПЦ 1947; покушај патријарха да консолидује односе са властима и ефекти који су уследили.

У свом раду *Устоличење новоизабраних епархијских архијереја* протонамесник Саша Антонијевић, парох крагујевачки, након детаљног прегледа архивских докумената и објављених вести у периодици, изводи тезу да су устоличења епархијских архијереја 1947. године била на неки начин продужетак рада првог послератног Архијерејског сабора наше Цркве. До овог става аутор долази јер истрајност Цркве у устоличењу новоизабраних епархијских архијереја, упркос очигледном противљењу власти, није представљала политичку борбу или отпор новом поретку, мада се може рећи да на неки начин јесте делимично била и то. „Била је пројава слободе, слободе вероисповести уставом и законом загарантоване. На то нас упућује чињеница да су у наредном периоду такви независни и слободни избори архијереја постали реткост, посебно после изненадне смрти патријарха Гаврила. Потоњи патријарси су морали са властима да воде дугогодишње преговоре и сваку хиротонију новог епископа и његово устоличење пратио је неки компромис.“

Прилог Негослава Јованчевића за зборник посвећен седамдесетогодишњици оснивања Шумадијске епархије насловљен је *Професор Богословског факултета у Београду Драгутин Анастасијевић из Крагујевца и ометање рада овог факултета после Другог светског рата*. Чланак на основу објављених извора доноси информације о настојању државне власти и Комунистичке партије Југославије после Другог светског рата да из идеолошких разлога искључи Богословски факултет са Универзитета у Београду на основу лажних података о научном и етичком кредибилитету професора овог факултета. Ова намера државе илустрована је неаргументованим нападима на академика и професора, родом из Крагујевца, Драгутина Анастасијевића, једног од оснивача студија византологије на Универзитету у Београду. Разматрају се и ставови Синода и Сабора Српске православне Цркве о статусу Богословског факултета у време заседања Светог архијерејског сабора СПЦ 1947. године.

Највише документарног материјала доноси прилог протојереја ставрофора Саве М. Арсенијевића, пароха крагујевачког, *Страдање Цркве на простору данашње Шумадијске епархије током и после Другог светског рата* који је за његово припремање користио три врсте извора, најпре већ документована сведочанства која говоре о пострадалим свештеницима и уништеним црквеним добрима током и после Другог светског рата, односно о ометању верског и црквеног живота од стране власти. Затим указује на примере како су медији (штампани и телевизија) критиковали и извржавали руглу Цркву и свештенике. На крају предочава доказе како су аутор и његов отац свештеник били предмет „обраде“ безбедносних служби за време постојања Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

Једна од драгоцених документованих прича о атаку државних служби на Цркву и њене посленике односи се на намештено суђење и осуду теолога Драгана Степковића из Крагујевца као наводног непријатеља владајуће идеологије док је служио војни рок. У делу саопштења о односу штампе према цркви, аутор је подсетио шта су наше најугледније новине писале о беседи владике жичког др Василија (Костића) коју је одржао 3. октобра 1971. године у селу Брезни код Горњег Милановца након освећења обновљене цркве Светог вели-

комученика Димитрија, а због које је осуђен на месец дана затвора. Пренео је и делове новинских текстова о своме оцу, свештенику Миодрагу Арсенијевићу из Мрчајеваца, поводом његовог учешћа у једној телевизијској емисији.

На крају рада прота Арсенијевић истиче да је његов отац прогањан и мучен, а и убијен у исценираној саобраћајној несрећи, јер је *развио и развија своју теорију о постојању Бога и Исуса Христа, позива народ да што више долази у цркву, да се моли, придржава поста, да слави и да се врати изворном путу хришћанства*.

Рад Владана Костадиновића, професора крагујевачке богословије Светог Јована Златоустог о црквеном животу Крагујевца од 1947. године до данас, поред тога што доноси поуздана сведочанства о напорима архијереја, свештенства и верног народа да би овај град у правом смислу речи постао хришћански, представља и надахнути есеј о исушењима која очекује оне који се боре како би Господ сваки дан додавао Цркви оне који се спасавају.

Методологијом заснованом на проверљивим изворима јереј Марко Јефтић, докторанд Православног богословског факултета Универзитета у Београду и парох младеновачки, приказао је парохијски живот у околини Младеновца у време оснивања Шумадијске епархије, са посебним освртом на оснивање Младеновачког архијерејског намесништва. Врло су корисне и информације о личностима које су се старале да Црква у овом делу Шумадијске епархије унапреди своју мисију.

Организовањем научних скупова поводом значајних годишњица из црквеног живота (два века од подизања Старе јагодинске цркве, седамдесет година од оснивања Шумадијске епархије) и издавањем зборника радова са тих научних конференција, показано је да у Шумадијској епархији постоје могућности да се на високом стручном нивоу расветљавају многе значајне теме које се тичу историје, али и савремена питања од интереса за Цркву и њено место у друштву.

УСНУО У ГОСПОДУ ПРОТОЈЕРЕЈ СТАВРОФОР РАДОСАВ МИЈАТОВИЋ

На Марковдан лета Господњег 2018. године, у раним јутарњим сатима упокојио се у Господу протојереј ставрофор Радосав Мијатовић пензионисани парох јагодински, дугогодишњи старешина храма Светих апостола Петра и Павла и Архијерејски намесник левачки.

Прота Радосав рођен је 1932. године у селу Секуричу у Левчу од оца Милана и мајке Љубице, у чијем је крилу упознао и заволео свога Господа. Основну школу завршава у свом родном Секуричу, а затим завршава два разреда Гимназије у Јагодини. Након тога у жељи да се обогати непролазним Духовним даровима он се одазива Христовом позиву: „Ко хоће за мном да иде нека се одрекне себе, узме крст свој и пође за мном“, и одлази у царски град Призрен 1947. године, где уписује Богословију „Светих Кирила и Методија“.

У тој генерацији се школовао и данашњи патријарх српски Његова Светост Господин Иринеј. Овде је научио да је човек само онај који са Христом иде ка Царству Божијем, Царству вечном и непролазном, и зато се свим својим бићем трудио и молио да му Бог подари снагу да оствари Његову Свету вољу и да га уведе у ред својих свештенослужитеља.

По завршетку Богословије 1951. године ступа у брак са својом супругом Вером и онда одлази у Београд на одслужење војног рока.

Епископ шумадијски Валеријан 1953. рукополаже га у чин презвитера и додељује му парохију у селу Кијеву и Доброводици код Баточине. Након шест месеци прелази на парохију у село Драгово, где службује пуне 22 године, да би 1975. прешао у Јагодину, где остаје до краја своје парохијске службе 1995. године, притом обављајући дужност старешине храма Светих апостола Петра и Павла и Архијерејског намесника левачког пуних 18 година.

Од првог дана своје парохијске службе речју и животом проповедао је благу вест Светог Јеванђеља Христовог, храбро и неустрашиво савладавајући све препреке које су га у животу и служби сналазиле. Народ у Левчу га је због тога доживљавао као свог милог и драгог госта, пароха оданог свом позиву, истинског Христовог пастира, духовног родитеља, брата и пријатеља, и због тога је ретко који свештеник био тако вољен и поштован као што је то био прота Радосав. Као пример може послужити и то да и после његовог преласка на јагодинску парохију није било обреда, Славе храма и других свечаности у Левчу који је народ желео да изврши без свог вољеног проте. Због ревности коју је показивао према Цркви и служби Богу као и његовог врлинског живота одликован је највишим свештеничким одликовањима од својих епископа.

На дан сахране 9. маја 2018. године у храму Светих апостола Петра и Павла заупокојену Литургију служили су Архијерејски намесник белички протојереј ставрофор Небојша Младеновић, пензионисани протојереји ставрофори Спасоје Јанковић, Радосав Станковић, Живота Марковић, јереј Душко Жујевић као и ђакон Дали-

бор Нићифоровић. Након Литургије одслужено је опело у коме је учествовало тридесет шест свештеника из неколико намесништва Епархије шумадијске. Од проте се најпре опростио протојереј Иван Јовановић парох дубочки који се у последње време о проти највише бринуо, који је између осталог рекао да испраћамо проту Радосава са вером и надом, не у очајању, него у тужној радости што нас напушта и одлази од нас, одлази Господу коме је тако верно и пожртвовано служио читавог свог живота.

Након тога, ожалостеној породици и присутнима обратио се Архијерејски намесник белички протојереј ставрофор Небојша Младеновић и пренео породици изразе најдубљег саучешћа Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Господина Јована, који је због учешћа у раду Светог Архијерејског Сабора СПЦ био спречен да присуствује опелу.

Молимо се Васкрсом Господу да проти Радосаву подари оно што је он својим трудом у Цркви Христовој заслужио. Ми сејемо у овом животу, сејемо семе духовно, а плодове ћемо брати у Царству Оца нашег Небеског. Нека Господ прими наше молитве и удостоји оца Радосава слушања Господњих речи „добри и верни слугу у маломе си ми био веран, уђи у радост Господа свог“.

Нека је блажен пут којим данас иде душа његова и нека га Господ прими и позна као свога у Царству своме.

Милан Ђорђевић, презвитер

Саша Антонијевић, свештеник

Поводом два века Старе цркве у Крагујевцу

СВЕШТЕНИК ИЛИЈА ПАВЛОВИЋ

Прилог за историју Старе крагујевачке цркве

О животу и пастирској служби некадашњих крагујевачких свештеника, нажалост, немамо много података, а и оно што имамо, углавном је штуро и не говори нам много. Такав је случај и са некадашњим папрохом Старе крагујевачке цркве, свештеником Илијом

Павловићем. Ипак, записујемо оно до чега смо успели да дођемо, надајући се да ће то бити само полазна основа за даља истраживања.

Илија Павловић је рођен у Крагујевцу 13. јула 1880. године од оца Алексе, сарача по занимању, и мајке Софије. Крштен је са непуних седам дана у Старој цркви у Крагујевцу.¹

Завршио је основну школу, пет разреда гимназије и четворогодишњу стару београдску богословију. У Београду је завршио и музичку школу. Занимљиво је да је Краљевска Српска Православна Богословија у Бео-

граду издала Илији Павловићу 1902. године Сведоцбу о завршеној богословији, ненаплативши му издавање ове Сведоцбе, уз коментар „као сиромасу бесплатно“.² У току школовања био је питомац Старе крагујевачке цркве.³ Богословију је завршио као врло добар ђак, марљив и примеран, како је писало.⁴

У чин ђакона рукоположен је 29. августа 1903. године, а у чин свештеника 14. октобра 1912. године. У Старој цркви службовао је као ђакон од 1903. решењем митрополита Инокентија АЕБр. 1482 од 30. августа 1903. године са годишњом платом од 1500 динара.⁵ Године 1912. решењем митрополита Димитрија постављен је за капелана петровачке парохије при Новој крагујевачкој цркви.⁶

У току Првог светског рата био је од окупатора заточен и одведен у злогласни концентрациони логор Нежидер у Аустроугарској. У логору је био од маја 1916. до новембра 1918. године.⁷

Решењем патријарха Димитрија постављен је 28. априла 1918. године за пароха трећег крагујевачког при цркви Силаска Светог Духа у Крагујевцу, познатој као Стара црква.⁸

Одлуком министра свештеник Илија Павловић, као квалификовани наставник музике, постављен је у току лета 1920. године за хонорарног наставника нотног певања крагујевачке Женске учитељске школе, са правом на хонорар од 7 динара по одржаном часу.⁹ У крагујевачкој Гимназији (данас Прва крагујевачка гимназија) предавао је веронауку и нотно и црквено певање од 1921. до 1926. године.¹⁰

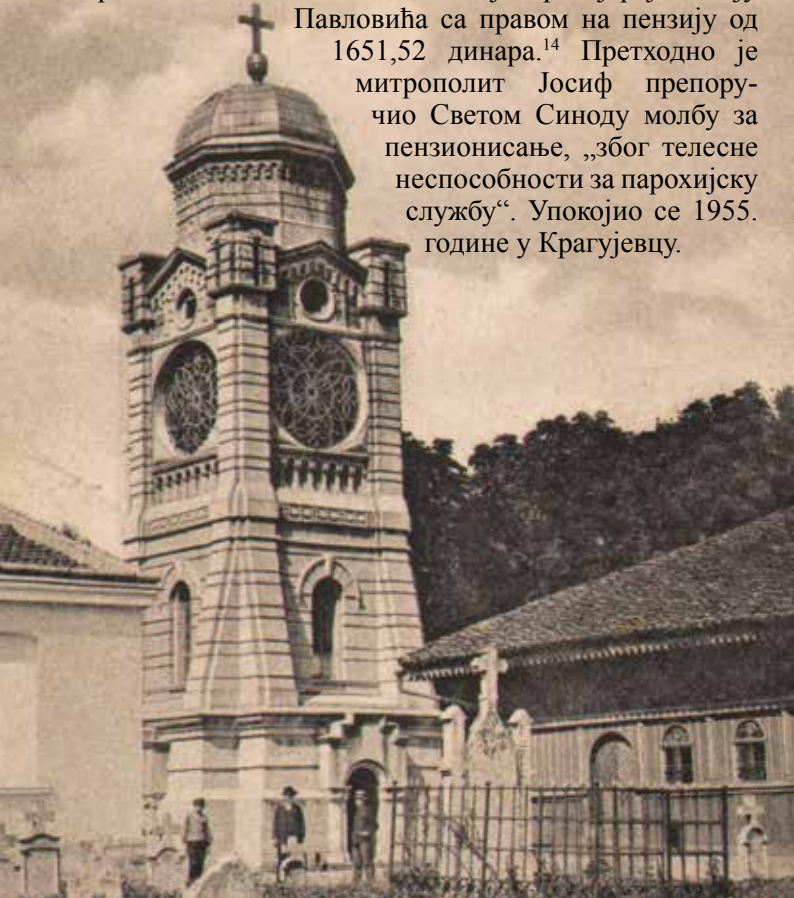
Патријарх српски Димитрије два пута га је одликовао. Прво правом ношења црвеног појаса, а 21. новембра 1928. године и протском камилавком: „Ценећи и уважавајући Ваш дугогодишњи рад у винограду Господњем нашли смо се побуђени да Вас у знак тог нашег признања одликујемо Протском камилавком“.¹¹ Патријарх Варнава произвео га је на Светог Јована 1934. године за протојереја.¹²

Патријаршијски управни одбор сврстао га је 14. јула 1936. године у V групу 2. степена, са платом од 1400 динара, положајним додатком од 675 динара месечно и додатком на скупоћу.

Остао је удовац, и живео је заједно са својом сестром Јеленом. Прота је говорио немачки и руски језик. Одликован је орденом Светог Саве IV степена и орденом Црвеног крста.

Услед болести ногу, посебно десне ноге, и немогућности кретања без штапа, прота се после 40 година службовања обратио Светом Синоду молбом за пензију: „Услед разних недаћа у животу као и свом службовању светој цркви за време од четрдесет година, оболео сам толико да нисам више у могућности вршити парохијске послове онако како бих желео и како сам их до сада најбољом вољом вршио, те с тога учтиво молим да ми се досуди пензија, која ми по годинама службе припада.“¹³ Лекарска комисија је препоручила пензију.

Свети Архијерејски Синод Српске Православне Цркве својом одлуком Син. Бр. 2147 од 29. септембра 1943. године пензионисао је протојереја Илију Павловића са правом на пензију од 1651,52 динара.¹⁴ Претходно је митрополит Јосиф препоручио Светом Синоду молбу за пензионисање, „због телесне неспособности за парохијску службу“. Упокојио се 1955. године у Крагујевцу.

напомене:

¹ Крстио га је крагујевачки свештеник Живота Остојић, а кума је била Милица Илић. Крштење је заведено у матичним књигама крштених Старе цркве у Крагујевцу у 14. књизи, на страни 91, а под редним бројем 278. Крштеница Илије Павловића издата 20. фебруара 1937. године у крагујевачкој Старој цркви.

² Сведоцба Краљевске Православне Богословије у Београду издата Илији Павловићу 1902. године.

³ Летопис Старе цркве у Крагујевцу.

⁴ Сведоцба Краљевске Православне Богословије у Београду издата Илији Павловићу 1902. године.

⁵ Решење Београдског Дуговног суда Бр. 7488 од 30. Августа 1903. године.

⁶ Службенички лист свештеника Илије Павловића.

⁷ Службенички лист свештеника Илије Павловића. Радић, Радмила, Исић, Момчило, *Српска црква у Великом рату 1914-1918*, Филип Вишњић-СПКД Просвјета, Београд-Гацко, 2014, 415.

⁸ Службенички лист свештеника Илије Павловића.

⁹ Допис Министра просвете Управитељу Учитељске школе у Крагујевцу ОНБр. 13054 од 30. априла 1920. године.

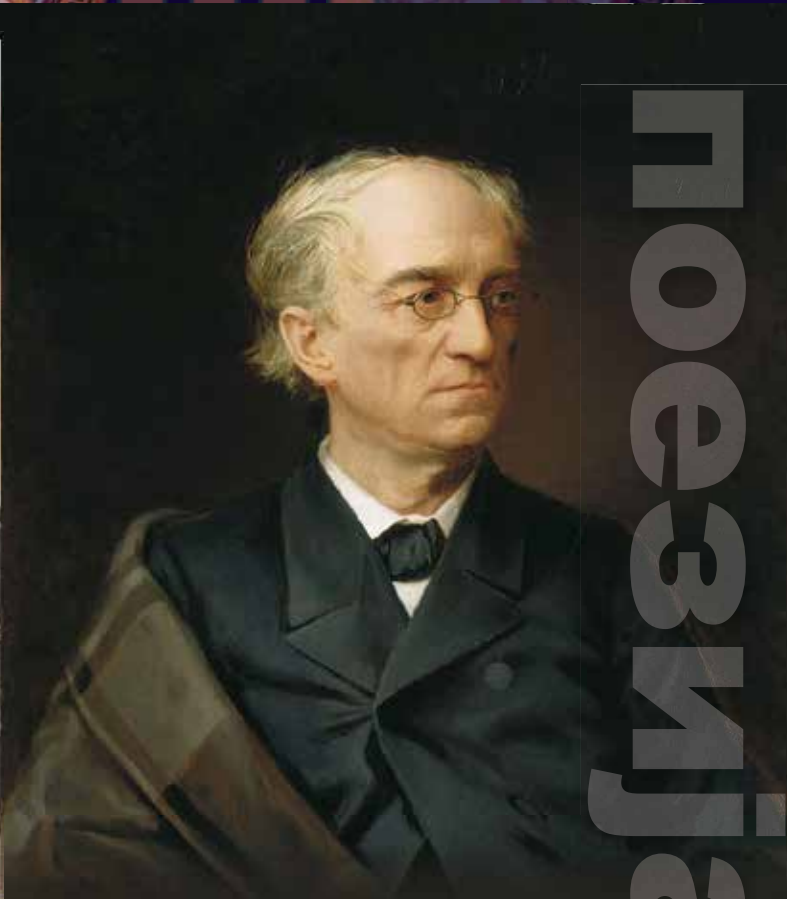
¹⁰ *Споменица Мушке гимназије у Крагујевцу 1833 – 1933*, Крагујевац, 1934, 479; Летопис Старе цркве у Крагујевцу.

¹¹ АЕПБр. 2974 од 21. новембра 1928. године.

¹² Одлука патријарха Варнаве о произвођењу у чин протојереја свештеника Илије Павловића АЕПБр. 70 из 1934. године.

¹³ Молба проте Илије Павловића митрополиту Јосифу, као администратору архиепископије београдске, за одобрење повлачења са парохијских дужности и одлазак у пензију, написана 23. Јуна 1943. године.

¹⁴ Решење Светог Синода Син. Бр. 6591 од 14. октобра 1943. године о пензионисању свештеника Илије Павловића. Акт је потписао митрополит Јосиф.

Фјодор Тјутчев (1803–1873)

ОВА НАСЕЉА СИРОТА...

Ова насеља сирота,
Ова оскудна природа –
Земља рускога народа,
Дуготрпљења нагота!

Неприметно, несхватљиво
Туђем оку охоломе:
Шта то у смирењу твоме
Тајно блиста, светли живо?

Плећа кад је крстом свио,
Целу те је, земљо родна,
Цар Небески с лицем роба
Благословом походио.

*Превели са руског
Иван С. Недић и Јелена Недић*

Госезија

Јекатерина Ткачова

БИБЛИЈСКЕ РАСКРСНИЦЕ СИНАЈА

Ова земља прожета је библијском моћи до темеља. Велелепно полуострво Синај, заплускивано водама Црвеног мора, данас умножава славу Египта, међутим велики део своје историје оно није било део земље фараона и разматрало се као одвојени простор, као неки коридор који повезује небо и земљу.

Човека је могуће довести у потешкоћу најпростијим питањем. Које је боје врба? Јер она није сива и није смеђа... А које су боје планине на Синају? Показаће се да у часу заласка Сунца на пустињском друму, међу овим стенама, као у кутији са трофејем, питање изгледа неразрешиво. У очигледној дубини теракоте помало светлуцају гримизна, беж, боје песка, ружичаста, сивкаста, црвенкаста, чоколадна... Бесконачна палета боја света скривена је у, рекло би се, једнообразном камењу. А тајну ову зна зрак светлости и пажљиви путник. Тако срце човечије, слеђено и бледо, слуша глас Божији – и мења се, и шири се, и хоће у себе да смести сав свет...

Треба ли напоменути да су основне ствари историје Синаја везане за гору Мојсијеву – библијску гору Хорив. Поражавајућа је концентрација имена и догађаја на овако малом простору. На стенама Хорива се пророк Илија у VII веку пре нове ере скривао од гнева царице Језавеље. Век касније у подножју горе, код Несагориве купине, Мојсије је први пут разговарао са Господом о предстојећем изласку из Египта. Овде је, на врху, примио од Бога таблице Завета са десет заповести. На овим горама су иноцима, који су насељавали околне пећине и раселине, у VII веку биле обретене мошти Свете великомученице Катарине. У VI веку у теснацу је изграђен грандиозан манастир, који сада носи њено име. Стојећи на раскрсници историје, за четрнаест векова обитељ ниједном није била разрушена. Управо је овим манастиром управљао преподобни Јован Лествичник, исти онај чијом књигом отварамо Велики пост.

Тешко је сместити ову чињеницу да је толико протеклих догађаја библијске историје настало у радијусу од нека три километра – а сада овде стојиш ти, потпуно земаљски и баналан, помало уморан после ноћног обиласка... И околу снују делегати свих крајева земље, лица свих раса и националности, одзвањају десетине дивљих наречја – као да се негде иза угла гради Вавилонска кула.

Мало ко од оних који су дочекали освет на Мојсијевој гори уздржава се пред саблазни да исприча „како је било”. Стотине хиљада људи једном годишње пробије овај пут, али туристи ретко долази у главу мисао да његово искуство није јединствено. И онај ко је горко пожелео чудну замисао да се целе ноћи вере на гору у речи људи; и онај ко се зауставио због 700 легендарних степеница до врха; и онај ко је с поветарцем пројурио на камили због некакве награде – сви они су, без сумње, запамтили успињање. Каква год чудна (тешка, смешна, хладна – потребно подвући) била ова етапа, и награда пронађе јунаке. Али којом силом описати излазак Сунца у овим горама тако да би запамтили главно, а не животне подробности? Правих песника никада није бивало много. А потом најбоље је да освет на Синају сам видиш.

Главно што треба учинити приликом спуштања са врха, то је одвојити се у страну од колоне и напипати

онај путељак ка манастиру, који називају манастирском стазом. Све најинтересантније је овде: и кућица пророка Илије, и келија преподобног Стефана, и пећине древних аскета, и горка чоколада стена, растопљених и стврднутих редова људских лобања – резултат вишевековног проветравања минерала.

Планине и теснаци Синаја покривени су десетинама манастира, скитова, храмова, капела. Доле, иза моћних високих стена, видљиве су куле манастира Свете Катарине. Дивно житије великомученице може се ишчитавати много пута – толико је у њему поезије и смисла. Лепотица, наеобична паметница, наследница грчког царског рода, Катарина је живела у многобожачкој Александрији почетком IV века. Њено обраћање Христу достојно је принцезе из бајке; историја њеног мученичког подвига је јединствен догађај за рану Цркву. Јавно уништавање хришћана доводило је до још већег процва-

та нове вере: дојучерашњи многобошци, који су желели само хлеба и игара, гледајући чврстину мученика и пратећи чуда, масовно су се обраћали у хришћанство. Катарини је, поред стоичности и необичне смелости, био дат дар речи. За неколико дана, колико је трајало мучење, својом мудрошћу је привела Христу необично мноштво душа: педесет најбољих философа империје, с којима је водила расправе, чланови императорске породице, престоничке аристократије и мноштва простог народа. Христова невеста посведочила је крвљу своју веру. По предању, из Александрије су анђели пренели мошти великомученице на Синајску гору.

Од краја XI века манастир носи име Катарине. Његове зидине и храм били су подигнути овде у VI веку по наређењу цара Јустинијана, који је желео да учврсти насеобину синајских монаха, заштити их од најезде номада и, у исто време, створи у Египту противтежу цветајућој монофизитској јереси – снажан, здрав центар православног монаштва. Кажу, по замисли императора, монументална грађевина требало је да крунише врх Мојсијеве планине, али неимар је прихватио друго решење, за шта је, по мишљењу неких историчара, касније платио.

Задивљујућа је ствар: у временима када је већина хришћанских светиња лежала у рушевинама, Господ је сачувао ову обитељ – отворену свим ветровима – неповређеном. Али грчки монаси, надајући се у Бога, сами се нису плашили. Постоји мишљење да је сачувана Мухамедова грамата која вековима брани обитељ од најезда арапских номада, у ствари производ самих монаха. А у XI веку, да би се добила лојалност слугу Алаха, сналажљиви иноци изградили су на територији манастира... џамију!

За пола миленијума унутар ових неразрушених зидина израстао је читав град са мноштвом кула и споредних улица. Обитељ живи некаквим вишеспратним животом. Тако, на пример, грм Неопалиме купине, из којег је Бог говорио са Мојсијем – биљка је до овог часа жива – постављена је тако високо, да је се свако не дотакне и „потрга”. Његове изданке покушали су неједном да пресеку на друго место, али узалуд.

Попевши се најпре у главни манастирски храм, ходочасник вероватно доживљава лаки шок: већ у предворју очи не знају куд би пре од икона IX–XI века, пред којима тако неусиљено, према упутству водича муслимана, туристи стављају свеће „за здравље” и „за умрле”.

Обично програм посете манастиру не предвиђа екскурзију у „библиотеку” – тако овде називају хранилицу колекције византијских икона, најбогатију у свету. Међутим, тамо треба доспети по сваку цену (све до имитације наступа дивље болести). „Синајски” Христос Спас из VI века, икона апостола Петра, свици најстаријих рукописа – све је овде.

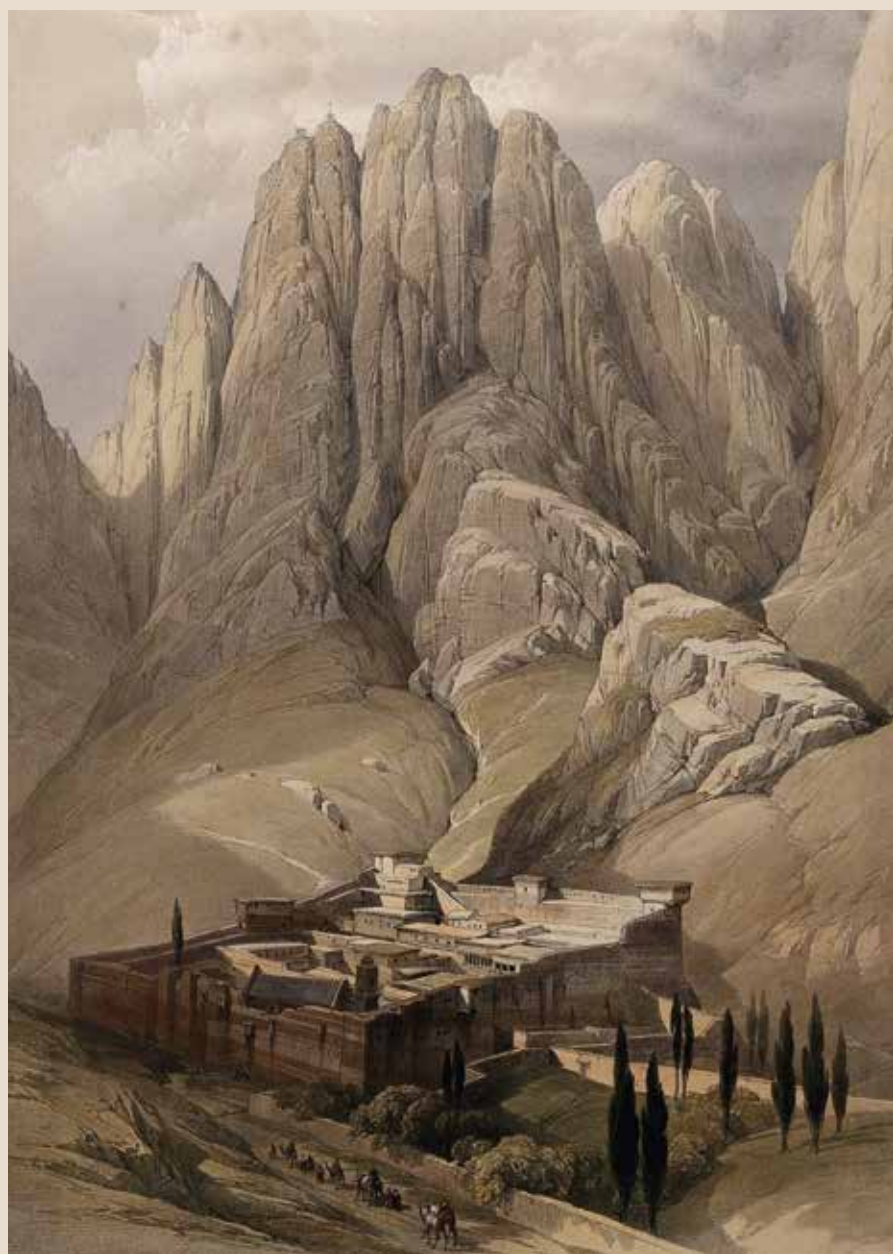
Оно што једноме представља очигледан доказ Божијег постојања, другоме се може показати апсолутно неубедљивим. И у томе је премудрост Творца. „Бог нас је створио да би обитавао у нама”, као што је рекао Макарије Египатски, али Он толико цени нашу слободу, да нас чак не приморава да верујемо у Њега. И

свагда постоје посебна места на земљи, која тако јасно, тако богато прослављају Саздаатеља, да не остаје никакве сумње. Све што дише, наравно, хвали Господа, али становници сланих бездана Црвеног мора чине ово на потпуно очигледан начин.

Чини се да онај ко најпре зарони у „анимацију” синајског коралног гребена, не може да не прослави Бога. Човечански геније свих времена неће превазићи један квадратни метар „дизајна” гребена. Уметникове боје бледе пред палетом и укусом Оног ко је „пројектовао” ове рибице, ово налазиште подводних звезда, руковети цветова и прегршт јагода. Велики уметник познаје се по стилу, и тиме се хоће рећи да промишљеност композиције и волшебно детаља овог фантастичног света показује познати „рукопис”. Иза свег овог великолепија је ручни рад Оног ко премудро уређује живот човечији, заплиће у косе наше сусрете и судбине, даје утеху и дарује нам овај свет као крхку драгоцену играчку...

Синај је велики продукт уметности. Али ради чега је човеку сва ова неизрецива лепота? Њу не може „ни појести, ни попити, ни пољубити”. Њој је могуће само се радовати. Радовати се самој лепоти и очигледном ауторству Оног ко ју је саздао. Јер, по мудрој речи једног свештеника, „не можеш знати да Бог постоји – и не радовати се”.

Превео са руског Горан Дабетић

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвећенство Епископ шумадијски Господин Јован благоизволео је у периоду од 1. априла до 31. маја 2018. године:

Осветити:

Крстове за звоник и летњиковац при храму Вознесења Господњег у манастиру Саринцу, 17. маја 2018. године;
Обновљени храм Светог архангела Гаврила у манастиру Венчацу, 20. маја 2018. године;
Иконостас за обновљени храм Светог архангела Гаврила у манастиру Венчацу, 20. маја 2018. године;
Палионицу свећа при храму Силаска Светога Духа у Јунковцу, Архијерејско намесништво колубарско-посавско, 30. маја 2018. године.

Рукоположити:

Такона Милутина Гашевића у чин свештеника 29. маја 2018. године у храму Силаска Светога Духа у Церовцу.

Одликовати

Правом ношења напрсног крста

Протојереја Милорада Тимотијевића, привременог пароха првог корићанског у Крагујевцу, Архијерејско намесништво лепеничко;
Протојереја Радована Марковића, привременог пароха јунковачког у Јунковцу, Архијерејско намесништво колубарско-посавско;

Чином протојереја

Протонамесника Срећка Зечевића, привременог пароха првог крагујевачког при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;
Протонамесника Дејана Лукића, привременог пароха трећег крагујевачког при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Достојанством протонамесника

Јереја Горана Стојановића, привременог пароха жупањевачког у Жупањевцу, Архијерејско намесништво левачко;
Јереја Душка Жујевића, привременог пароха белушићко-секуричког у Белушићу, Архијерејско намесништво левачко;
Јереја Дејана Марјановића, привременог пароха другог корићанског у Крагујевцу, Архијерејско намесништво лепеничко;
Јереја Душана Мучибабића, привременог пароха осмог крагујевачког при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;
Јереја Александра Сенића, привременог пароха трећег сушичког у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Правом ношења црвеног појаса

Јереја Дејана Марковића, привременог пароха петог крагујевачког при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;
Јереја Слободана Савића, привременог пароха шестог крагујевачког при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;
Јереја Рашка Стјепановића, привременог пароха седмог крагујевачког при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Орденом Краља Милутина

Новицу Јевтића из Београда;

Орденом Војска Карађорђа

Ацу Чоловића из Аранђеловца;
Дејана Чоловића из Аранђеловца;
Милана Богдановића из Аранђеловца;

Архијерејском граматом признања

Александра Петерса из Београда;
Далибора Вишића из Минхена;
Љубишу Поповића из Београда;
Зорана Павловића из Доње Сабанте;
Милутина Јаникића из Селевца;
Жељка Спасића из Аранђеловца;
Зорана Арсенијевића из Аранђеловца;
Срећка Стојановића из Трбушнице;
Мирослава Несторовића из Крушевице;
Радосава Павловића из Крушевице;
Милоша Томовића из Лазаревца;

Архијерејском граматом захвалности

Игора Надовезу из Селевца;
Илију Терзића из Селевца;
Предрага Поповића из Селевца;
Предрага Петронијевића из Селевца;
Владана Шепшинца из Селевца;
Томислава Дунчевића из Смедерева;
Славољуба Торлаковића из Селевца;
Вагрогасно удружење из Аранђеловца.

Замонашити:

По чину мале схиме:

Расофорну монахињу манастира Ралетинца Ангелину (Влајковић), оставивши јој монашко име Ангелина;
Искушеницу манастира Ралетинца Гордану (Миладиновић), давши јој монашко име Михаила;
Искушеницу манастира Ралетинца Наташу (Кораћевић), давши јој монашко име Варвара;
Искушеницу манастира Никоља у Шаторњи Драгану Савић, давши јој монашко име Јована.

Поставити:

Новорукоположеног јереја Милутина Гашевићана на дужност привременог пароха великоиванчанског при храму Светог великомученика Димитрија у Великој Иванчи, Архијерејско намесништво младењачко.

Преместити:

Јереја Ивана Ненадовића, привременог пароха великоиванчанског при храму Светог великомученика Димитрија у Великој Иванчи, на дужност привременог пароха ковачевачког при храму Преноса моштију Светог Николе у Ковачевцу, Архијерејско намесништво младењачко.

Поверити у опслуживање:

Протојереју ставрофору Драгомиру Кеџићу, пензионисаном пароху првом буковичком при храму Светог архангела Гаврила у Буковичу, упражњену парохију прву буковичку при храму Светог архангела Гаврила у Буковичу, Архијерејско намесништво орашачко.

Разрешити:

Јереја Ивана Ненадовића, привременог пароха великоиванчанског при храму Светог великомученика Димитрија у Великој Иванчи, даље дужности привременог пароха односне парохије, Архијерејско намесништво младеновачко.

Пензионисати:

Протојереја Милорада Вуловића, досадашњег привременог пароха ковачевачког при храму Преноса моштију Светог Ни-

коле у Ковачевцу, Архијерејско намесништво младеновачко; Протојереја ставрофора Драгомира Кеџића, досадашњег привременог пароха првог буковичког при храму Светог архангела Гаврила у Буковику, Архијерејско намесништво орашачко.

Упокојили се у Господу

Протојереј ставрофор Радосав Мијатовић, пензионисани парох јагодински

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДНІСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. априла до 31. маја 2018. године

АПРИЛ 2018:

1. април 2018 – Цвети:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

2. април 2018:

Служио Пређеосвећену Литургију у цркви Светог великомученика Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

3. април 2018:

Служио Пређеосвећену Литургију у цркви Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродром.
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Служио опело у Барајеву Милораду Милићу, оцу свештеника барајевског Вида Милића.

4. април 2018:

Служио Пређеосвећену Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

5. април 2018 – Велики четвртак:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Служио Велико бденије у Саборној крагујевачкој цркви и читао Јеванђеља о страдању Господа Исуса Христа.

6. април 2018 – Велики петак:

Богослужења Великог петка у Саборној крагујевачкој цркви: Царски часови, Изношење плаштанице, Статије.

7. април 2018 – Велика субота; Благовести:

Служио Литургију у манастиру Дивостину и пререзао славски колач поводом славе манастирске цркве.

8. април 2018 – Васкрс:

Служио Васкршње јутрење и Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Служио Пасхално вечење у цркви Светих апостола Петра и Павла у Јагодини.

9. април 2018 – Васкршњи понедељак:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Пантелејмона у Крагујевцу – Станово;
Посетио у Маршићу Удружење за децу са посебним потребама Свети Василије Велики.

10. април 2018 – Васкршњи уторак:

Служио Литургију у цркви Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродром.

11. април 2018:

Служио Литургију у цркви Светог Луке Кримског у Заводу за збрињавање одраслих у Малим Пчелицама;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

12. април 2018:

Служио Литургију у манастиру Ралетинцу; током Литургије замонашио по чину мале схиме искушенице овог манастира Ангелину, Наташу и Гордану.
Крстио у цркве Свете Петке у Крагујевцу малог Павла, сина Милана и Сање Шаренац.

13. април 2018 – Живоносни источник Пресвете Богородице, слава Шумадијске епархије:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви; учествова на свечаностима поводом славе Епархије.

14. април 2018:

Служио Литургију у цркви Светог архангела Михаила у Бељини.

15. април 2018:

Служио Литургију у цркви Светог апостола Томе у Илићеву.

16-20. април 2018: Посета Антиохијској патријаршији.

21. април 2018:

Служио Литургију и четрдесетодневни парастос монахињи Магдалини Божовић у манастиру Драчи;
Служио бедније у цркви Светих жена Мирносица на Варошком гробљу у Крагујевцу.

22. април 2018:

Служио Литургију у цркви Светих жена Мироносица у Винчи и пререзао славски колач поводом црквене славе.

23. април 2018:

Служио Литургију у цркви Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродром.
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

24. април 2018:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Пререзао у Саборној крагујевачкој цркви славски колач Стоматолошкој комори Србије;
Одржао радни састанак са протојерејем ставрофором проф. др Зораном Крстићем и проф. др Ненадом Ђурђевићем.

25. април 2018:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

26. април 2018:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

27. април 2018:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

28. април 2018:

Служио Литургију у цркви Светог пророка Илије у Бунару;
Венчао у Старој крагујевачкој цркви Илију и Невену Крстић;
Отпутовао у Пећку патријаршију на заседање Светог архијерејског сабора.

29. април 2018:

Саслуживао на Литургији у Пећкој патријаршији и учествовао у молитвама Призива Светог Духа поводом почетка рада Светог архијерејског сабора.

30. април:

Саслуживао Његовој Светости патријарху српском Господину Иринеју на Литургији у Пећкој патријаршији;
Учествовао на првој седници Светог архијерејског сабора;
Посетио у Призрену Богословију Светих Кирила и Методија и Саборну цркву Светог великомученика Георгија.

МАЈ 2018:

1. мај 2018:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;
Учествовао у Патријаршији СПЦ у Београду на поподневној седници Светог архијерејског сабора.

2-9. мај 2018: Учествовао на заседњу Светог архијерејског сабора (5. маја служио беденије у манастиру Липару; 6. маја на Ђурђевдан служио Литургију у цркви Светог великомученика Георгија на Опленцу и пререзао славски колач поводом црквене славе). На Архијерејском сабору изабран за члана Светог архијерејског синода СПЦ.

10. мај 2018 – Спаљивање моштију Светог Саве:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Барајеву и пререзао славски колач поводом црквене славе;
Посетио цркву Светог архангела Гаврила у Шопићу ради договора о њеној обнови.

11. мај 2018:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

12. мај 2018 – Свети Василије Острошки:

Служио Литургију и освећење јелеја у манастиру Каленићу.

13. мај 2018:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Венчао у Саборној крагујевачкој цркви Милоша и Марину.

14. мај 2018:

Служио Литургију у цркви Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродром.
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

15. мај 2018:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица током које је крстио малог Војина, сина Ђакона Милутина Гашевића;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

16. мај 2018:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

17. мај 2018 – Вазнесење Господње:

Служио Литургију у манастиру Саринцу и пререзао славски колач поводом славе манастирске цркве;
У селу Дулене одредио место за подизање нове цркве.

18. мај 2018:

Служио Литургију у цркви Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродром.
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

**Продајни
центар
Епархије
шумадијске**

**Интернет продавница
црквених предмета за
цео свет**

www.eparhija.com

**Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм
Јеванђеља, књиге
Црквени артикли**

www.eparhija.com

19. мај 2018:

Служио Литургију у манастиру Липару;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

20. мај 2018:

Освештао обновљени манастир Светог архангела Гаврила –
Брезовац у којем је служио Литургију.

21. мај 2018:

Учествовао у Патријаршији СПЦ у раду Светог архијерејског
синода;
Председавао заседању Одбора за довршење цркве Светог
Саве на Врачару; састао се са представницима државе задужених
за изградњу цркве Светог Саве на Врачару.

22. мај 2018 – Пренос моштију Светог Николе:

Служио Литургију у манастиру Никоље у Шаторњи и пререзао
славски колач поводом славе манастирске цркве; током
Литургије замонашио по чину мале схиме искушеницу овог
манастира Драгану давши јој монашко име Јована.

23. мај 2018:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Девичког у
Крагујевцу – Бресница;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Посетио Драгана Јововића поводом прослављања крсне славе.

24. мај 2018:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика
Георгија у Крагујевцу – Шумарице и освестио звона за ову цркву.

25. мај 2018:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу –
Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
У манастиру Дивостину учествовао на стручном скупу
посвећеном унапређењу наставе веронауке.

26. мај 2018:

Служио Литургију у цркви Силаска Светог Духа на
апостоле у Јунковцу код Лазаревца; освештао
новоподигнуту палионицу свећа;
Крстио у цркви Светих апостола Петра и Павла у
Аранђеловцу малу Доротеју, кћерку ђакона
Немање Искића;
Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

27. мај 2018 – Духови:

Служио Литургију и Духовско вечерње у Саборној
крагујевачкој цркви;
Крстио у манастиру Дивостину малог Вукашина,
сина др Миленка Росића из Крагујевца.

28. мај 2018 – Духовски понедељак:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви и пререзао
славски колач поводом црквене славе;
Предводио улицама Крагујевца градску литију.

29. мај 2018 – Духовски уторак:

Служио Литургију у цркви Свете Тројице у Церовцу
код Крагујевца и рукоположио у чин презвитера
ђакона Милутина Гашевића; пререзао славски
колач поводом црквене славе;
Посетио село Блазаву и пререзао славски колач
цркве која је у изградњи.

30. мај 2018:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Девичког
у Крагујевцу – Бресница;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Поетио село Стојник код Аранђеловца ради
надгледања радова на подизању нове цркве;
Посетио Међулуже код Младеновца ради
надгледања текућих радова на цркви Светих
Јоакима и Ане.

31. мај 2018:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

ДЕЧИЈА СТРАНА

“КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕЋЕ УБИ У ЊЕГА”

ВЕЛИКИ ОБЛАК СВЕДОКА

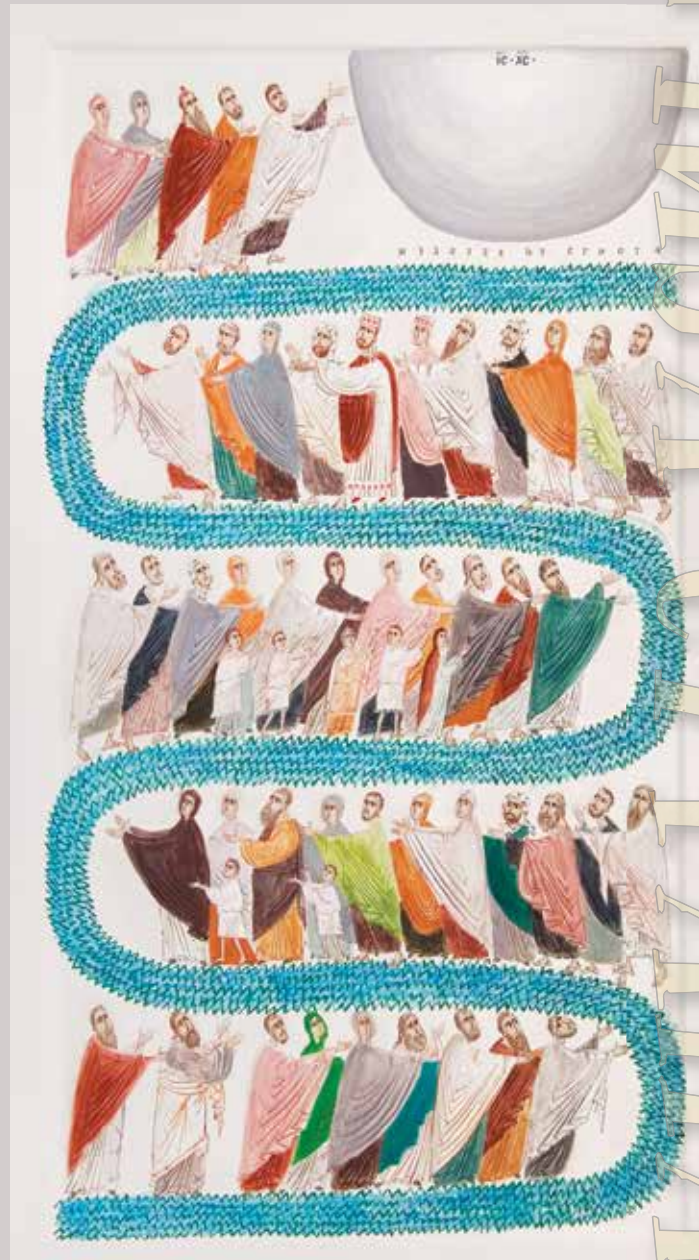
У православној Цркви постоји јако осећање заједништва. Православни хришћани никада се не моле сами. Молимо се заједно са свим светитељима. Не молимо се као појединци већ као чланови Христовог тела, тј. Цркве. Молимо се са свим апостолима, анђелима, мученицима и светима. Они су присутни на свакој Литургији као што описује иконографија наше цркве. Око лика Господа Исуса Христа у куполи и на зидовима цркве окупљени су анђели, апостоли, светитељи и мученици. Сви они чине победоносну Цркву на небесима. Затим смо ту ми, заједница, у броду цркве. Ми представљамо војску Цркве на земљи. Тако се око Христа у куполи окупља за сваку Литургију читава Црква, она небеска и она на земљи, и чине једну Цркву.

Психијатар са клинике Мејо једном је рекао да кад седи у соби са неким пацијентом, он сматра да нису сами. Иза пацијента, каже он, стоје, као грчки хор, сви људи са којима је пацијент икад живео. Сви они су у соби са њим, јер су оставили неизбрисив печат на личност пацијента, било добар или лош.

Православна Црква нас подсећа да ми, православни хришћани, нисмо сами. Иза нас стоји облак сведока. На пример, иза нас су триста осамнаест црквених отаца који су присуствовали Првом Васељенском Сабору у Nikeји. Они су дошли, носећи ожиљке мучеништва, неки са једним оком, неки са једном руком. Дошли су из целог царства да посведоче истину у коју су веровали: да је Исус Христос Господ.

Ти мученици и исповедници стоје уз нас. А иза њих стоје други: Петар, Атанасије, Игњатије, Поликарп, Павле, Јован Златоусти – читава војска племенитих мученика који су се радовали јер су се убрајали у вредне патнике за име Христово.

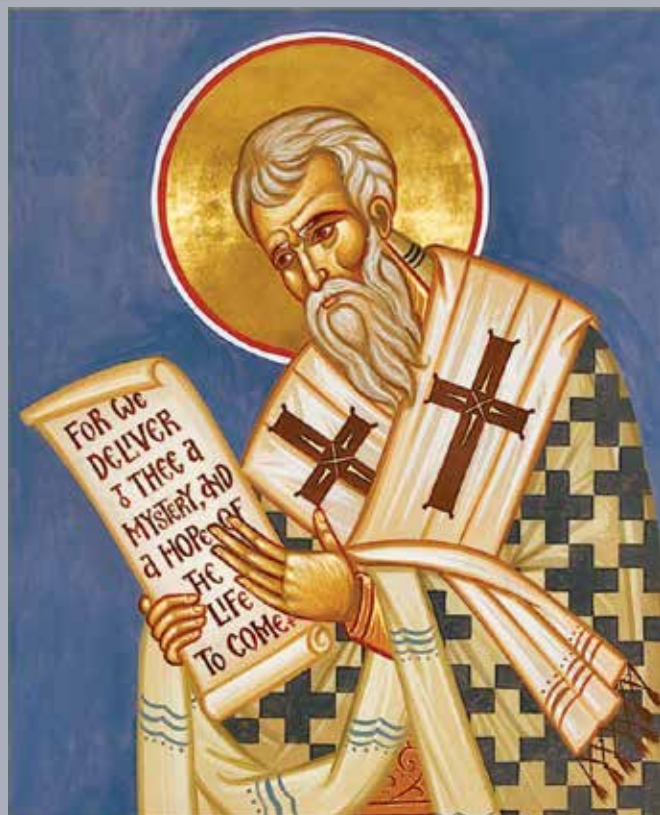
Као хришћани, сви ми смо „бакљоноше“. Примили смо светлост живота из њеног извора, Бога. Бакљу нам је предао дуги низ верника, који се протеже уназад до самог Христа – апостоли, мученици, светитељи. Наша је привилегија и дужност да је пренесемо другима.

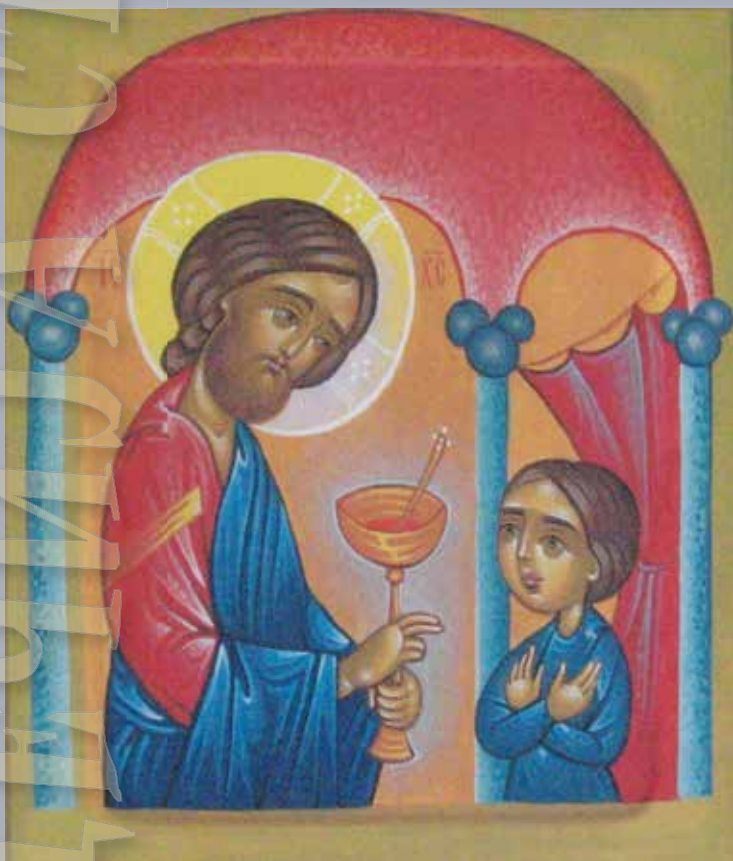
ИЗВОР ВОДЕ ЖИВЕ

Свети Кирил Јерусалимски (386. године) је упоредио Светог Духа са водом. Одабрао је то поређење због Христових речи: „Ко верује у мене, као што рече Писмо, из утробе његове потећи ће реке живе воде. А ово рече о Духу, кога требаше да приме они који верују у име Његово, јер Дух Свети још не беше дат, зато што Исус још не беше прослављен“ (Јеванђеље по Јовану 7, 38-39).

„Вода“, каже Свети Кирил Јерусалимски, „силази са неба као киша, и мада је увек по себи иста, она даје различите плодове: један на палмином дрвету, други на виновој лози, и тако свуда. Она не долази час као једна, час као друга ствар, већ иако у суштини остаје иста, она се прилагођава природи и потреби сваког бића које је прима.“ Другим речима, као што вода помаже да се произведу различите врсте воћа на различитом дрвећу, тако и Свети Дух, као жива вода, храни и производи добре плодове у нашим животима: љубав, радост, мир, стрпљење, доброту, верност, нежност, самоконтролу.

О ОВОМЕ НИКОМ НИ РЕЧИ

Тајна је оно о чему нико не треба да зна. Како онда писати о тајнама?

А ако их испричамо наглас, тајне више нису тајне. Али ја сам једном пожелео, из свег срца, да испричам своје тајне. И то сам урадио на исповести. Главни разлог због ког сам хтео да се исповедим јесте да се ослободим болних догађаја из прошлости. Пре исповедања сам био мало збуњен, јер нисам знао шта да радим. Збуњеност је уобичајена ситуација код људи кад виде нешто ново. Али, она је код мене престала током исповедања. После исповедања био сам пресрећан, осетио сам слободу од мојих претходних грехова, био сам лак попут пера. Потом сам се причестио. А врхунац је био мамин пољубац и њено озарено лице. Можда сте очекивали да ћу вам испричати неку непријатност, или неки догађај испред зграде са друштвом, или нешто што сам ја урадио, а чиме се не поносим. То ћу препустити онима који то желе.

Мени се чини да тајне треба да остану тајне, а о њима – пссст! – никоме ни речи.

Михаило Даветић, V разред

ПТИЧИЦА БОЖИЈА

Из свог искуства памтим како сам био радостан када сам као богослов saзнао о „космолошко-геолошком доказу”... Тада сам хтео свима да „докажем” то „научно” откриће... Да! Радовао сам се! Значи да је моја душа у овоме осетила задовољство, објашњење, смисао, разумност, истину, правду! И – као данас памтим – овај утисак јавио се у мени чак не на часу философије, већ после ручка, када сам ишао сеновитом алејом, по „Божијем свету”... Постојао је такав дебели часопис „Божији свет”, сада таквих наслова више нема, чак ни у иностранству... Замрли су... А како је добар и исправан и поучан био наслов... И о птичицама смо учили: „Птичица Божија не познаје ни бриге ни труда...” и остало... Тек сам увече примио писмо о птичици.

Учена жена седи на гробљу: сваке недеље посећује мајчин гроб... Около је грмље...

„Поред мене доселила се, сасвим близу, дражесна љупка птичица какву још нисам видела; у црвеним ципелицама, а репић ружичаст. Дуго и усредсређено гледала је у мене и, вероватно, убе-

дивши се да нисам опасна, почела је нешто да прича милим и, такође, нечувеним гласићем: час веома ватрено, час тужно, час весело... Модулирајућим трилерима. Рекла сам јој: „Ах, ти, мила причалице!” – Она је одједном заћутала, нагнула главу у страну, саслушала ме, и опет почела да брбља. Дуго ми је приповедала... Када је све испричала – одлетела је. Али одлетевши недалеко, повикала је танушним гласићем (тако је испало): „Праштај, праштај!”

Тако ме је ганула! Постало је тако радосно у срцу да сам пожелела да вам (мени) пишем”...

„Моја мама је говорила: „Радуј се свему... и гробићу прилази радосна... Радуј се Богу, природи, птичицама. Воли све и тада ће те све волети”. Тада нисам схватала; тек сада сам почела да схватам”.

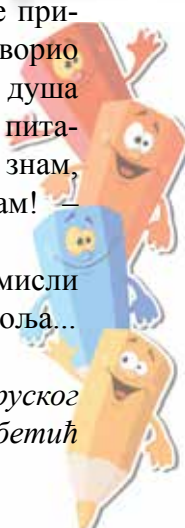
И било ми је пријатно да читам о тој птичици. Заиста – „птичица Божија”...

Био сам у зоолошком музеју... Висока, велика, стаклена сала са вештачким дрвећем... И стотине малених птичица: све дрхте радосно... Пријатно!

Недавно сам читао у новинама: неки тамо научник, Ив-скиј, „открио” у листовима дувана такве бактерије да их је немогуће разабрати ни кроз какав огромни микроскоп... Изненада сам се присетио огромног слона у циркусу Дурова... Помислио сам: ова инфузорија и слон су из истог корена?! А кит – још већи од слона – такође је од бактерије? Не, не, не! Није „природа”... Не прихвата ум... Бог је створио и једно и друго: то душа прихвата. Зашто? – пита те ме. Одговарам: не знам, већ само: прихватам! – „Бог је јавио!”

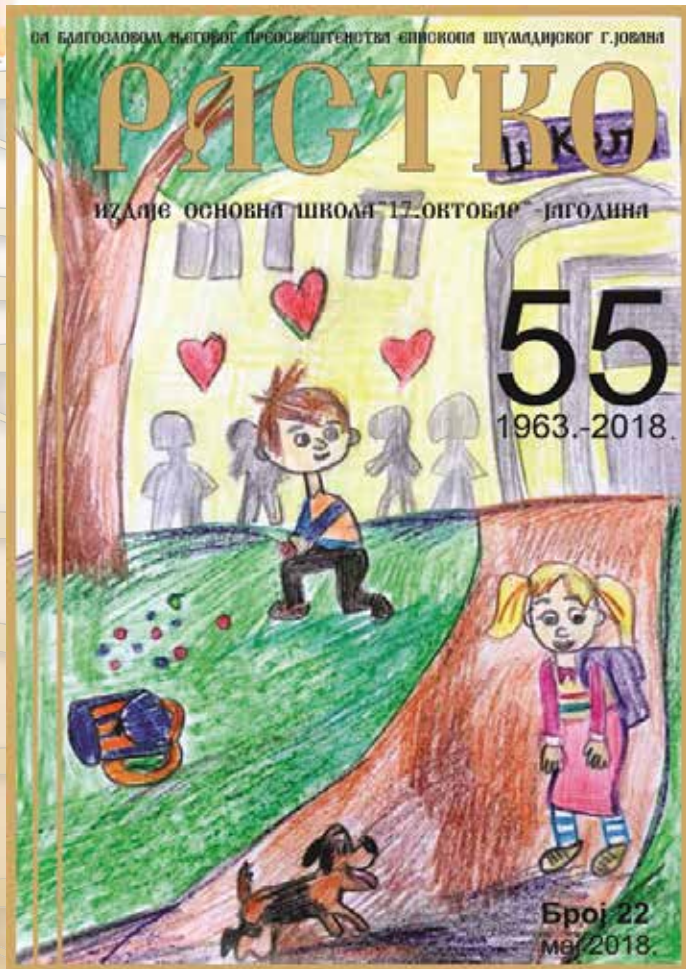
Ко хоће да мисли другачије – његова воља...

Предео са руског
Горан Дабетић

НА ДАН СЛОВЕНСКЕ ПИСМЕНОСТИ ИЗАШАО 22. БРОЈ СВЕТОСАВСКОГ ЧАСОПИСА РАСТКО

На дан словенске писмености, када наша Света Црква прославља Свету браћу Ћирила и Методија, а ОШ „17. Октобар“ јубилеј 55 година од оснивања, из штампе је изашао 22. број школског светосавског часописа „Растко“.

Промоција 22. броја часописа „Растко“ одржана је 24. маја, у школској галерији „Одмор“, уз присуство медија и великог броја наставника, учитеља и ученика.

Часопис излази са благословом Његовог просвештенства Епископа шумадијског Г. Јована. По одобрењу директора школе Биљане Милановић, главни и одговорни уредник часописа је вероучитељ Борис Милосављевић. Редакцију часописа чине Марина Антонијевић – педагог школе, протођакон Нинослав Дирак – вероучитељ, Нинослав Станојловић – професор историје, Владимир Мићовић – учитељ и Мијат Миљковић – ученик 6. разреда. За лектуру текста задужен је професор српског језика Маја Алексић. Часопис излази два пута годишње.

Честитајући присутним велики хришћански празник, Дан словенске писмености и 55. година од оснивања школе, новинари су представили часопис.

Директор школе Биљана Милановић у уводном делу говорила је о школи, успесима и узрастању ОШ „17. Октобар“ у једну велику породицу. Након психолога школе раде Петровић Шумар, учитељице Милијанка Марковић, Зорица Павловић и Слађана Велојевић до-неле су радосне вести о успеху математичара млађих разреда. Наставница Марија Тодоровић нас је обавестила о великом успеху Vere Тодоровић и ученика по ИОП –у Вељка Бабића и Милице Младеновић на ре-публичком такмичењу из техничког и информатичког образовања и технике и технологије. Наравно уз вели-ки труд наставника Ивана Милосављевића и Милована Ниђифоровића. Гост у овом броју је протојереј Алексан-дар Гајић, старшина храма Светих Архангела Михаила и Гаврила, а повод је 200 година Старе Јагодинске цркве коју је подигао кнез Милош Обреновић и која ове го-дине прославља овај велики јубилеј. Учитель Владимир Мицовић, члан редакције води нас кроз ризницу живо-та наших светих предака, и говори нам о великој лич-ности хришћанске историје Светом патријарху Фотију Цариградском, који је имао велики удео у послању Све-те браће Ћирила и Методија и описмењавању словена. Јагодински историчар професор Нинослав Станојловић који својим научним радом и оргиналошћу у избору чланака заиста даје једну посебну црту овом часопису, и кроз чије се текстове упознајемо са новим детаљима из наше историје, у овом броју нас је одвео у Мушку јагодинску Гимназију и говори нам о Светосавским тематима. Часопис нам доноси и многе детаље везане за празник преноса моштију Светог Николе, из житија преподобног Јустина Ћелијског.

У рубрици интервју наш учитељ је Слађана Велојевић, а наш наставник је управо професор историје Нинослав Станојловић. У овом броју представљамо фигуру Вука Бојовића која се налази у Музеју Воштаних Фигура, а из Јагодинског зоолошког врта представљен је лав.

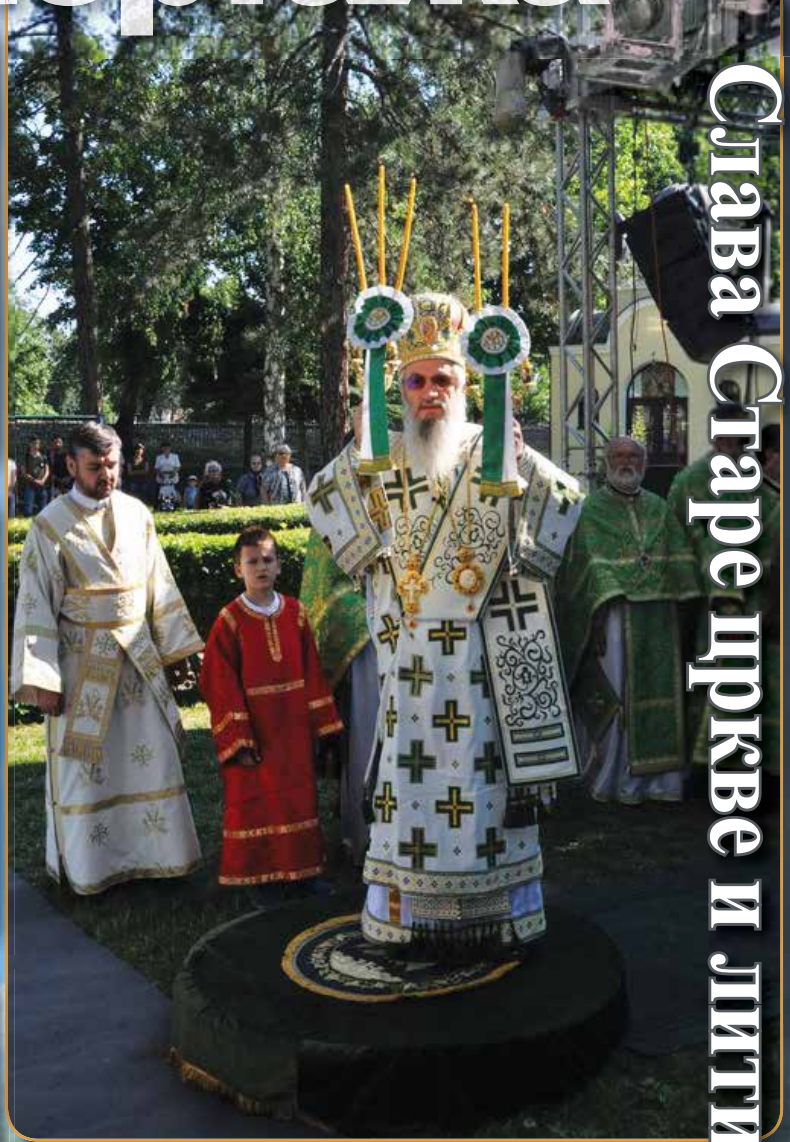
У рубрици сусрет светињама отпутовали смо у мана-стир Прерадовац у Левчу.

Ученици новинари старијих разреда који су реализо-вали овај часопис су Мијат Миљковић, задужен за тех-ничку подршку часописа, Марија Марковић, Миљана Констадиновић, Нада Тодоровић, Тијана Стефановић, Милица Димитријевић, Теодора Младеновић и Софија Гајић. Новинари су у наставку истакли да је у овом броју између осталог објављено 78 дечијих цртежа.

За крај промоције сви присутни су одгледали Васкршњи спот у оквиру акције Обновимо себе – По-дигнимо Ступове, који је посвећен институту за мајку и дете у Београду, и болесној деци и сиромашним по-родицама, што је уједно био и позив свима: „Бог ти је даровао, даруј и ти!“.

*Борис Милосављевић,
вероучитељ и уредник часописа*

фото репортажа

Глава Старе цркве и литија града Крагујевца

www.kalenic.rs

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленик

Н О В А И З Д А Њ А

